

A N A L I Z A

Institut za
razvoj mladih KULT

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA POLOŽAJA I POTREBA MLADIH OPĆINE VOGOŠĆA

Septembar 2025. godine

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA
POLOŽAJA I POTREBA MLADIH OPĆINE VOGOŠĆA

Sarajevo, 2025. godine

Institut za
razvoj mladih KULT

Impressum

Naslov: ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA POLOŽAJA I POTREBA MLADIH OPĆINE VOGOŠĆA

Izdavač: Institut za razvoj mladih KULT

Za izdavača:
Jasmin Bešić

Sarajevo, 2025. godine

Umnožavanja i besplatna distribucija publikacije dozvoljeni su uz pismeno odobrenje izdavača. Nije dopušteno mijenjanje bilo kojeg dijela sadržaja publikacije.

Sadržaj

UVOD I METODOLOGIJA.....	8
KARAKTERISTIKE UZORKA.....	10
OBRAZOVANJE I NAUKA MLADIH	13
Osnovno obrazovanje.....	13
Srednje obrazovanje.....	14
Visoko obrazovanje.....	14
Nivo obrazovanja mladih u Vogošći.....	15
Stipendije	16
Prestanak daljeg školovanja.....	17
Adekvatnost obrazovanja	18
Neformalno obrazovanje	22
RAD, ZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH	24
Tržište rada.....	26
Usklađenost obrazovanja i radnog mjesta.....	27
Zlostavljanje na radnom mjestu	28
Mito i korupcija pri zapošljavanju.....	29
Preduzetništvo mladih.....	29
Vladini programi zapošljavanja.....	31
SOCIJALNA BRIGA.....	33
Stambena politika	33
Grafikon 20. Prosječna neto plaća u Vogošći i u KS Izvor: Zavod za statistiku Federacije BiH.....	34
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA.....	37
Sistematski pregled.....	37
Ginekološki pregled	39
Zdravstvene usluge.....	39
Zdravstveno osiguranje	41
Impulsivna ponašanja (konzumiranje duhana, alkohola, narkotika i igranje igara na sreću).....	41
Bavljenje sportom.....	44
Mentalno zdravlje	44
KULTURA I UMJETNOST	47
AKTIVIZAM MLADIH (UČEŠĆE, AKTIVIZAM I VOLONTIRANJE)	50
Zanimanje za politiku	50

Utjecaj mladih na promjene.....	51
Članstvo mladih u organizacijama.....	53
MOBILNOST MLADIH.....	55
Putovanja i mladi.....	55
Napuštanje države.....	56
SLOBODNO VRIJEME.....	61
Informiranje.....	62
IDENTITET.....	65
SIGURNOST.....	66
Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom i policijskim službenicima.....	66
Oblici nasilja među mladim osobama.....	67
PREPORUKE.....	68
LITERATURA.....	71

Lista skraćenica

- BHAS** Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH Bosna i Hercegovina
CIK Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine
EU Evropska unija
FBiH Federacija Bosne i Hercegovine
FZS Federalni zavod za statistiku
KM Konvertibilna marka (valuta BiH)
KS Kanton Sarajevo
KUD Kulturno-umjetničko društvo
NVO Nevladina organizacija
Popis Popis stanovništva u BiH iz 2013. godine
SPSS Statistical Package for the Social Sciences
Strategija Strategija prema mladima

Popis tabela

Tabela 1. Tematske cjeline analize mladih općine Vogošća.....	9
Tabela 2. Uzorak za općinu Vogošća.....	10
Tabela 3. Stratifikacija uzorka mladih u odnosu na demografske karakteristike populacije mladih općine Vogošća.....	11
Tabela 4. Demografske karakteristike uzorka.....	12
Tabela 5. Osnovno obrazovanje.....	13
Tabela 6. Srednje obrazovanje.....	14
Tabela 7. Visoko obrazovanje.....	15
Tabela 8. Posljednji stepen obrazovanja.....	15
Tabela 9. Pregled broja nezaposlenih i zaposlenih u Vogošći i u KS.....	24

Popis grafikona

Grafikon 1. Planirana sredstva za stipendije iz Budžeta Općine Vogošća.....	16
Grafikon 2. Stipendiranje mladih.....	17
Grafikon 3. Prestanak školovanja.....	18
Grafikon 4. Adekvatnost obrazovanja.....	19
Grafikon 5. Pohađanje prakse u okviru redovnog obrazovanja.....	20
Grafikon 6. Unapređenje formalnog obrazovanja.....	21
Grafikon 7. Neformalno obrazovanje.....	22
Grafikon 8. Neformalno obrazovanje – komparacija s drugim lokalnim zajednicama.....	23
Grafikon 9. Radni status mladih Vogošće.....	26
Grafikon 10. Vrsta ugovora kod zaposlenih mladih.....	27
Grafikon 11. Odnos obrazovanja i radnog mjesta.....	28
Grafikon 12. Zlostavljanje na radnom mjestu.....	28
Grafikon 13. Praksa podmićivanja za posao u javnoj administraciji ili privatnoj firmi.....	29
Grafikon 14. Najbolje radno mjesto.....	30
Grafikon 15. Stav mladih o pokretanju vlastitog biznisa.....	30
Grafikon 16. Podrška za pokretanje vlastitog biznisa.....	31
Grafikon 17. Poznavanje vladinih programa za zapošljavanje.....	31
Grafikon 18. Vladin program zapošljavanja – komparacija s drugim lokalnim zajednicama.....	32
Grafikon 19. Način stanovanja.....	33
Grafikon 20. Prosječna neto plaća u Vogošći i u KS Izvor: Zavod za statistiku Federacije BiH.....	34
Grafikon 21. Doprinos kućnom budžetu.....	34
Grafikon 22. Ukupni lični prihodi tokom prošlog mjeseca.....	35
Grafikon 23. Ukupni prihodi domaćinstva tokom prošlog mjeseca.....	36
Grafikon 24. Sistematski pregled.....	37
Grafikon 25. Sistematski pregled – komparacija s drugim lokalnim zajednicama.....	38
Grafikon 26. Razlozi provedbe sistematskog pregleda.....	38
Grafikon 27. Ginekološki pregled.....	39
Grafikon 28. Zadovoljstvo uslugama koje pruža dom zdravlja.....	40
Grafikon 29. Vrsta zdravstvenog osiguranja.....	41
Grafikon 30. Konzumiranje duhana i duhanskih proizvoda.....	42
Grafikon 31. Mladi i konzumiranje alkohola.....	42
Grafikon 32. Bavljenje sportom mladih.....	44
Grafikon 33. Mentalno zdravlje mladih.....	45
Grafikon 34. Da li ste ikada posjetili psihologa – komparacija s drugim lokalnim zajednicama.....	45
Grafikon 35. Razlozi neposjećivanja psihologa.....	46
Grafikon 36. Percepcija prilika za posjećivanjem kulturnih i umjetničkih sadržaja/sportskih događaja.....	48
Grafikon 37. Percepcija prilika za posjećivanjem kulturnih i umjetničkih sadržaja/sportskih događaja – komparacija s drugim lokalnim zajednicama.....	48
Grafikon 38. Spremnost na posjećivanje sportskih, kulturnih i umjetničkih sadržaja.....	49
Grafikon 39. Zadovoljstvo podrškom kulturnim i sportskim sadržajima.....	49
Grafikon 40. Zanimanje za politiku.....	50
Grafikon 41. Učinkovitost načina promjena u društvu.....	51
Grafikon 42. Utjecaj mladih na donošenje odluka.....	53
Grafikon 43. Članstvo i rad u organizacijama.....	54

Grafikon 44. Mladi i putovanja izvan BiH.....	55
Grafikon 45. Razlozi putovanja mladih Vogošće	56
Grafikon 46. Programi razmjene u kojima učestvuju mladi Vogošće	56
Grafikon 47. Fenomen odlaska iz BiH građana i mladih.....	57
Grafikon 48. Interes mladih za odlaskom iz BiH	57
Grafikon 49. Interes mladih za odlazak iz BiH – komparacija s drugim lokalnim zajednicama	58
Grafikon 50. Izvjesnost odlaska mladih iz BiH u narednom periodu.....	59
Grafikon 51. Razlozi eventualnog odlaska u inostranstvo	60
Grafikon 52. Slobodno vrijeme	62
Grafikon 53. Korištenje medija.....	63
Grafikon 54. Društvene mreže koje mladi najčešće koriste.....	64
Grafikon 55. Osjećaj vezanosti	65
Grafikon 56. Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom	66
Grafikon 57. Zadovoljstvo radom policijskih službi.....	66
Grafikon 58. Poznavanje pojmova mobing i buling.....	67

UVOD I METODOLOGIJA

Općina Vogošća i Institut za razvoj mladih KULT su sredinom 2025. godine radili na terenskom anketiranju i prikupljanju podataka u okviru istraživanja položaja i potreba mladih općine Vogošća, a u svrhu izrade analize položaja i potreba mladih ove lokalne zajednice. Osim anketiranja ispitanika, provedena je fokusna grupa s mladima s područja Vogošće u cilju boljeg razumijevanja podataka dobijenih terenskim istraživanjem.

Nakon što je kompletirano terensko istraživanje pristupljeno je izradi dokumenta analize s ključnim nalazima i preporukama koje za cilj imaju unapređenje položaja mladih. Cilj istraživanja bio je izrada analize koja će pružiti uvid u specifične izazove i prioritete mladih ljudi. Po završetku terenskog istraživanja pristupilo se izradi analize, koja uključuje ključne nalaze i preporuke za unapređenje položaja mladih. Ova analiza pruža pregled mišljenja, stavova i procjena mladih na teme koje su im važne u kontekstu općine Vogošća. Važno je napomenuti da analiza ne pokriva sve aktivnosti koje provode lokalne vlasti u vezi s mladima, budući da će se takvi podaci analizirati u okviru drugih aktivnosti u okviru procesa izrade strateškog dokumenta (Strategije prema mladima općine Vogošća). Ovaj dokument predstavlja samo jedan korak u razvoju politike prema mladima, pružajući uvid u njihov odgovor na pitanja od interesa.

Metodologija prikupljanja podataka zasnovana je na standardiziranom upitniku koji je prilagođen specifičnostima ovog istraživanja, omogućavajući detaljnu analizu potreba i problema mladih na području Vogošće. Anketari su bili mladi ljudi, što je omogućilo bolju povezanost s ciljnom grupom i olakšalo iskrenost ispitanika. Ovaj pristup omogućava prikupljanje relevantnih i autentičnih podataka koji će biti temelj za razvoj efikasnih politika i programa usmjerenih na poboljšanje života mladih u općini Vogošća.

S obzirom na društvene promjene i izazove s kojima se mladi suočavaju, ovo istraživanje predstavlja ključan korak prema osiguravanju inkluzije, aktivne participacije i održivog razvoja mladih. Istraživanje je provedeno korištenjem tehnike terenskog anketiranja, uz primjenu standardiziranog upitnika, a također je održana i fokusna grupa, u kojoj je učestvovalo 9 mladih. Fokusna grupa omogućava dublje razumijevanje potreba i problema mladih te pruža brzu povratnu informaciju koja može doprinosti boljim politikama usmjerenim na ovu populaciju.

Upitnik koji je korišten u istraživanju temelji se na pitanjima koja Evropski statistički ured (Eurostat) koristi u istraživanjima o položaju i potrebama mladih u Evropskoj uniji. Osim ovih pitanja, upitnik sadrži i specifična pitanja koja se odnose na situaciju u Bosni i Hercegovini, kao i teme koje su od značaja za donosiocel odluka na različitim nivoima vlasti. Primjena iste metodologije kao u drugim zemljama omogućava uporedbu rezultata istraživanja kako u kontekstu BiH i drugih zemalja Evropske unije tako i među različitim lokalnim zajednicama i regijama u BiH. Za ovu komparaciju važno je korištenje iste metodologije koju Institut koristi već dugi niz godina u istraživanjima o položaju i potrebama mladih, kao i sličnih istraživačkih instrumenata (upitnika).

Terensko istraživanje provedeno je među mladim osobama u dobi od 15 do 30 godina, što je u skladu s definicijom „mladih“ prema Zakonu o mladima Federacije Bosne i Hercegovine.¹ Ispitanici su odabrani metodom slučajnog odabira, što osigurava generalizabilnost i reprezentativnost rezultata, uvažavajući definirane parametre margine greške i intervala pouzdanosti. Ovaj pristup znači da je svaka mlada osoba s područja općine Vogošća imala jednaku šansu da bude izabrana za anketiranje.

Uključivanjem mladih u istraživački rad osigurana je veća autentičnost prikupljenih podataka, jer su mladi bili angažirani ne samo kao ispitanici već i kao aktivni učesnici u samoj provedbi istraživanja, što je doprinijelo boljoj analizi podataka i izradi ove analize. Također, pri formiranju uzorka posebna pažnja posvećena je parametrima poput spola i dobi ispitanika kako bi se obuhvatile sve demografske podgrupe mladih unutar heterogene populacije mladih općine Vogošća.

¹ Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 36/2010).

Ukupno je anketirano 372 mladih s područja Vogošće, a ispitanici su birani metodom slučajnog odabira, pri čemu su svi ispitanici bili u dobi između 15 i 30 godina. Za formiranje uzorka vodilo se računa o osnovnim demografskim karakteristikama, kako bi se omogućilo uključivanje svih podgrupa mladih unutar populacije. Ovaj pristup omogućio je ispitivanje mišljenja svih relevantnih društvenih grupa mladih, čime su se obuhvatile sve relevantne varijable koje mogu utjecati na položaj mladih u zajednici. Greška uzorka u ovom istraživanju je $\pm 5\%$ s nivoom pouzdanosti od 95%, što je standardni nivo koji omogućava dobivanje preciznih rezultata. Greška uzorka je uvijek prisutna u istraživanjima koja koriste uzorak, jer se rezultati temelje na procjenama cijele populacije, a ne na podacima svih članova populacije. To znači da rezultati mogu varirati do 5% u odnosu na prikazane podatke.

Za analizu prikupljenih podataka korišten je statistički paket IBM SPSS (IBM Statistical Package for the Social Sciences – SPSS),² koji omogućava detaljnu i preciznu statističku obradu podataka. Ovaj program je koristan alat za analizu velikih količina podataka jer omogućava prikazivanje rezultata kroz tabele i grafičke prikaze, dok su rezultati zatim interpretirani kroz kraća tekstualna objašnjenja, koja omogućuju dublje razumijevanje ključnih nalaza istraživanja. Ovaj način obrade podataka omogućava donošenje informiranih zaključaka temeljenih na statistički provjerenim podacima.

Pri izradi ove analize korišteni su podaci javnih institucija Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine i Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine te drugih relevantnih institucija.

Istraživanjem je obuhvaćeno deset oblasti (s pripadajućim podoblastima) koje su od posebnog značaja za mlade, a i sam dokument analize ima strukturu koja prati tematske cjeline prikazane u Tabeli 1.

Tabela 1. Tematske cjeline analize mladih općine Vogošća

R.B.	Tematske oblasti
1.	Obrazovanje i nauka mladih
2.	Rad, zapošljavanje i preduzetništvo mladih
3.	Socijalna briga mladih
4.	Zdravstvena zaštita mladih
5.	Kultura i sport
6.	Aktivizam (učešće, aktivizam, volontiranje) mladih
7.	Mobilnost mladih
8.	Slobodno vrijeme
9.	Identitet mladih
10.	Sigurnost mladih

U kontekstu zakonodavnih okvira, važno je napomenuti da je Zakon o mladima Federacije BiH usvojen 2010. godine i da se njime reguliraju prava i obaveze mladih, a također su definirane i oblasti od interesa za ovu populaciju. Za analizu statističkih podataka o mladima u općini Vogošća korišteni su podaci s popisa stanovništva iz 2013. godine. Iako su podaci s ovog popisa stariji i mogu sadržavati određene nesigurnosti zbog promjena u demografskoj strukturi, korišteni su jer ne postoje noviji i potpuniji podaci o mladima u općini. Popis stanovništva iz 2013. godine tako je poslužio kao referentna tačka za demografske karakteristike mladih u ovoj analizi.

² IBM Statistical Package for the Social Sciences SPSS (<https://www.ibm.com/spss>).

KARAKTERISTIKE UZORKA

Za potrebe ovog istraživanja uzorak je formiran na osnovu podataka s popisa stanovništva iz 2013. godine.³ Iako je prošlo više od deset godina od tada, ovi podaci predstavljaju najkompletniji set demografskih informacija o mladima u lokalnim zajednicama, što omogućava određivanje uzorka.

U Općini Vogošća živi oko 6,4% ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo. Prema podacima popisa iz 2013. godine, broj stanovnika općine iznosio je 26.343, dok je prema podacima (demografskim procjenama) Federalnog zavoda za statistiku iz 2024. godine, broj stanovnika u Vogošći bio 29.807.⁴

Analiza strukture populacije mladih u Vogošći, podijeljene u dva petogodišta (15-19, 20-24) i jedno šestogodište (25-30), pokazuje da je najveći broj mladih bio u najstarijoj dobnoj kategoriji, od 25 do 30 godina, koja čini 41,2% ukupne populacije mladih u općini Vogošća.

Tabela 2. Uzorak za općinu Vogošća

	UKUPNO STANOVNIŠTVO	M	Ž	15-19	20-24	25-30	15-30	%	UKUPNO ISPITANIH	M	Ž
Vogošća	26.343	12.606	13.737	1.856	1.876	2.618	6.350	24,1%	372	49,2%	50,8%
		47,9%	52,1%	29,2%	29,5%	41,2%					

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Kao što podaci navedeni ispod pokazuju, težilo se da uzorak bude izbalansiran po ključnim demografskim varijablama (spolu, dobi, mjestu boravka mladih (gradsko ili vangradsko područje)), što su parametri koji nam, pored veličine uzorka, omogućavaju da, uz navedenu marginu greške, generaliziramo podatke na populaciju mladih Vogošće. Ovi podaci omogućavaju usporedbu između realiziranog uzorka i popisa stanovništva iz 2013. godine.

Važno je napomenuti da su statistički podaci za kantone i Federaciju BiH preuzeti od Federalnog zavoda za statistiku (FZS), koji nudi detaljnu podjelu prema petogodištima. Ova podjela obuhvata mlade osobe u dobi od 15 do 29 godina, dok osobe od 30 godina pripadaju petogodištu od 30 do 34 godine. S obzirom na to, u Tabeli 3 prikazana je detaljna struktura populacije općine Vogošća, uključujući podatke o dobnoj strukturi mladih do 29 godina, jer su ovi podaci bili dostupni na nivou općine. U istoj tabeli prikazani su i podaci o realiziranom uzorku, odnosno o broju ispitanika u dobi od 15 do 30 godina.

³ Agencija za statistiku BiH [online], Popis 2013. Dostupno na: <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=0> [pristupljeno: 18. 9. 2025].

⁴ Federalni zavod za statistiku BiH [online], Kanton Sarajevo u brojkama, Sarajevo, 2025. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/07/kanton-sarajevo.pdf> [pristupljeno: 18. 9. 2025].

Tabela 3. Stratifikacija uzorka mladih u odnosu na demografske karakteristike populacije mladih općine Vogošća

Demografske karakteristike (varijable)	Disagregacija	Veličina uzorka	Postotak (uzorak)	Populacijski podaci (izvori: Popis 2013. i FZS)
Spol	Muški	183	49,2%	47,9%
	Ženski	189	50,8%	52,1%
Mjesto prebivališta	Gradsko	146	39,2%	40,1%
	Vangradsko	226	60,8%	59,9%
Dob	15-19	151	40,6%	31,6%
	20-24	111	29,8%	31,9%
	25-29	110	29,6%	36,5%
TOTAL		372	100,0%	100,0%

Izvor: istraživanje, Federalni zavod za statistiku i Popis 2013.

Analiza podataka prikazuje da je udio mladih žena među ispitanicima (50,8%) tek neznatno viši od udjela muškaraca (49,2%), što ukazuje na ravnotežu u zastupljenosti spolova među anketiranim mladima.

Govoreći o drugim demografskim podacima mladih, najviše ih je neudato/neoženjeno (i koji ne žive s partnerom), a kojih ima 74,7%. Udatih/oženjenih mladih bilo je 19,6%, dok ih 2,7% živi zajednički s partnerom iako nisu u braku. U grupi mladih koja je izjavila da su oženjeni/udati, 58,9% ih dolazi iz vangradskog tipa naselja. Očekivano, najviše oženjenih je u dobnoj grupi od 25 do 30 godina starosti (90,4% svih oženjenih/udatih mladih).

Dodatno, 13,2% mladih potvrdno je odgovorilo na pitanje o tome da li imaju djece. Dominantan broj mladih koji imaju dijete je u dobnoj grupi od 25 do 30 godina starosti, te je tako 98% mladih koji imaju djecu u ovoj dobnoj grupi.

Kad je u pitanju radni status, većina mladih tvrdi da je nezaposlena, odnosno njih 46,2%. Prema vlastitoj izjavi i procjeni, 39,8% od ukupnog broja ispitanih zaposleno je na puno radno vrijeme. Podatak o nezaposlenosti mladih treba uzeti s rezervom jer je prikazani postotak (ne)zaposlenosti izračunat na osnovu vlastite procjene mlade osobe da li ona sebe definira kao zaposlenu, nezaposlenu ili po nekoj drugoj ponudenoj kategoriji. Uzimajući u obzir dob ispitanika, druga istraživanja, postojanje rada „na crno“ i različite metodologije koje se koriste za istraživanje tržišta rada, izazovno je odrediti preciznu stopu nezaposlenosti mladih u nekoj lokalnoj zajednici.

Kada je riječ o veličini domaćinstava, najveći broj mladih (41,1%) živi u četveročlanim domaćinstvima, dok 21,2% mladih živi u domaćinstvima s tri člana. U domaćinstvima s pet članova živi 18% mladih, dok 14,8% mladih živi samo ili s još jednim članom. S druge strane, 4,8% mladih živi u domaćinstvima sa šest ili više članova.

Tabela 4. Demografske karakteristike uzorka

		Cijeli uzorak	Muško	Žensko
Bračni status	Neudata/neoženjen, ne živi s partnerom	74,7%	50,0%	50,0%
	Razvedena/razveden	0,5%	50,0%	50,0%
	Zajednički život. Nisu u braku, ali žive s partnerom	2,7%	30,0%	70,0%
	Udata/oženjen	19,6%	49,3%	50,7%
	Ne želi odgovoriti	2,2%	38%	62,5%
Radni status	Nezaposlen	46,2%	39,5%	60,5%
	Povremeno zaposlen – freelancer	2,7%	50,0%	50,0%
	Pripravnik/stažist/specijalizant	1,1%	75,0%	25,0%
	Samozaposlen	1,6%	66,7%	33,3%
	Volonter	1,3%	20,0%	80,0%
	Zaposlen na puno radno vrijeme	39,8%	59,5%	40,5%
	Zaposlen na pola radnog vremena	3,8%	42,9%	57,1%
	Ne želi odgovoriti	3,5%	61,5%	38,5%
Broj članova u domaćinstvu	1-2	14,8%	56,4%	43,6%
	3	21,2%	51,9%	48,1%
	4	41,1%	48,4%	51,6%
	5	18,0%	43,3%	56,7%
	6+	4,8%	44,4%	55,6%

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

OBRAZOVANJE I NAUKA MLADIH

Osnovno obrazovanje

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku (FZS), broj škola na području Kantona Sarajevo u školskoj 2024/2025. godini povećao se za jednu školu u odnosu na prethodne tri školske godine, dok je u istom periodu broj škola u Vogošći ostao nepromijenjen.⁵ Na području općine Vogošća, po podacima Federalnog zavoda za statistiku, djeluje ukupno šest osnovnoškolskih ustanova, dok je na stranici Općine i na stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo navedeno da djeluje pet javnih škola.⁶ Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo navelo je sljedeće osnovne škole na području Vogošće:⁷

- OŠ "Zajko Delić"
- OŠ "Izet Šabić"
- OŠ "Zahid Baručija"
- OŠ "Mirsad Prnjavorac"
- OŠ "Porodice ef. Ramić"

U Kantonu Sarajevo primijećen je blagi porast broja upisanih učenika u osnovne škole tokom posljednje četiri školske godine.

U školskoj 2021/2022. godini broj upisanih učenika iznosio je 38.014, raspoređenih u 96 škola, dok je u školskoj 2024/2025. godini broj upisanih učenika povećan na 38.478, što predstavlja porast od 1,2%. Broj upisanih djevojaka/djevojčica u školskoj 2024/2025. godini ostao je skoro identičan broju upisanih djevojčica u školskoj 2021/2022. godini. Broj nastavnika u Kantonu Sarajevo se povećao za 0,7% u ovom periodu.

Broj nastavnika u Vogošći povećao se u školskoj 2024/2025. godini za 7,6% u odnosu na školsku 2021/2022. godinu, dok je broj upisanih učenika i broj upisanih djevojaka/djevojčica u školskoj 2024/2025. godini ostao približno isti kao u školskoj 2021/2022. godini.

Tabela 5. Osnovno obrazovanje

Školska godina		Broj škola	Broj nastavnika	Ukupan broj upisanih učenika	Djevojke/djevojčice
2021/2022.	Vogošća	6	211	2.954	1.407
	Kanton Sarajevo	96	2.965	38.014	18.703
2022/2023.	Vogošća	6	211	2.962	1.418
	Kanton Sarajevo	96	3.050	38.048	18.629
2023/2024.	Vogošća	6	215	2.964	1.420
	Kanton Sarajevo	96	3.148	38.393	18.790
2024/2025.	Vogošća	6	227	2.951	1.418
	Kanton Sarajevo	97	3.214	38.478	18.702

⁵ Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Kanton Sarajevo u brojkama: Sarajevo (2022-2025), 2025. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/07/kanton-sarajevo.pdf> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

⁶ Općina Vogošća [online]. Obrazovanje. Dostupno na: <https://vogosca.ba/obrazovanje/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

⁷ Ministarstvo za odgoj i obrazovanje [online]. Lista ustanova. Dostupno na: <https://mo.ks.gov.ba/ustanove/lista> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

Izvor: Federalni zavod za statistiku⁸

Srednje obrazovanje

Posmatrajući srednje obrazovanje u Kantonu Sarajevo, možemo primijetiti povećanje broja nastavnika za 7,9% u školskoj 2024/2025. godini na odnosu na školsku 2021/2022. godinu, dok se broj škola povećao za tri nove škole, što je rast od 7,5%. Također, u istom periodu se povećao broj upisanih učenika za 5,3% i broj upisanih djevojaka/djevojčica za 7,1%.

Općina Vogošća, kao i Kanton Sarajevo, bilježi pozitivan trend u upisu učenika u srednje škole. Od školske 2021/2022. godine do školske 2024/2025. godine broj upisanih učenika se povećao za 8,6%, dok se broj upisanih djevojaka/djevojčica povećao za 10,3%. Također, u istom periodu broj nastavnika se povećao za 9,5%.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, na području Vogošće nalazi se samo jedna srednja škola – JU Srednjoškolski centar Vogošća. Ova škola raspolaže sa 14 učionica i 5 radionica za realizaciju praktične nastave. Škola također nudi sljedeće smjerove: gimnazija – smjer informacione tehnologije, mašinski tehničar konstruktor na računaru, mašinski tehničar za CNC tehnologiju, ekonomski tehničar zavarivač, automehaničar, autolimar, prodavač i obrađivač materijala na CNC mašinama.⁹

Tabela 6. Srednje obrazovanje

Školska godina		Broj škola	Broj nastavnika	Ukupan broj upisanih učenika	Djevojke/djevojčice
2021/2022.	Vogošća	1	42	420	136
	Kanton Sarajevo	40	1610	14.679	7.326
2022/2023.	Vogošća	1	39	394	132
	Kanton Sarajevo	41	1651	14.770	7.450
2023/2024.	Vogošća	1	40	435	145
	Kanton Sarajevo	42	1688	15.008	7.575
2024/2025.	Vogošća	1	46	456	150
	Kanton Sarajevo	43	1737	15.461	7.847

Izvor: Federalni zavod za statistiku¹⁰

Visoko obrazovanje

Kada posmatramo broj upisanih studenata u Kantonu Sarajevo u akademskoj 2024/2025. godini, vidljiv je pad od 5,3% u poređenju s akademskom 2021/2022. godinom. Također, broj upisanih djevojaka je u padu od 4,7% za isti period.

Vogošća prati trend Kantona Sarajevo, te je u akademskoj 2024/2025. godini 5,3% manje upisanih studenata u poređenju s akademskom 2021/2022. godinom, a broj upisanih djevojaka je niži za 3,5%.

⁸ Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Kanton Sarajevo u brojkama (2022-2025): Sarajevo, 2025. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/07/kanton-sarajevo.pdf> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

⁹ Srednjoškolski centar Vogošća [online]. Dostupno na <https://srednjoskolskicentarvogosca.edupage.org/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

¹⁰ Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Kanton Sarajevo u brojkama (2022-2025): Sarajevo, 2025. [online]. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/07/kanton-sarajevo.pdf> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

Tabela 7. Visoko obrazovanje

Školska godina		Ukupan broj upisanih studenata	Djevojke
2021/2022.	Vogošća	1.109	659
	Kanton Sarajevo	17.470	10.442
2022/2023.	Vogošća	1.079	637
	Kanton Sarajevo	16.885	10.146
2023/2024.	Vogošća	971	589
	Kanton Sarajevo	15.866	9.601
2024/2025.	Vogošća	1.053	628
	Kanton Sarajevo	16.537	10.081

Izvor: Federalni zavod za statistiku¹¹

Nivo obrazovanja mladih u Vogošći

Prema rezultatima terenskog istraživanja, najveći broj mladih (52,4%) ima kompletirano srednjoškolsko obrazovanje (trogodišnju ili četverogodišnju srednju školu). Kompletirano srednjoškolsko obrazovanje nešto češće imaju muškarci u odnosu na žene. Također, mladi iz gradskih sredina imaju češće kompletirano srednjoškolsko obrazovanje kao najveći vid obrazovnog nivoa.

Mladih koji imaju završeno više ili visoko obrazovanje (viša škola, bakalaureat, master) ima ukupno 12,7%. Najveći udio u ovom postotku svakako su mladi s nivoom bakalaureata/bachelora, odnosno 8,1% njih. Također, žene češće imaju završeno fakultetsko obrazovanje u odnosu na muškarce.

Kada govorimo o mladima koji imaju osnovno obrazovanje, njih prema analizi ima 33,6%. Međutim, važno je imati u vidu da u ovu kategoriju spadaju i mladi koji su još uvijek u procesu srednjoškolskog obrazovanja, a ne samo mladi koji imaju završenu isključivo osnovnu školu. Pitanje na koje su mladi odgovarali odnosilo se na to da navedu najviši pohađani i kompletirani nivo obrazovanja, te su mladi koji pohađaju srednje škole navodili da su kompletirali osnovno obrazovanje.

Tabela 8. Posljednji stepen obrazovanja

Posljednji stepen obrazovanja					
	Ukupno	Muškarci	Žene	Gradsko	Vangradsko
Nezavršena osnovna škola	0,8%	0,0%	100,0%	33,3%	66,7%
Završena osnovna škola	33,6%	43,2%	56,8%	25,6%	74,4%
Srednja škola – trogodišnja	10,2%	71,1%	28,9%	39,5%	60,5%
Srednja škola – četverogodišnja	42,2%	54,1%	45,9%	47,8%	52,2%
Viša škola – 2 godine obrazovanja nakon srednje škole	1,9%	57,1%	42,9%	71,4%	28,6%
Fakultet bakalaureat/bachelor	8,1%	36,7%	63,3%	36,7%	63,3%

¹¹ Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Bilten visoko obrazovanje (2022-2025): Sarajevo, 2025. Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/bosanski-bilteni/obrazovanje/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

Magisterij	2,7%	10,0%	90,0%	70,0%	30,0%
Ne želi odgovoriti	0,5%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%

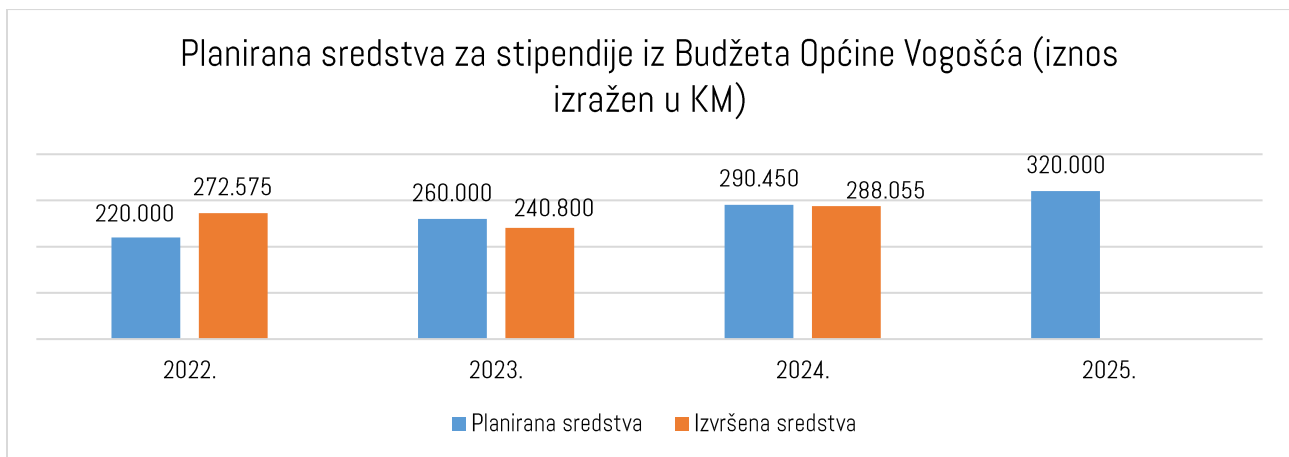
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Stipendije

Općina Vogošća dodjeljuje stipendije redovnim učenicima srednjih škola sa sjedištem na području Kantona Sarajevo i redovnim studentima Univerziteta u Sarajevu i pridruženih članica Univerziteta u Sarajevu, kao i studentima fakulteta koji su locirani izvan područja Kantona Sarajevo a članice su univerziteta nekog od kantona u Federaciji BiH, pod uvjetom da isti studijski program I i II ciklusa ne postoji u Kantonu Sarajevo, a studenti imaju prebivalište na području općine Vogošća, uz uvjet da ne koriste stipendiju po drugom osnovu. Dodatno je za učenike srednjih škola dostupno 125 stipendija, 128 stipendija za studente prvog ciklusa i 20 stipendija za studente drugog ciklusa.¹²

Prema Budžetu Općine za 2025. godinu, za stipendije je planirano 320.000 KM, dok je u 2022. godini planirano 220.000 KM, a isplaćeno je 272.575 KM za stipendije. Možemo zaključiti da je iznos stipendije u 2025. godini veći za 17,4% od iznosa koji je isplaćen u 2022. godini, a 45,5% je veći od iznosa koji je planiran za 2022. godinu.

Grafikon 1. Planirana sredstva za stipendije iz Budžeta Općine Vogošća

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT¹³

Također, Općina Vogošća ima program sufinansiranja troškova prijevoza djece, učenika i studenata s teškoćama u razvoju i invaliditetom koji imaju prebivalište na području općine Vogošća. Općina je osigurala iznos od 45.000 KM u 2025. godini, dok je dio sredstava osiguran u Budžetu Kantona Sarajevo. Sredstva se mogu koristiti za:

- o kupovinu mjesečne karte za učenike i pratioce (zona A ili zona A+B) za učenike koji mogu koristiti sredstva javnog prijevoza;
- o troškove goriva po pređenom kilometru za učenike s invaliditetom koji nemaju mogućnost korištenja javnog linijskog prijevoza.

Dodatno, sredstva za korisnike koji pohađaju predškolske ustanove i visokoobrazovne ustanove isplaćuju se iz Budžeta Općine Vogošća u iznosu od 1.000,00 KM po korisniku za 9 mjeseci u tekućoj predškolskoj/školskoj/akademskoj godini.¹⁴

¹² Konkurs za stipendiranje učenika i studenata u školskoj/akademskoj 2024/2025. godini [online]. Dostupno na: https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2024/11/20241120-STIP-konkurs-2024_2025.pdf [pristupljeno: 24. 9. 2025].

¹³ Budžeti Općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/budzet-opcine/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

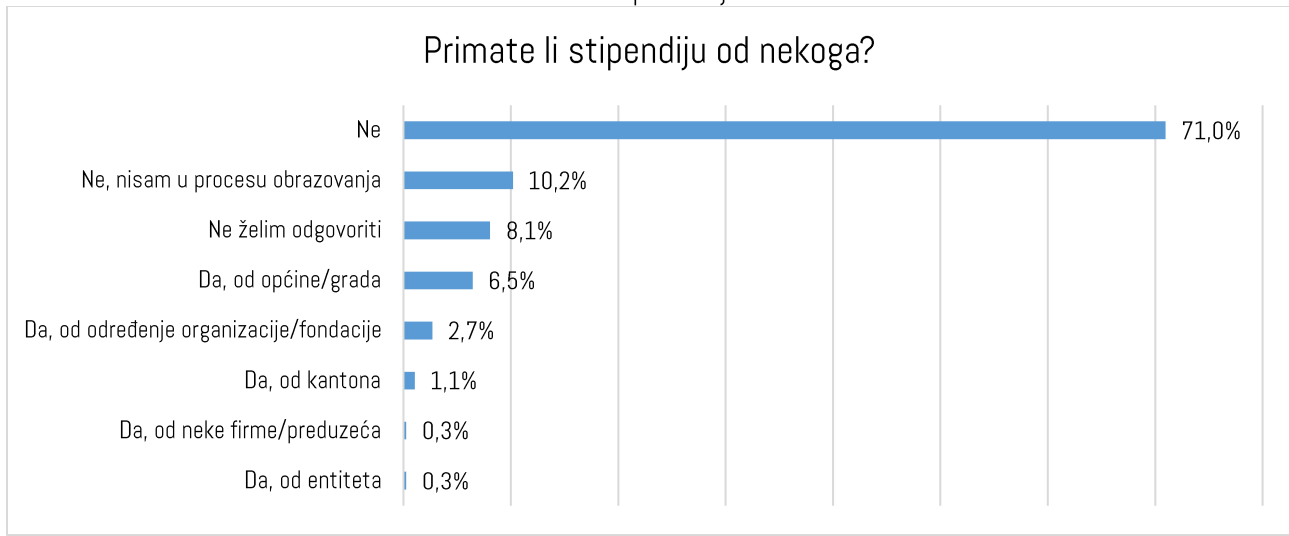
¹⁴ Javni poziv za dodjelu sredstava za sufinansiranje troškova prijevoza djece, učenika i studenata sa teškoćama u razvoju i invaliditetom [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2025/09/Javni-poziv.pdf> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

Prema rezultatima ankete provedene među mladima, 6,5% ispitanika navelo je da prima stipendiju od Općine, dok 1,1% njih prima stipendiju od kantona. Ipak, 71% anketiranih mladih izjavilo je da ne prima nikakvu stipendiju.

Pored stipendija u Budžetu Vogošće, postoji budžetska stavka za obrazovanje, koja je u 2022. godini iznosila 50.000 KM, dok je u 2025. godini taj iznos bio 70.000 KM, što je rast od 40%.

Također, Općina je u 2025. godini raspisala javni poziv za dodjelu sredstava obrazovnim ustanovama i javni poziv za dodjelu sredstava za obnovu i opremanje obrazovnih ustanova s područja općine Vogošća, što pokazuje posvećenost unapređenju uvjeta obrazovanja.

Grafikon 2. Stipendiranje mladih

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prestanak daljeg školovanja

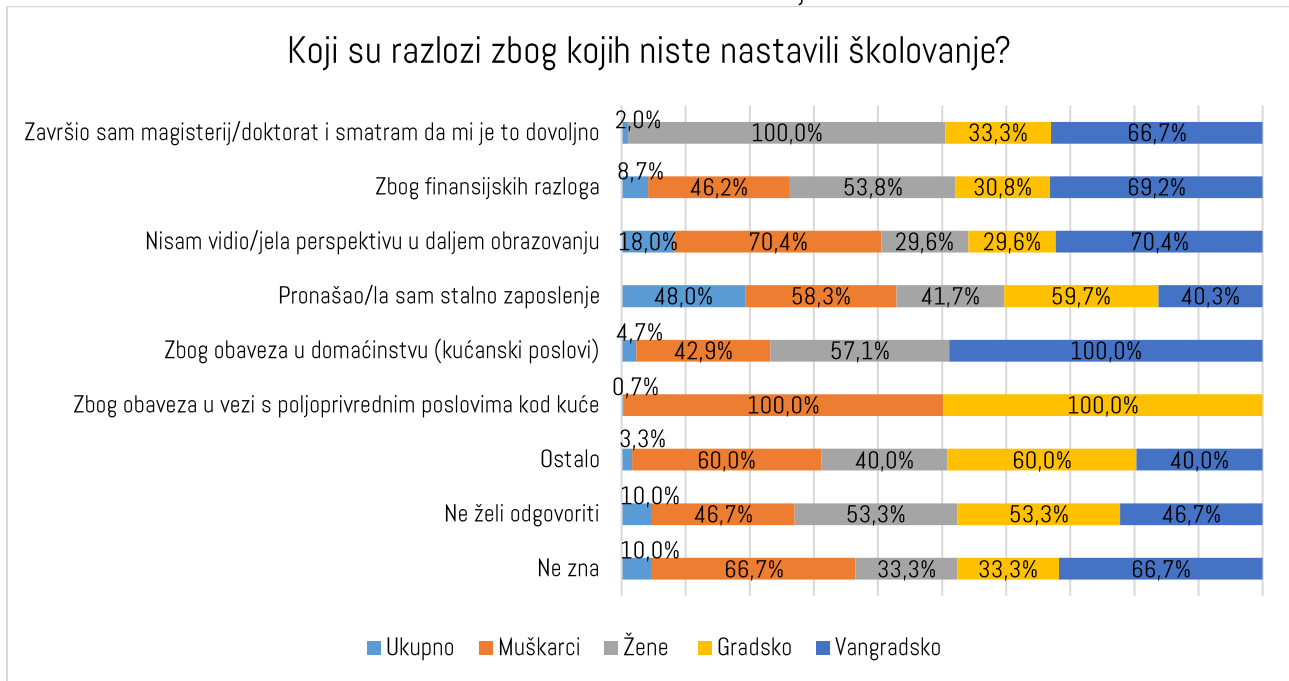
Nakon posljednjeg završenog stepena obrazovanja, 40,3% mladih Vogošće izjavilo je da nisu upisali još neku školu ili studij. Uočene su spolne razlike među mladima kada je u pitanju nenastavljanje obrazovanja, tačnije u grupi mladih koji nisu nastavili obrazovanje 58% su muškarci.

Najviše mladih (od onih koji nisu htjeli nastaviti obrazovanje) nije nastavilo obrazovanje zbog pronalaska stalnog zaposlenja (48%). U toj grupi muškarci češće ne nastavljaju obrazovanje zbog pronalaska posla u odnosu na žene. Također, ovaj razlog je nešto izraženiji među mladima iz gradskih sredina u odnosu na mlade iz vangradskih sredina.

Drugi razlog nenastavljanja školovanja odnosi se na manjak perspektive u obrazovanju (18%) i on je znatno izraženiji među muškarcima u odnosu na žene. Također, ovaj razlog je nešto izraženiji među mladima iz vangradskih sredina u odnosu na mlade iz gradskih sredina, ali dodatno kod čitanja podataka s grafikona treba imati u vidu odnos mladih iz gradskih i vangradskih sredina u uzorku istraživanja (i populaciji).

Također, 8,7% mladih je izrazilo da je njihov prestanak školovanja bio zbog finansijskih razloga, a ovaj razlog je češći kod žena i mladih iz vangradskih sredina.

Grafikon 3. Prestanak školovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

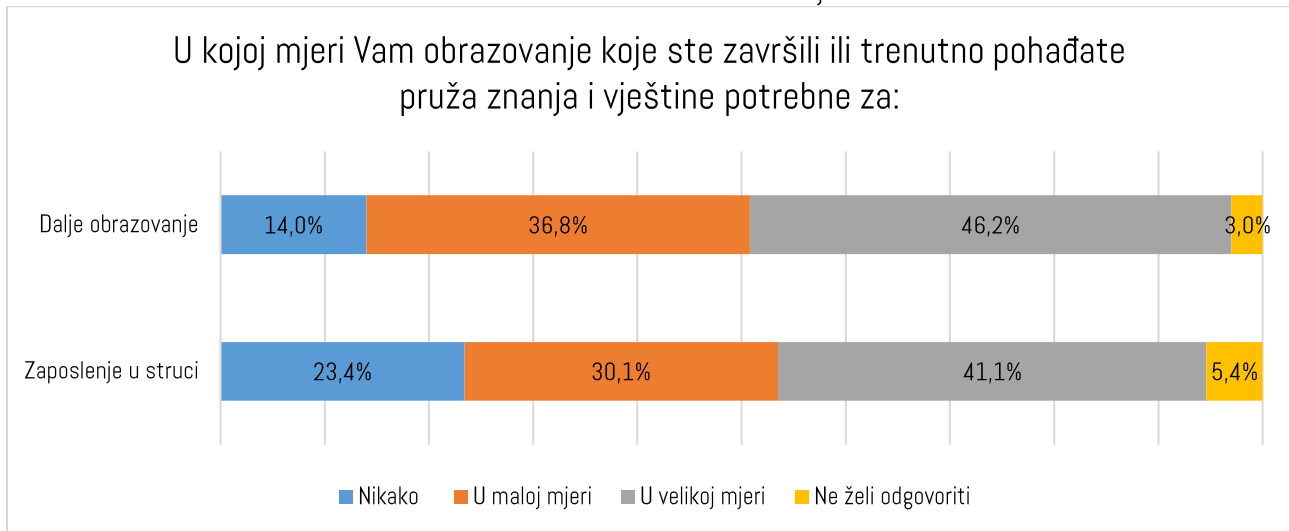
Adekvatnost obrazovanja

Mlade smo pitali u kojoj mjeri je obrazovanje koje su stekli tokom redovnog školovanja bilo adekvatno za zaposlenje ili nastavak školovanja na višem nivou. Naravno, domen obrazovanja nije u direktnoj nadležnosti lokalne vlasti, ali lokalna zajednica može na različite načine utjecati na kvalitet obrazovanja i širinu ponude obrazovnih programa.

Kada govorimo o mladima Vogošće, 46,2% mladih smatra da im znanje stečeno tokom formalnog obrazovanja u velikoj mjeri pomaže za nastavak školovanja, dok njih 36,8% kaže da im pomaže u maloj mjeri. Da im znanje stečeno tokom školovanja nikako nije koristilo za nastavak obrazovanja ističe 14% ispitanih. Ovi podaci ukazuju da mladi u Vogošći relativno pozitivno percipiraju obrazovanje koje su stekli tokom redovnog školovanja i njegovu funkcionalnost u slučaju nastavka obrazovanja.

Kada se govori o zaposlenju, 41,1% mladih reklo je da im je prethodno stečeno znanje pomoglo u velikoj mjeri da se zaposle u struci, dok je 30,1% mladi istaklo da im je pomoglo, ali u maloj mjeri. Nikakvu korist od znanja stečenog tokom obrazovanja za zaposlenje u struci kazalo je da nema 23,4% ispitanih. Također, ovi podaci ukazuju da mladi u Vogošći u većini relativno pozitivno percipiraju obrazovanje koje su stekli tokom redovnog školovanja i njegovu funkcionalnost u slučaju zaposlenja u struci.

Grafikon 4. Adekvatnost obrazovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Istražujući situaciju i potrebe mladih u Vogošći, naišli smo na brojne važne teme i iskustva koja mladi dijele o svojim obrazovnim opcijama i izazovima.

„Međutim, problem sa Prirodno-matematičkim fakultetom je što u našem kantonu ne dozvoljavaju da se zapošljava u državnim ustanovama, to jeste u bolnicama, da ja radim u mikrobiološkoj laboratoriji, dok u drugim kantonima moje kolegice mogu to da rade, i to je najveći problem. I sad ja, naprimjer, ne mogu da odradim pripravnički niti bilo kakav staž, nego sam prinuđena da radim sa srednjom školom. Znači, nije mi jasno zašto postoji taj fakultet ako se to ne može riješiti. Nije usklađeno sistemski, ne, oni jednostavno priznaju samo medicinski fakultet, mikrobiologa sa medicinskog fakulteta, biologa sa PMF-a ne.“
(Žensko, Vogošća)

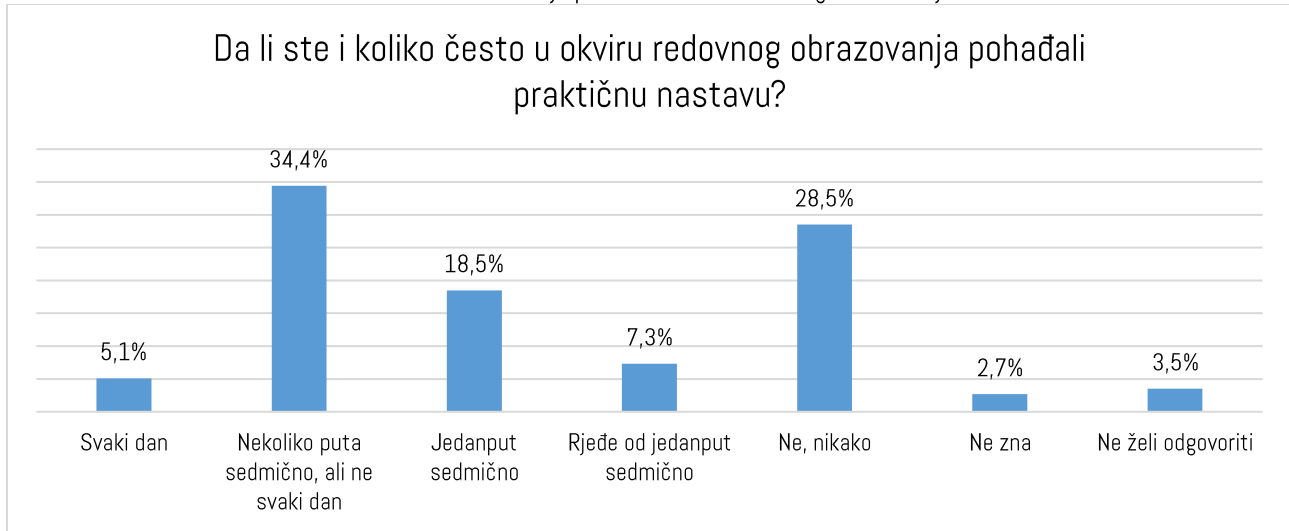
„Mislim, može se, može se zaposliti sa našom strukom. Mašinci, mi možemo lako naći posao u struci. Ima ovamo u Rajlovcu, ima dosta tih proizvodnji, ali ne možeš se ti zadovoljiti sa proizvodnjom nekom. Ti sad da ostaneš tu, taj faks jest, mašinski fakultet je težak, zato ga ja nisam upisao, mašinstvo, valja deset godina guliti, realno, ne možeš ti to iz prve završiti.“
(Muško, Vogošća)

Kvalitet nastave

Kvalitetna nastava predstavlja ključni preduvjet za nastavak obrazovanja ili zapošljavanje u struci. Praktična nastava predstavlja vrlo važan dio procesa obrazovanja učenika za bilo koje zanimanje kako bi učenici teoretski dio nastave koji uče tokom školovanja mogli primijeniti kasnije u radu. Prema rezultatima anketiranja, 28,5% mladih nije nikako imalo praktičnu nastavu tokom redovnog školovanja, dok ju je rjeđe od jednom sedmično imalo njih 7,3%. Jednom sedmično

praksu je imalo 18,5% mladih, a nekoliko puta sedmično praktičnu nastavu je pohađalo njih 34,4%. Svaki dan praktičnu nastavu imalo je 5,1% ispitanih.

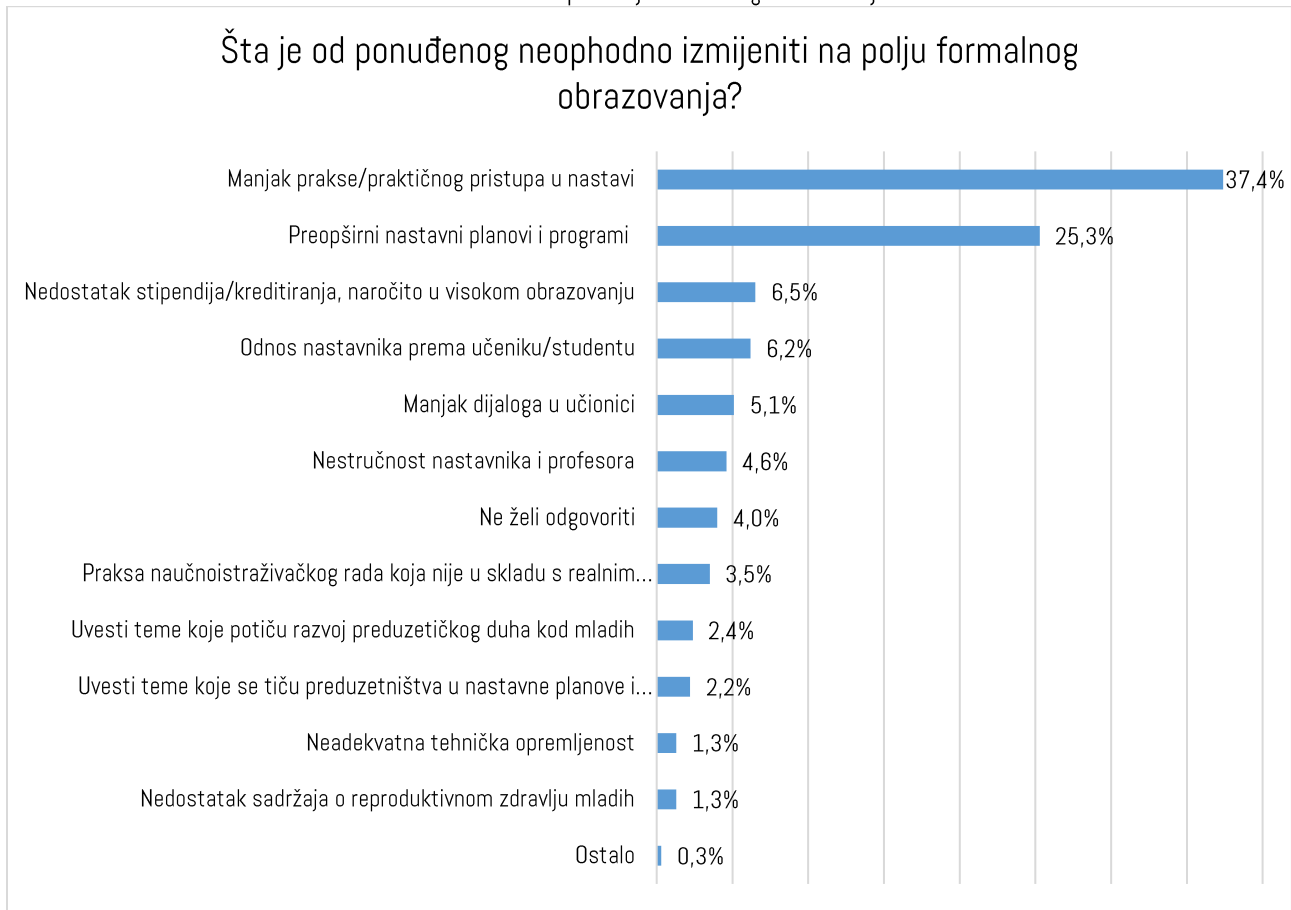
Grafikon 5. Pohađanje prakse u okviru redovnog obrazovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prilikom identifikacije problema u polju formalnog obrazovanja, kao jedan od najvećih nedostataka 37,4% mladih istaklo je manjak prakse, to jeste praktičnog pristupa u nastavi, dok 25,3% ispitanih mladih kaže da su problem preopširni nastavni planovi i programi. Dodatno, 6,5% mladih smatra da je jedan od problema nedostatak stipendija, 6,2% mladih smatra da odnos nastavnika prema učenicima treba biti unaprijeđen, dok ih 5,1% smatra da je jedan od problema manjak dijaloga u učionici. Ostale detektirane probleme prepoznalo je nekoliko postotaka mladih.

Grafikon 6. Unapređenje formalnog obrazovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kroz fokusnu grupu učesnici su se najviše osvrnuli na manjak prakse, ali su također spomenuli preopširne nastavne planove kao i odnos nastavnika prema učenicima.

„Pa definitivno bih uvela više prakse u srednjim školama. Praktičnog rada, prakse. Mislim da se na tome najviše treba da zasnje stručni predmet. Da se ne guši nastava nekim predmetima koji nisu toliko bitni koliko je bitna ta praktična nastava i ključni predmet. Evo, konkretno za moju struku, medicinska škola.“
(Žensko, Vogošća)

„Kod mene u srednjoj, ja sam CNC tehničar za obradu drveta, i smatram da se mora poboljšati ta praktična nastava, jer naprimjer ja, imamo radionu, ali nemamo CNC mašina kod njih, ne radimo, smatram da se to mora poboljšati.“
(Muško, Vogošća)

„Doslovno susret ćeš se sa CNC mašinama tek u firmi u kojoj počneš raditi, dođeš bez iskustva, a ta struka, mislim.“
(Muško, Vogošća)

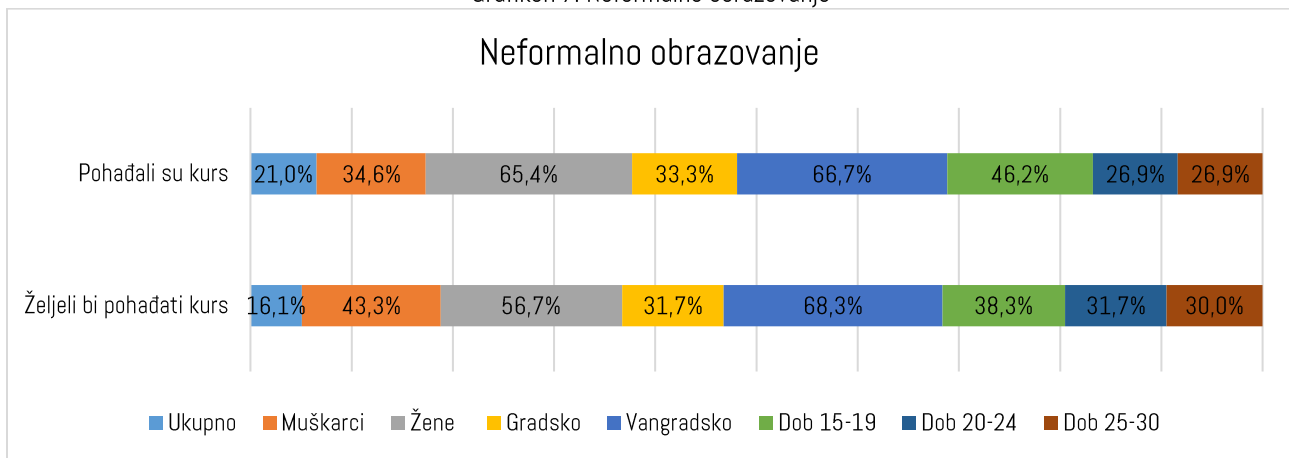
„Preopširan nam je nastavni plan krenuvši od osnovnih škola, djeca se previše guše nekim nebitnim stvarima. Definitivno se guše nekim stvarima. Naša osnovna škola ovdje ide malo korak naprijed, puno se toga uvodi kroz igru, zabavu, kroz neke predstave da se djeci približe neke određene stvari, a ne da se guše nebitnim datumima u životu koji im apsolutno neće trebati, nekim stvarima stvarno nebitnim.“
(Žensko, Vogošća)

Neformalno obrazovanje

Nalazi istraživanja pokazuju da je petina mladih pohađala neki vid neformalnog obrazovanja, odnosno njih 21%. Na nivou uočenih trendova, žene nešto češće pohađaju oblike neformalnog obrazovanja u odnosu na muškarce. Također, najčešći konzumenti neformalnog obrazovanja su mladi u dobi od 15 do 19 godina, gdje je od svih mladih koji su pohađali neki vid neformalnog obrazovanja, 46,2% njih u dobi od 15 do 19 godina. Uočene su razlike među mladima iz gradskih i vangradskih područja kada je u pitanju pohađanje neformalnih oblika edukacije. Naime, od svih mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje, njih 66,7% je iz vangradske sredine.

Kada govorimo o želji za pohađanjem neformalnog obrazovanja u budućnosti, uočeni postoci su nešto niži u odnosu na one koji se odnose na prethodno pohađano neformalno obrazovanje. Naime, mladih koji žele pohađati neformalno obrazovanje ima 16,1%. Zanimljivo je da mladi u dobi od 15 do 19 godine izražavaju najveći interes za pohađanjem neformalnog obrazovanja u budućnosti. Ova grupa mladih je najčešći konzument neformalnog obrazovanja, kao i grupa koja najviše želi pohađati kurseve. Mladi u vangradskim sredinama iskazuju veći interes da pohađaju neformalno obrazovanje u odnosu na mlade u gradskim sredinama. Dodatno, kada je u pitanju pohađanje neformalnog obrazovanja u budućnosti, muškarci iskazuju nešto manji interes za ovim vidovima edukacije u odnosu na žene. Zanimljivo je također da u grupi mladih koja bi u budućnosti pohađala kurs njih 38,3% dosad nije pohađalo kurseve.

Grafikon 7. Neformalno obrazovanje

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

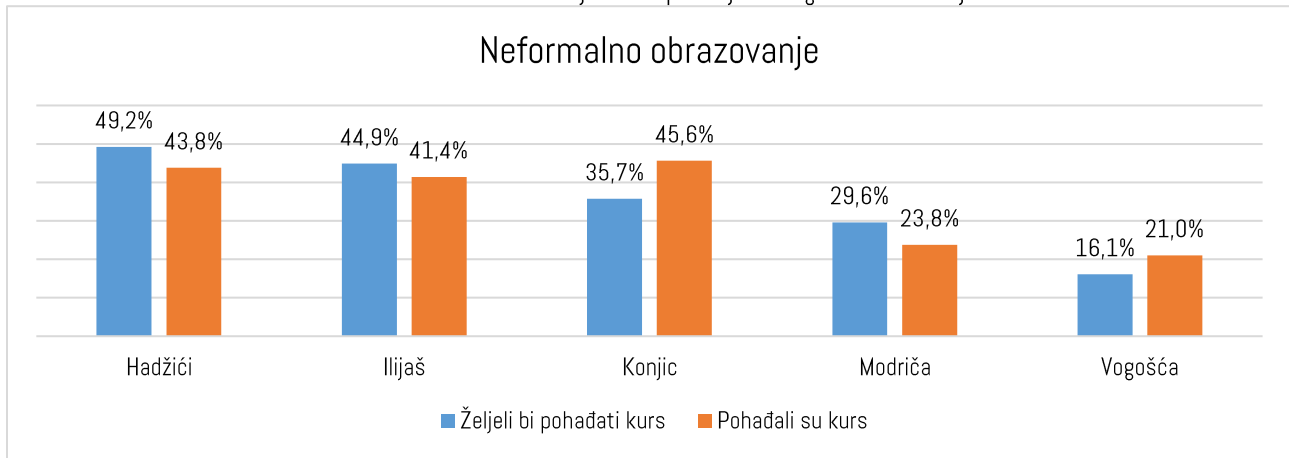
Kada govorimo o temama neformalnog obrazovanja koje su mladi najčešće pohađali, to su kursevi stranih jezika (engleski i njemački su konkretno naznačeni od mladih), kursevi vezani za usavršavanje kompjuterskih (IT) vještina, tehničke vještine i zanati (kursevi pedikure, mašinstva i tako dalje).

Sličan je interes i za kursevima koje bi mladi ubuduće pohađali. Najviše se izdvajaju kursevi stranih jezika (njemački, engleski i dr.), zatim kursevi i edukacije koji se tiču pedikira te kursevi vezani za IT vještine. Također, postoji interes i za kursevima vezanim za ekonomske oblasti kao i kurseve zanatskih vještina.

Vogošća također ima ustanovu za obrazovanje odraslih – Centar za obrazovanje i poduzetništvo.

U poređenju s drugim sličnim lokalnim zajednicama po broju stanovnika, Vogošća ima najmanji postotak mladih (16,1%) koji bi željeli pohađati kurs, zatim slijede Modriča s 29,6%, Konjic s 35,7%, Ilijaš s 44,9% i Hadžići s 49,2%. Kada se analizira broj mladih koji su pohađali kurs, Vogošća ponovo ima najmanji udio (21%), slijedi Modriča s 23,8%, dok Hadžići, Ilijaš i Konjic bilježe preko 41% mladih koji su pohađali neke vidove neformalnog obrazovanja.

Grafikon 8. Neformalno obrazovanje – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT¹⁵

Mladi na fokusnoj grupi većinom nisu bili upoznati s prilikama za neformalno obrazovanje u Vogošći.

„Ja mislim da mladi neće da idu na te programe zato što su preopterećeni gradivom općenito u srednjim školama, a ništa im se ne prizna, i onda mislim da djeca još jednostavno ne razmišljaju u tom smjeru da žele nešto dodatno da nauče.“
(Žensko, Vogošća)

¹⁵ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općine Modriča

RAD, ZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH

Statistički podaci koji prikazuju procentualno ili brojčano stanje na tržištu rada trebaju se uzeti s rezervom jer je radni status pojedinca pod utjecajem brojnih faktora. Također, teško je precizno utvrditi radni status određenih grupa populacije koje mogu biti nezaposlene, ali nisu registrirane na biro za zapošljavanje. Javne službe obično vode evidenciju o osobama prijavljenim na biro, što uključuje osobe u statusu nezaposlenih. Važno je napomenuti da se osobe redovno moraju prijavljivati kako bi njihov status bio ažuriran, jer u suprotnom bivaju izbrisane iz evidencije. Također, potrebno je uzeti u obzir fenomen „rada na crno“, gdje osobe mogu biti prijavljene na biro, ali obavljaju posao za koji nisu prijavljene ili plaćene u skladu sa zakonom.

Međunarodna organizacija rada (MOR/ILO) nalaže da se prilikom definiranja nezaposlenosti u obzir uzimaju tri kriterija, odnosno:

- da su osobe starije od dobne granice određene za mjerenje ekonomski aktivnog stanovništva koje su tokom mjernog perioda bile bez posla;
- da su osobe tokom navedenog perioda u svakom momentu bile na raspolaganju za posao i
- da su osobe aktivno tražile posao.

Iako ova definicija nastoji obuhvatiti širi aspekt nezaposlenosti, ona izostavlja značajan broj osoba koje su u mogućnosti raditi, ali ne traže posao jer smatraju da ga ne mogu naći. Takve osobe nisu obuhvaćene ovom definicijom nezaposlenosti. Stoga, na temelju ovog okvira, broj nezaposlenih mladih može se smatrati procjenom, a ne tačnim podatkom.

Što se tiče politike zapošljavanja, lokalne zajednice imaju ograničene nadležnosti u ovom području. Ipak, saradnja između lokalnih zajednica i viših nivoa vlasti može doprinijeti poboljšanju situacije na tržištu rada.

Prema podacima iz Budžeta Općine Vogošća¹⁶ za 2025. godinu, Općina je izdvojila 35.000,00 KM za sufinansiranja poslovnih planova za razvoj preduzetništva i zapošljavanja mladih. Novčana podrška namijenjena je sufinansiranju pokretanja biznisa kroz finansiranje troškova registracije biznisa, naknada za doprinose i nabavke opreme (stalna i obrtna sredstva). Visina bespovratnih sredstava po biznis planu može iznositi maksimalno do 8.000,00 KM.

Broj nezaposlenih osoba u općoj populaciji u Kantonu Sarajevo je na dan 31. 12. 2024. godine iznosio 47.727 i taj broj je manji za 14% u odnosu na prosječni broj nezaposlenih u 2022. godini, dok je broj nezaposlenih u Vogošći u 2024. godini iznosio 3.497 i taj je broj manji za 16,1% u odnosu na 2022. godinu.

Broj zaposlenih osoba u općoj populaciji u Kantonu Sarajevo je na dan 31. 12. 2024. godine iznosio 162.785 i taj broj je veći za 4% u odnosu na 2022. godinu, dok je broj zaposlenih u Vogošći u 2024. godini iznosio 6.888 i taj je broj veći za 11,3% u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 9. Pregled broja nezaposlenih i zaposlenih u Vogošći i u KS

Godina		Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih
2022.	Vogošća	6.188	4.166
	Kanton Sarajevo	156.488	55.506
2023.	Vogošća	6.437	3.775
	Kanton Sarajevo	159.636	51.232
2024.	Vogošća	6.888	3.497

¹⁶ Budžeti Općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/budzet-opcine/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

	Kanton Sarajevo	162.785	47.727
--	-----------------	---------	--------

Izvor: Federalni zavod za statistiku¹⁷

Podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti mladih prikupljeni tokom anketiranja trebaju se interpretirati s oprezom, jer je prikazani postotak (ne)zaposlenosti temeljen na vlastitoj procjeni ispitanika o njihovom radnom statusu (zaposlen, nezaposlen ili neka druga kategorija). S obzirom na dob ispitanika, specifične okolnosti poput rada „na crno“ te razlike u metodologijama istraživanja tržišta rada, teško je precizno utvrditi stvarno stanje zaposlenosti i nezaposlenosti mladih.

Prema odgovorima ispitanika, 39,8% mladih bilo je zaposleno na puno radno vrijeme u trenutku anketiranja. Dodatno, 3,8% mladih je bilo zaposleno na pola radnog vremena, dok je njih 2,7% bilo povremeno zaposleno, uključujući freelancere. Kada se uključe pripravnici, volonteri, stažisti i samozaposleni mladi, može se zaključiti da je 50,3% mladih bilo angažirano na neki način u trenutku anketiranja. Međutim, ovaj postotak ne znači da su sve te mlade osobe zaposlene u skladu sa zvaničnom definicijom zaposlenosti prema nadležnim institucijama.

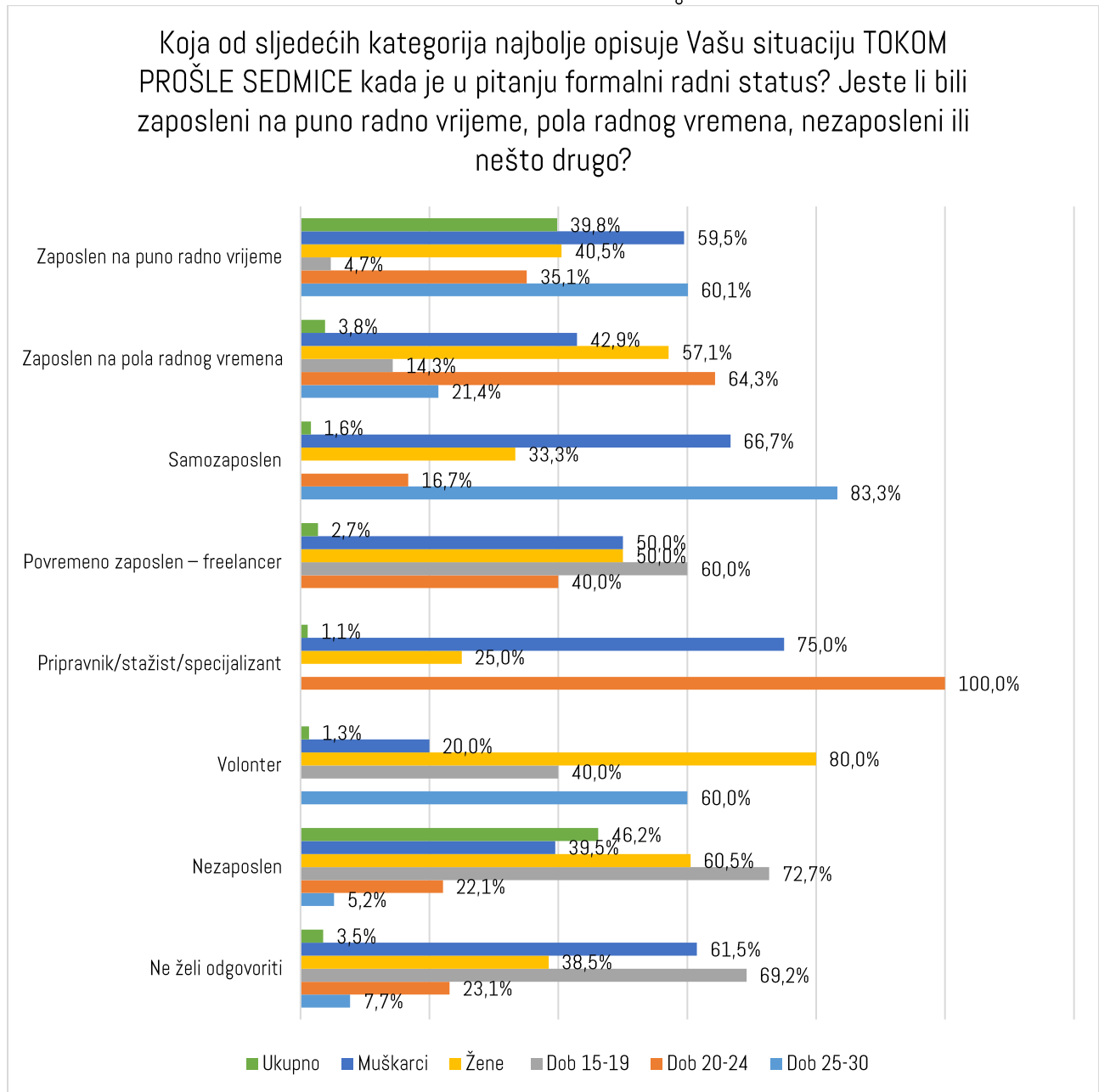
Među osobama koje su rekle da su bile radno angažirane na neki način, uočljivi su sljedeći trendovi:

- ✚ muškarci znatno češće imaju radne angažmane u odnosu na žene;
- ✚ žene su znatno češće zaposlene na pola radnog vremena;
- ✚ muškarci su znatno češće u odnosu na žene samozaposleni;
- ✚ muškarci nešto češće imaju volonterske, pripravničke ugovore u odnosu na žene.

S druge strane, 46,2% mladih je reklo da je bilo nezaposleno u trenutku anketiranja. Također, od grupe mladih koji su nezaposleni, 60,5% su žene, dok je 39,5% muškaraca.

¹⁷ Federalni zavod za statistiku. Kantoni u brojkama: Kanton Sarajevo (2022–2025). Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/2021/06/30/kantoni-u-brojkama/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].

Grafikon 9. Radni status mladih Vogošća

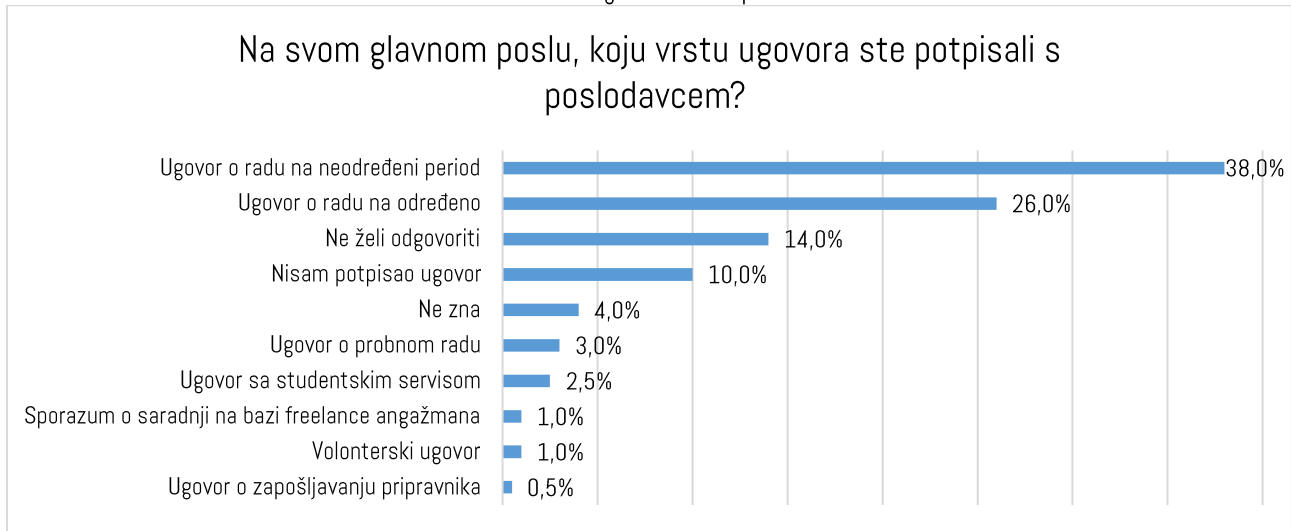
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Tržište rada

Analizom odgovora primijećen je zabrinjavajući podatak da 10% mladih koji su izjavili da su zaposleni nema potpisan ugovor s poslodavcem. Fenomen "rada na crno" među mladima u Vogošći zahtijeva određenu pažnju i pristup kako bi se riješio. U ovoj grupi mladih najveći je broj onih u dobi od 20 do 24 godine (50%), dok taj postotak kod mladih u dobi od 15 do 19 godina iznosi 30%. Ovi podaci ukazuju na potrebu edukacije mladih o njihovim pravima kako bi se smanjila učestalost ovog problema među mladima.

Među mladima koji su zaposleni, najčešći oblik radnog angažmana je po ugovoru o radu na neodređeni period (38%), slijedi ugovor o radu na određeni period (26%). Također, zanimljivo je da 10% mladih nije željelo odgovoriti kakvu vrstu ugovora ima s poslodavcem, dok 4% njih ne zna koju vrstu ugovora ima.

Grafikon 10. Vrsta ugovora kod zaposlenih mladih

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada je u pitanju redovnost plaća i isplate, 79,1% zaposlenih mladih se izjasnilo da plaću prima redovno, dok ih se 2,7% izjasnilo da je prima neredovno sa zakašnjenjem. Na kraju, 3,7% mladih ne prima nikakvu naknadu za rad.

Na fokusnim grupama mladi su komentirali rad na crno i na pitanje da li bi radili na crno, neki od odgovora su bili:

„Ja svakako radim na crno.“
(Muško, Vogošća)

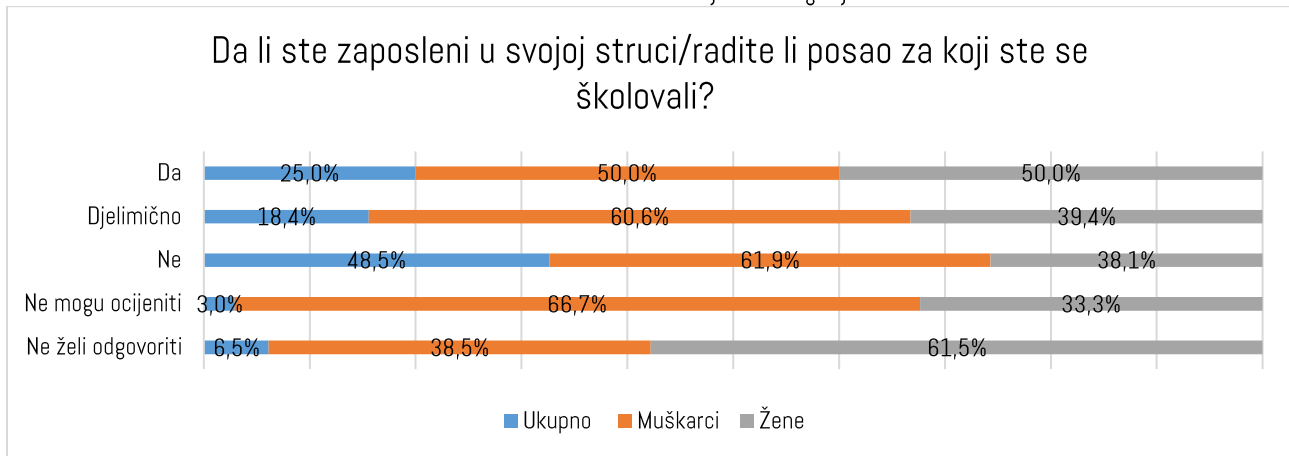
„Već radim.“
(Muško, Vogošća)

„Problem je u tome, ja kad bih se sad zaposlio, prvo me neće jer neću ostati tu, meni jedino preostaje da radim na crno ... da radim na dnevnicu, šta god nađem na dnevnicu, meni je zauhar, zaradim. Sad neće niko da me primi jer hoće radnika na duge staze, i kad ponude neku platu, to je Bože sačuvaj, da se samo pokopaš.“
(Muško, Vogošća)

Usklađenost obrazovanja i radnog mjesta

Analiza rezultata pokazuje da 25% svih ispitanih mladih u Vogošći obavlja posao koji je u skladu s obrazovanjem koje su stekli, dok 18,4% ispitanih smatra da je njihovo zaposlenje djelimično povezano s njihovom strukom. Ovi podaci upućuju na potrebu za boljim usklađivanjem obrazovnih programa s potrebama tržišta rada. Trenutno, formalni obrazovni sistem proizvodi kadrove koji nisu uvijek potrebni na tržištu, dok istovremeno ne obrazuje one koji su stalno deficitarni. Ovakav nesklad dovodi do situacije u kojoj mladi, kako bi osigurali zaposlenje, prihvataju poslove za koje nemaju odgovarajuće kvalifikacije.

Grafikon 11. Odnos obrazovanja i radnog mjesta

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Izneseni stavovi iz fokusnih grupa jasno pokazuju da je praksa ključna za kvalitetnu pripremu za tržište rada.

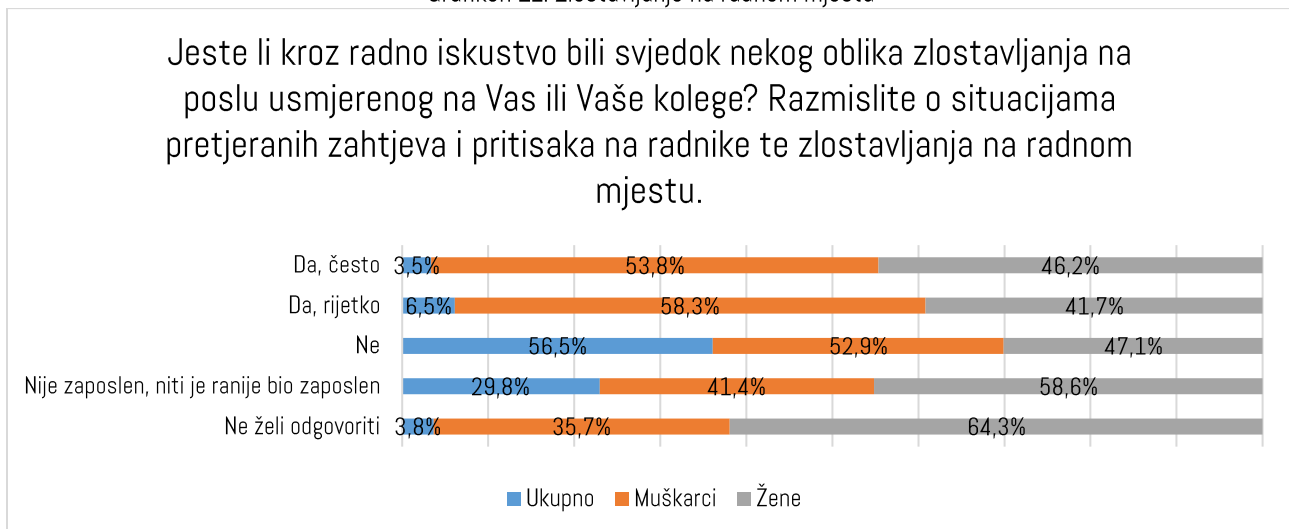
„Evo, kad bismo govorili o srednjoj školi, naprimjer, bilo bi lijepo kad bi se obilazile neke institucije koje su vezane za struku za koju se školujem. Naprimjer, kod nas u srednjoj bilo bi bolje da smo stalno obilazili Bosnalijek, da vidimo kako se radi u proizvodnji, u laboratoriju. Međutim, to je bilo baš teško, možda jednom ili dvaput u četiri godine se desilo.“
(Žensko, Vogošća)

„Mi u školi nismo ništa obilazili, radimo samo praksu u školi, ali ne radimo ni na mašinama, ako se ne uvede još nešto više da nećemo biti toliko spremni.“
(Muško, Vogošća)

Zlostavljanje na radnom mjestu

Rezultati analize pokazuju da 10% mladih u Vogošći tvrdi da je svjedočilo zlostavljanju na radnom mjestu (često ili rijetko), od čega su 56,8% ispitanika muškarci, a 43,2% ispitanika su žene. Međutim, 56,5% mladih tvrdi da nije svjedočilo zlostavljanju na radnom mjestu, od čega je 52,9% muškaraca, dok je žena 47,1%.

Grafikon 12. Zlostavljanje na radnom mjestu

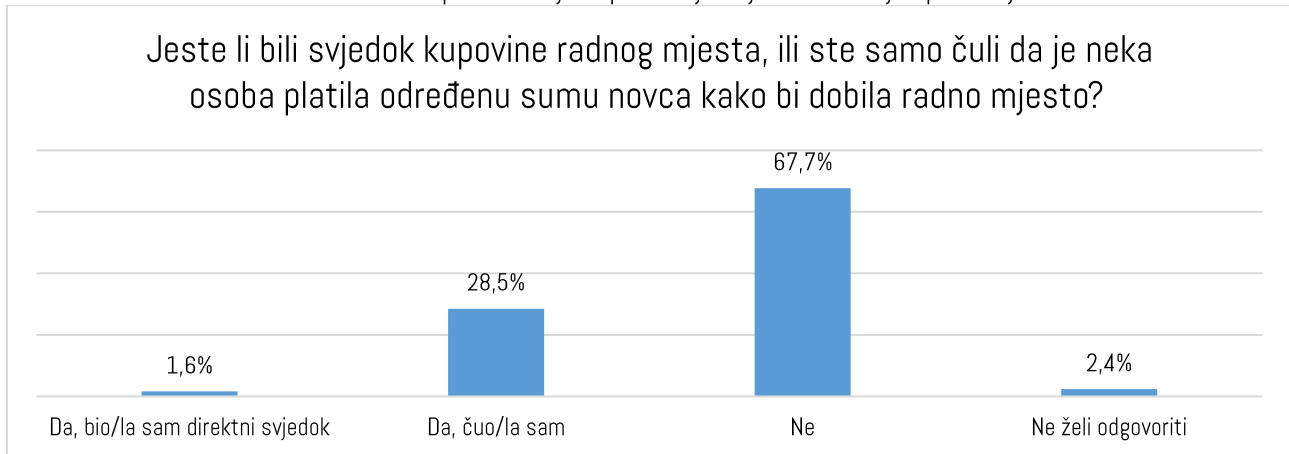

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mito i korupcija pri zapošljavanju

Rezultati analize otkrivaju da je 1,6% ispitanih bilo direktni svjedok korupcije prilikom kupovine radnog mjesta. S druge strane, više od četvrtine mladih (28,5%) u Vogošći čulo je da je neka osoba platila određenu sumu novca kako bi dobila radno mjesto. Ovi podaci ukazuju na to da je korupcija u procesu zapošljavanja možda prisutna među mladima u Vogošći kako u obliku direktnih iskustava tako i kroz percepciju onih koji su svjedočili ili čuli o takvim slučajevima. Ova pojava može imati ozbiljan utjecaj na jednakost prilika za zapošljavanje i naglašava potrebu za jačanjem integriteta i transparentnosti u procesu zapošljavanja.

Grafikon 13. Praksa podmićivanja za posao u javnoj administraciji ili privatnoj firmi

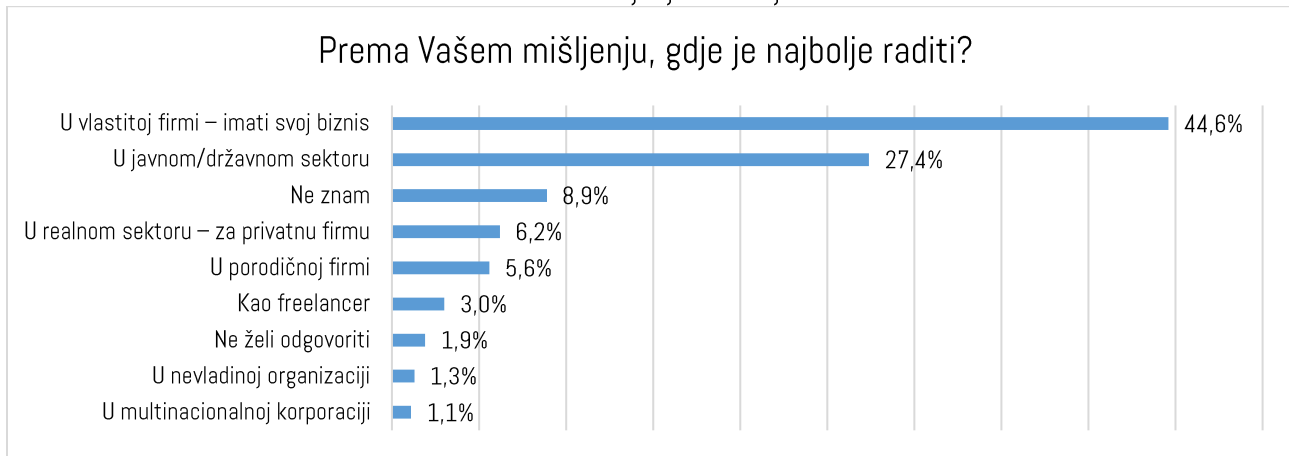

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Preduzetništvo mladih

Kada je riječ o preferencijama u vezi s radnim mjestom, mladi u Vogošći pokazuju značajne promjene u odnosu na tradicionalna shvatanja. Naime, kada su pitani gdje bi najradije radili, najviše mladih (44,6%) izrazilo je preferencu za vlastiti posao ili preduzetništvo. Državna firma se nalazi na drugom mjestu s 27,4% mladih koji smatraju da je to najbolje radno mjesto. Treću grupu poželjnih poslodavaca čine privatne firme, gdje se 6,2% mladih izjasnilo da im je to najbolje radno mjesto, dok porodičnu firmu 5,6% mladih smatra idealnim mjestom za rad. Tek 8,9% mladih ne zna koje je idealno radno mjesto za njih. Ovi podaci ukazuju na promjene u percepciji mladih u vezi s idealnim radnim mjestom, s naglaskom na vlastitom biznisu kao poželjnom izboru.

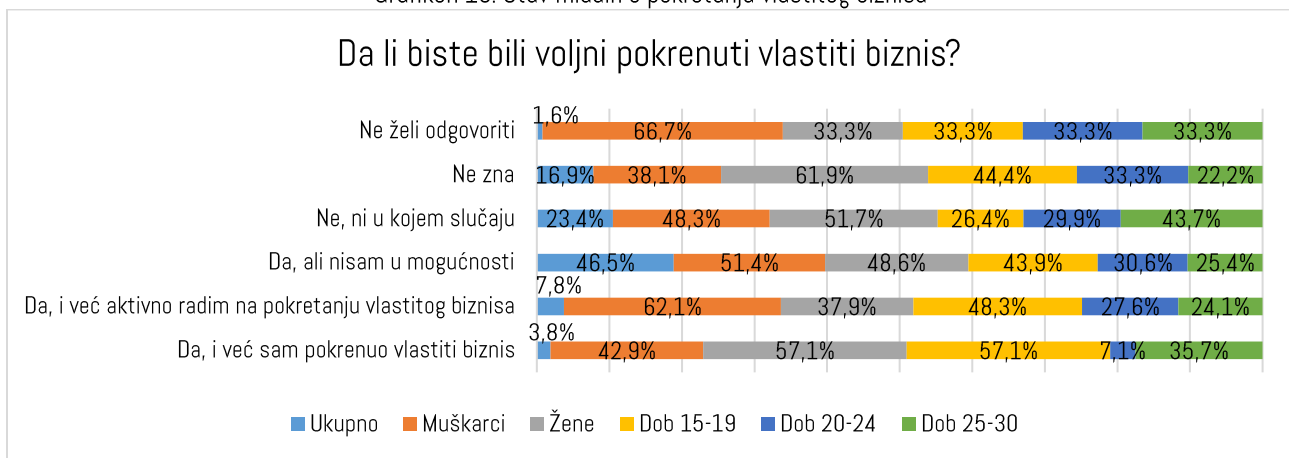
Grafikon 14. Najbolje radno mjesto

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Uzimajući u obzir visok udio mladih koji smatraju da je najbolje raditi u vlastitoj firmi, sljedeće pitanje odnosilo se na to imaju li mladi želju za pokretanjem vlastitog biznisa. Rezultati pokazuju da se skoro polovina ispitanih, odnosno njih 46,5%, izjasnila kako bi željeli pokrenuti vlastiti biznis, ali nisu u mogućnosti, dok 7,8% mladih aktivno radi na pokretanju vlastitog biznisa. 3,8% ispitanih je već pokrenulo vlastiti biznis. Analiza spolnih razlika pokazuje da od grupe mladi koji već rade na pokretanju vlastitog biznisa, 62,1% su muškarci, dok je 37,9% žena. S druge strane, među mladima koji su pokrenuli vlastiti biznis, 57,1% su žene, dok je 42,9% muškaraca.

Grafikon 15. Stav mladih o pokretanju vlastitog biznisa

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi iz Vogošće izražavaju visok interes za različite oblike podrške u pokretanju vlastitog biznisa, pri čemu finansijska podrška prednjači s čak 66,2% mladih koji je percipiraju kao važnu. Osim toga, mladi ističu potrebu za edukativnom podrškom o biznisu (38%) te tržišnom povezanosti s kupcima/klijentima (23,6%) tokom razvoja i pokretanja biznisa. Ovi rezultati ukazuju na kompleksnost izazova s kojima se eventualni mladi preduzetnici suočavaju, tražeći ne samo finansijska sredstva već i znanje i stručno vodstvo.

Dodatno, mladi su istakli i potrebu za drugim vrstama podrške, poput savjetodavne/mentorske podrške, pravne podrške i profesionalne podrške u specifičnoj djelatnosti. Ova raznolika očekivanja od podrške sugeriraju važnost integriranih programa podrške koji bi obuhvatili različite aspekte preduzetničkog razvoja.

U skladu s tim, lokalne zajednice koje žele podržati biznise mladih trebale bi razvijati sveobuhvatne programe podrške koji ne samo što uključuju finansijska sredstva već i pružaju edukaciju, mentorsku podršku i resurse za specifične industrije, čime se povećava šansa za održiv i uspješan razvoj mladih preduzetnika.

Grafikon 16. Podrška za pokretanje vlastitog biznisa

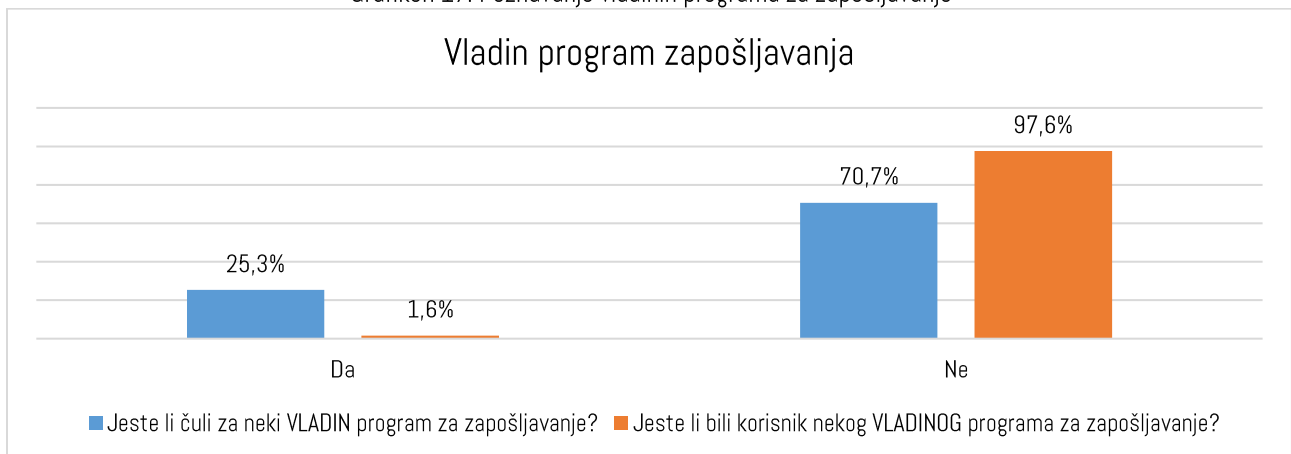
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Vladini programi zapošljavanja

Rezultati analize ukazuju na potrebu za uspostavljanjem i boljom promocijom vladinih programa za zapošljavanje. Naime, čak 70,7% mladih u Vogošći izjavilo je da nije bilo upoznato s postojećim vladinim programima zapošljavanja, bez obzira na nivo vlasti koji ih je plasirao. Od osoba koje su upoznate s vladinim programom, 1,6% ih je koristilo neki od vladinih programa zapošljavanja.

Ova situacija sugerira da postoje određeni izazovi u komunikaciji između vladinih institucija i mladih kada je riječ o dostupnim programima za zapošljavanje. Povećana svijest među mladima o postojanju ovih programa, uz poboljšani pristup informacijama, mogla bi povećati efikasnost tih programa i doprinijeti smanjenju nezaposlenosti među mladima. Stoga je važno raditi na poboljšanju vidljivosti, pristupačnosti i promociji vladinih programa za zapošljavanje kako bi se potaklo njihovo korištenje među mladima.

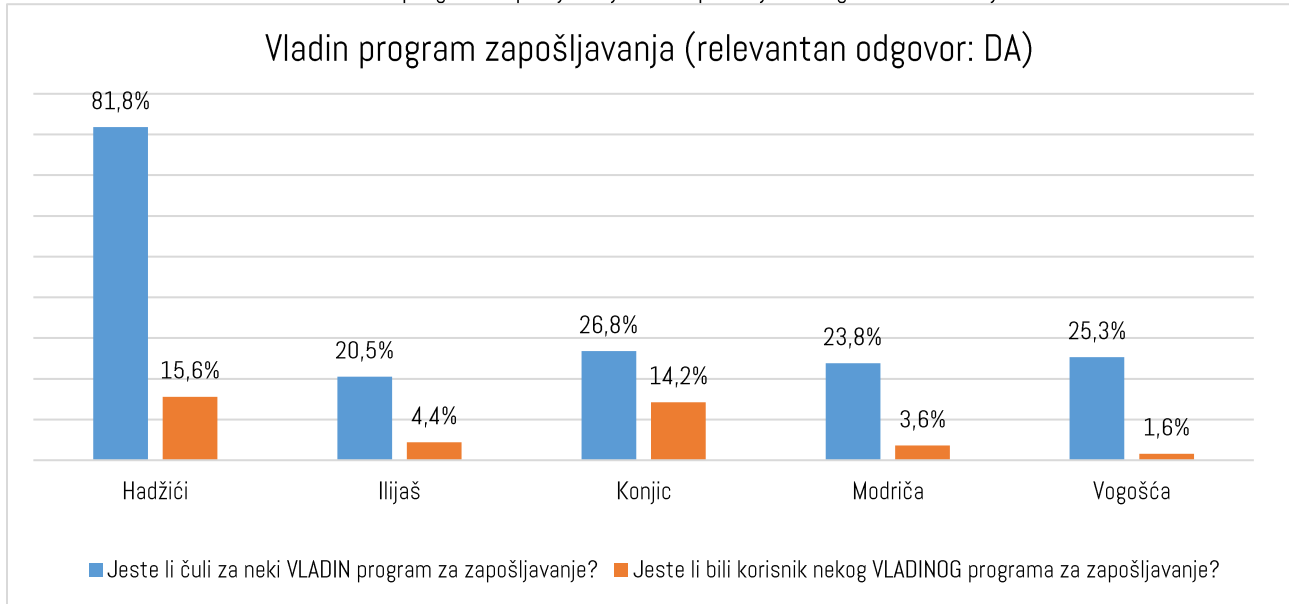
Grafikon 17. Poznavanje vladinih programa za zapošljavanje

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

U analizi lokalnih zajednica u kojima su mladi čuli za vladine programe zapošljavanja ističu se Hadžići s 81,8% informiranih mladih, slijede Konjic s 26,8% , Vogošća s 25,3%, Modriča s 23,8%, dok je 20,5% mladih u Ilijašu čulo za neki vladin program zapošljavanja. Kada se posmatra broj mladih koji su koristili vladine programe zapošljavanja, primjećuje se da ih je najviše u Hadžićima (15,6%), slijede Konjic (14,2%), Ilijaš (3,6%) i Modriča (3,6%), dok je najniži broj mladih koji su koristili vladine programe u Vogošći (1,6%).

Grafikon 18. Vladin program zapošljavanja – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT¹⁸

¹⁸ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općine Modriča.

SOCIJALNA BRIGA

Stambena politika

Stambeno pitanje predstavlja ključan faktor kvaliteta života, posebno kada mladi pokušavaju ostvariti svoju samostalnost. Prema rezultatima ankete iz Vogošće, 75,3% mladih živi u stanu ili kući koja je u vlasništvu njihovih roditelja (ili roditelja supruga/e), dok 3,5% njih živi kao podstanari zajedno s roditeljima. Zbir ovih podataka pokazuje da 78,8% mladih u Vogošći i dalje živi u zajedničkom domaćinstvu s roditeljima.

Zanimljivo je da 19,6% mladih u ovom području živi odvojeno od svojih roditelja, bilo u vlastitoj imovini ili kao podstanari. Od toga, 14,8% mladih posjeduje vlastiti stan ili kuću (ili imovina njihovog supružnika), dok 2,1% živi kao podstanari, ali odvojeno od roditelja.

Grafikon 19. Način stanovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Među anketiranim mladima, 1,6% ispitanika izjavilo je da ima određeni vid ili stepen invaliditeta. Također, ova kategorija obuhvata većinu žena. S obzirom na vrlo mali broj odgovora, nije moguće izvoditi konkretne zaključke o sistemskim faktorima ili razlikama koje bi mogle utjecati na ove podatke, niti o eventualnim postojećim sistemskim razlikama među mladima.

Primanja

Prosječna neto plaća u Kantonu Sarajevo bila je 1.704,00 KM u 2024. godini, što je porast od 22,6% u odnosu na 2022. godinu, dok je u Vogošći prosječna plaća u 2024. godini iznosila 1.325,00 KM, što je porast od 20,3% u odnosu na 2022. godinu.¹⁹

Sindikalna potrošačka korpa koju je Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine izračunao za mjesec august 2025. godine iznosi 3.541,80 KM.²⁰ Prosječna plaća isplaćena u Federaciji BiH za mjesec juli 2025. iznosila je 1.628 KM (posljednji podatak objavljen od strane Federalnog zavoda za statistiku).²¹ Minimalna plaća prema Odluci Vlade FBiH je

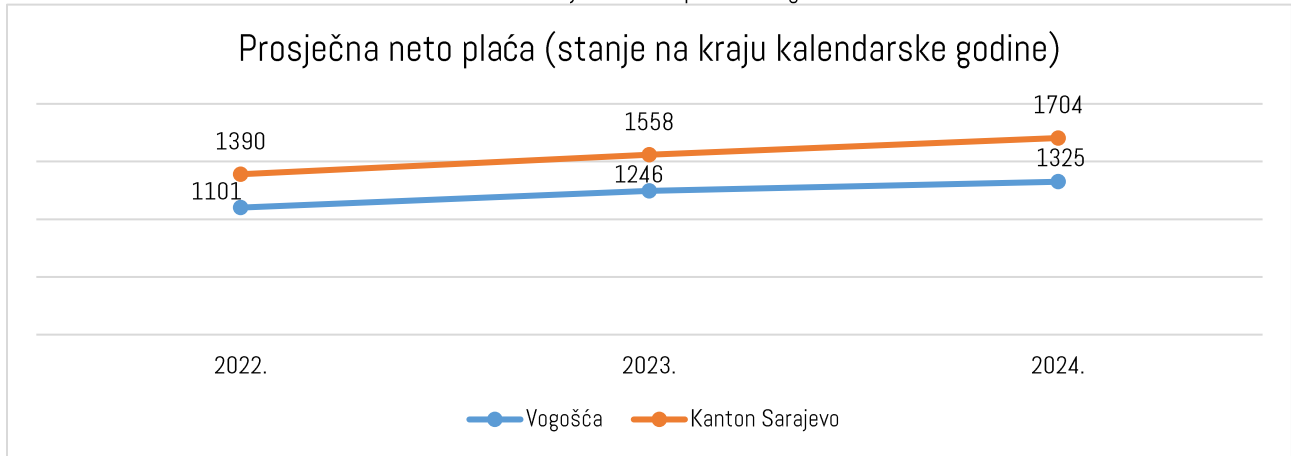
¹⁹ Federalni zavod za statistiku [online]. Zaposlenost, nezaposlenost i plaće. Dostupno na: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/06/Zaposlenostnezaposlenost-i-place-2024.pdf> [pristupljeno: 25. 9. 2025].

²⁰ Sindikalna potrošačka korpa za august [online]. Dostupno na: <https://ssooioks.com/v1/index.php/ssooioks/potrosacka-korpa> [pristupljeno: 25. 9. 2025].

²¹ Federalni zavod za statistiku [online]. Mjesečni statistički bilteni. Dostupno na: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/09/Mjesečni-statistički-bilten-FBiH-9.pdf> [pristupljeno: 14. 10. 2025].

1.000 KM. Pokrivenost sindikalne potrošačke korpe prosječnom plaćom je 44,52%. Pokrivenost sindikalne potrošačke korpe minimalnom plaćom je 28,23%.²²

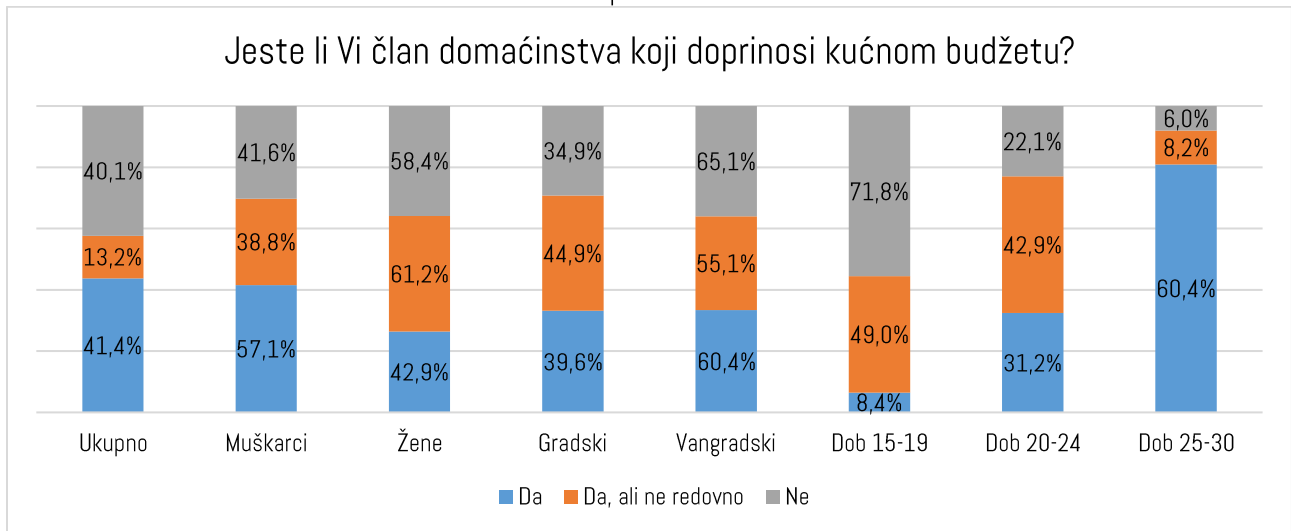
Grafikon 20. Prosječna neto plaća u Vogošći i u KS

Izvor: Zavod za statistiku Federacije BiH

Ukupno 41,4% mladih doprinosi kućnom budžetu redovno, dok 13,2% njih doprinosi neredovno. S druge strane, 40,1% mladih ne doprinosi kućnom budžetu uopće. Statistički gledano, muškarci češće redovno doprinose kućnom budžetu od žena, dok žene više doprinose povremeno budžetu u odnosu na muškarce. Također, s porastom starosne dobi raste i udio mladih koji redovno doprinose kućnom budžetu, pa tako iz grupe mladih u dobi od 25 do 30 godina njih 60,4% redovno doprinosi kućnim finansijama.

Grafikon 21. Doprinos kućnom budžetu

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada se analiziraju lični prihodi mladih iz Vogošće, evidentno je da 26,9% mladih nema nikakve lične prihode, što ukazuje na nedostatak finansijske nezavisnosti u ovoj grupi. Dodatnih 33,3% mladih nije bilo voljno otkriti informacije o svojim primanjima. Također, 3% mladih je izjavilo da raspolaže sumom do 200 KM mjesečno. Za 10% mladih koji ostvaruju određene prihode taj prihod se kreće u rasponu od 200 do 1.000 KM. Također, značajan podatak je da preko jedne petine mladih (22,9%) ima prihode od 1.001 do 2.000 KM, dok 4% mladih ima prihode preko 2.000 KM. Analizirajući odgovore u

²² Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine [online]. Sindikalna potrošačka korpa za juli 2025. Dostupno na: <https://www.sssbih.com/sindikalna-potrosacka-korpa-u-julu-kostala-3-20270-km/> [pristupljeno: 25. 9. 2025].

anketi i prosječnu plaću u Vogošći, možemo primijetiti da 15,3% mladih ima primanja iznad prosječne plaće (preko 1.400 KM).

Grafikon 22. Ukupni lični prihodi tokom prošlog mjeseca²³

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada su u pitanju ukupni prihodi domaćinstava u kojima žive mladi (uključujući i njihove vlastite prihode), 25,3% mladih nije znalo odgovoriti na ovo pitanje, dok njih 29% nije željelo odgovoriti. Ukupno je 54,3% mladih odbilo pružiti precizne odgovore, što znači da treba s oprezom interpretirati podatke o visini prihoda u njihovim domaćinstvima. Ovi odgovori mogu poslužiti kao orijentacijski podaci, ali treba imati u vidu da su intervali pouzdanosti i margine greške povećani zbog većeg broja mladih koji nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Kada se analiziraju rasponi prihoda u domaćinstvima, vidi se da najveći broj mladih (20,2%) navodi da ukupni prihodi njihovih domaćinstava prelaze 3.000 KM. Ukupno ih je 6,5% izjavilo da prihodi domaćinstava iznose između 1.201 i 2.100 KM, dok 17% ispitanih smatra da njihovi prihodi variraju između 2.101 i 3.000 KM. Dodatno, 0,8% mladih živi u domaćinstvu čiji prihodi ne prelaze 1.200 KM.

²³ Zbog visoke stope odbijanja mladih da odgovore na ovo pitanje, navedeni postoci su informativne i orijentacijske prirode, te ne možemo tvrditi da predstavljaju podatke za koje vrijede margina greške i interval pouzdanosti definirani ovim istraživanjem.

Grafikon 23. Ukupni prihodi domaćinstva tokom prošlog mjeseca²⁴

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada je u pitanju fiskalna disciplina mladih, treba istaknuti da 59,1% mladih tvrdi da na kraju mjeseca ipak može uštedjeti neki iznos sredstava, bez obzira na to imaju li redovna primanja ili ne.

Na fokusnoj grupi mladi su se osvrnuli na primanja kao i na skupoću života.

„Gdje je dovoljno, mislim, evo neka prosječna plata u Vogošći je 1600 maraka. Hajmo reći, prosječna plata u Vogošći. Ako ne živiš u porodičnoj kući, plaćaš kiriju koja je 700, 800 maraka. Gdje je hrana, gdje su režije? Da se oženiš, da imaš suprugu, da oboje radite da se nekako krpate, ali opet nije lakše, svejedno.“
(Muško, Vogošća)

²⁴ Zbog visoke stope odbijanja mladih da odgovore na ovo pitanje, navedeni postoci su informativne i orijentacijske prirode, te ne možemo tvrditi da predstavljaju podatke za koje vrijede margina greške i interval pouzdanosti definirani ovim istraživanjem.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

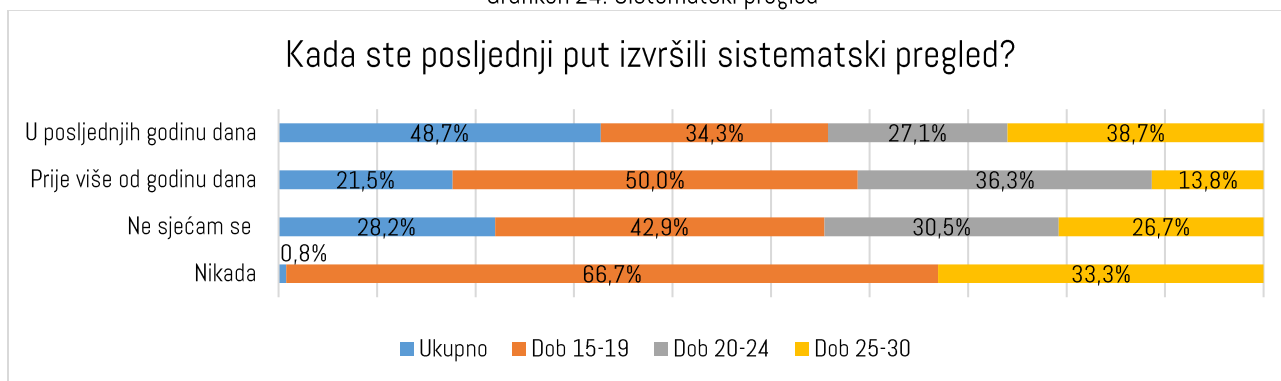
Sistematski pregled

Ukupno 48,7% mladih je iskazalo da su u posljednjih godinu dana izvršili sistematski pregled, dok je 21,5% mladih sistematski pregled izvršilo prije više od godinu dana. Zabrinjavajući je podatak da se 28,2% mladih ne sjeća kada su posljednji put izvršili sistematski pregled, dok 0,8% mladih nikada nije izvršilo sistematski pregled.

Međutim, možemo reći da se uočava dobna razlika u izvršavanju sistematskih pregleda. Naime, stariji ispitanici (25-30 godina) pokazuju pozitivan trend, jer ih u ovoj dobnoj grupi ima najviše koji su sistematski pregled obavili u posljednjih godinu dana (38,7%), odnosno najmanje je onih koji se ne sjećaju kada su obavili sistematski pregled (26,7%). Mlađi ispitanici (15-19), njih 50%, su u grupi mladih koji su izvršili sistematski pregled prije više od godinu dana. Dodatno, žene u većoj mjeri u odnosu na muškarce izjavljuju da su sistematski pregled obavile prije više od godinu dana.

Ovi rezultati ukazuju na potrebu za ciljanim intervencijama usmjerenim na jaču svijest o značaju sistematskih pregleda, posebno među mlađom populacijom mladih. Poboľšane edukativne kampanje i prilagođeni pristupi mogli bi igrati ključnu ulogu u poticanju redovnih zdravstvenih provjera unutar ove zajednice.

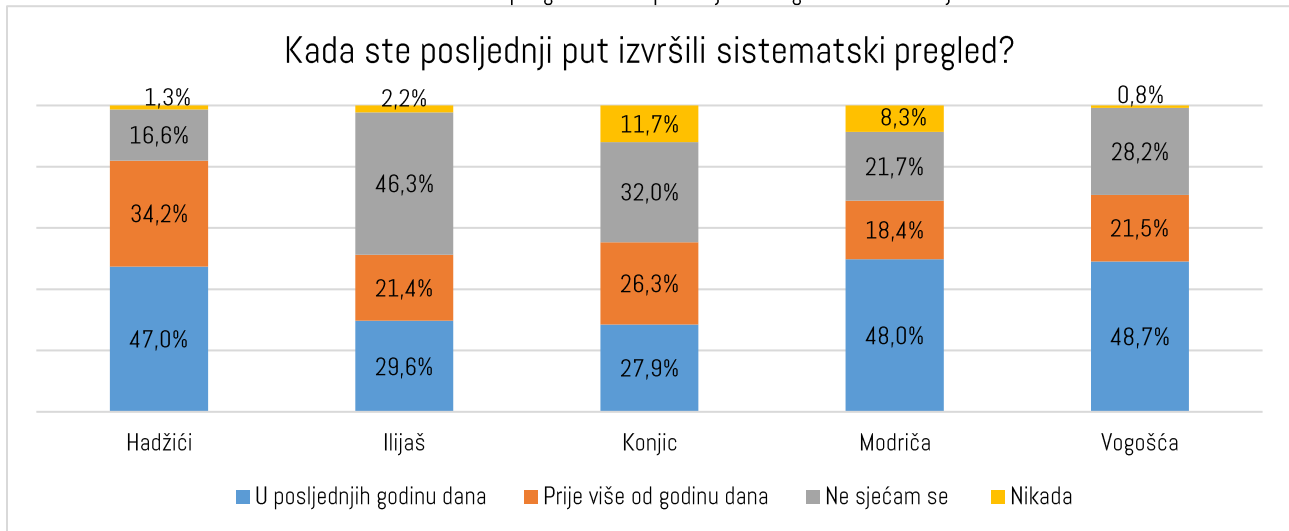
Grafikon 24. Sistematski pregled

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Ako uporedimo broj mladih koji su obavili sistematski pregled u posljednjih godinu dana u različitim lokalnim zajednicama, primijetiti ćemo da se najveći broj bilježi u Vogošći (48,7%), Modriči (48%) i Hadžićima (47%). U Ilijašu taj broj je nešto niži i iznosi 29,6%, dok je u Konjicu najmanji postotak, samo 27,9% mladih je navelo da su obavili sistematski pregled. Kada se posmatra broj mladih koji su sistematski pregled obavili prije više od godinu dana, najmanji udio je u Modriči (18,4%), zatim u Ilijašu (21,4%), Vogošći (21,5%) i Konjicu (26,3%), dok je najveći udio zabilježen u Hadžićima s 34,2%. Broj mladih koji se ne sjećaju kada su posljednji put obavili sistematski pregled kreće se između 16,6% i 32% u većini lokalnih zajednica, osim u Ilijašu, gdje čak 46,3% mladih navodi da se ne sjeća kada su to posljednji put učinili. Postotak mladih koji nisu nikada obavili sistematski pregled je između 0,8% i 2,2% u Vogošći, Hadžićima i Ilijašu, dok on u Modriči iznosi 8,3%, a u Konjicu 11,7%.

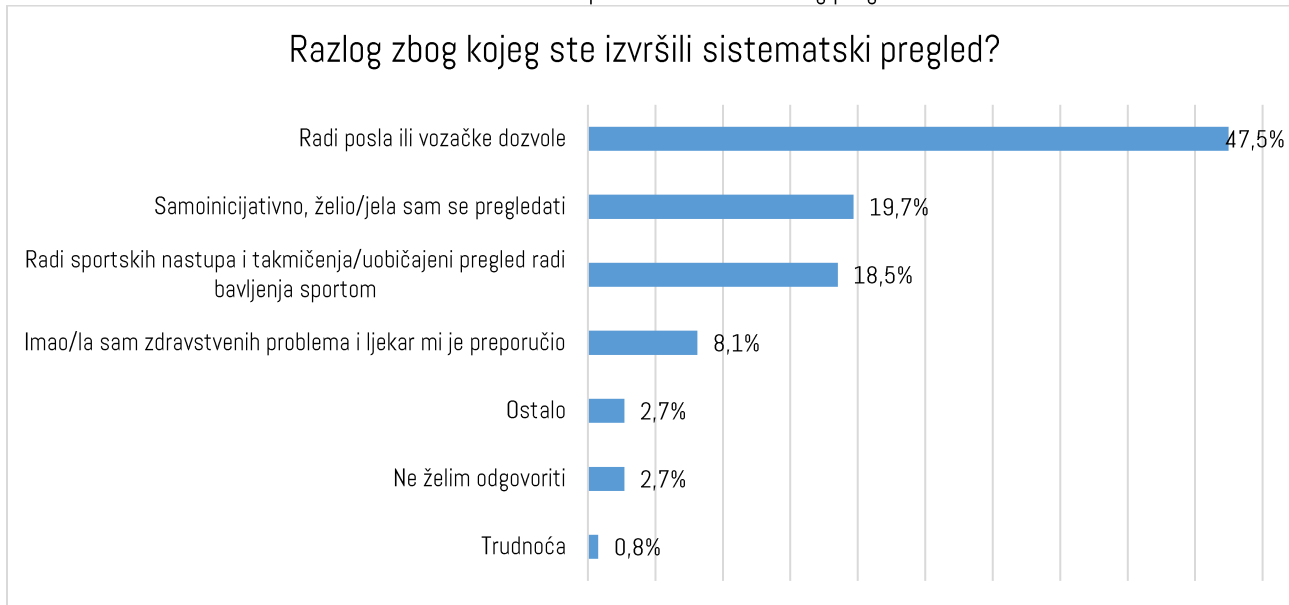
Grafikon 25. Sistematski pregled – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT²⁵

Mladi koji su izvršili sistematske preglede najčešće su to učinili iz praktičnih razloga, poput dobijanja vozačke dozvole ili traženja posla, što čini 47,5% ispitanika. Važno je napomenuti da je 19,7% mladih obavilo sistematski pregled iz vlastite inicijative, što pokazuje određeni nivo svijesti o važnosti zdravlja, iako se postavlja pitanje kako dodatno potaknuti unutrašnju motivaciju za redovno obavljanje medicinskih pregleda. Također, 18,5% mladih je obavilo sistematski radi sportskih nastupa i takmičenja, dok je 8,1% mladih obavilo sistematski pregled na preporuku ljekara, uslijed postojećih zdravstvenih problema.

Grafikon 26. Razlozi provedbe sistematskog pregleda

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

²⁵ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općine Modriča

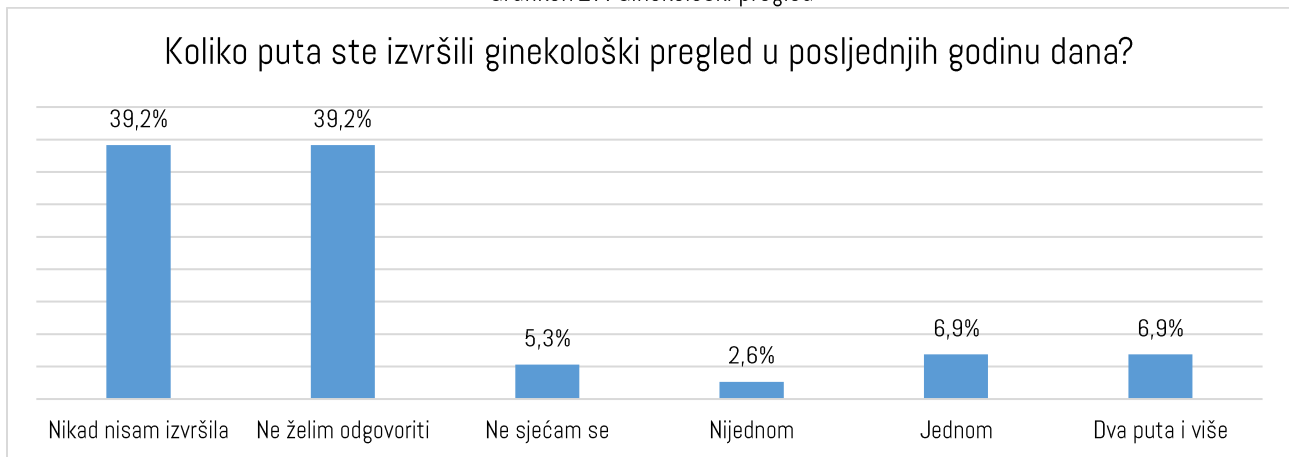
Ginekološki pregled

Ukupno 39,2% mladih žena iz Vogošće nikada nije obavilo ginekološki pregled. Dodatno 2,6% mladih žena nije izvršilo ginekološki pregled u posljednjih godinu dana.

Ukupno 6,9% žena izvršava ginekološki pregled više od jednom godišnje, dok 6,9% žena obavlja ginekološki pregled jednom godišnje, što ukazuje na skromnu bazu mladih žena koje imaju izgrađenu svijest o važnosti brige o vlastitom zdravlju.

Također, iako su žene same popunjavale upitnike, tema ginekoloških pregleda ostaje osjetljiva, što se vidi u visokom postotku (39,2%) žena koje su izbjegle odgovoriti na ovo pitanje. Ovi podaci ukazuju na potrebu za specifičnim pristupima u obrazovanju i komunikaciji, s ciljem smanjenja stigme i poticanja otvorenog dijaloga o ženskom reproduktivnom zdravlju.

Grafikon 27. Ginekološki pregled

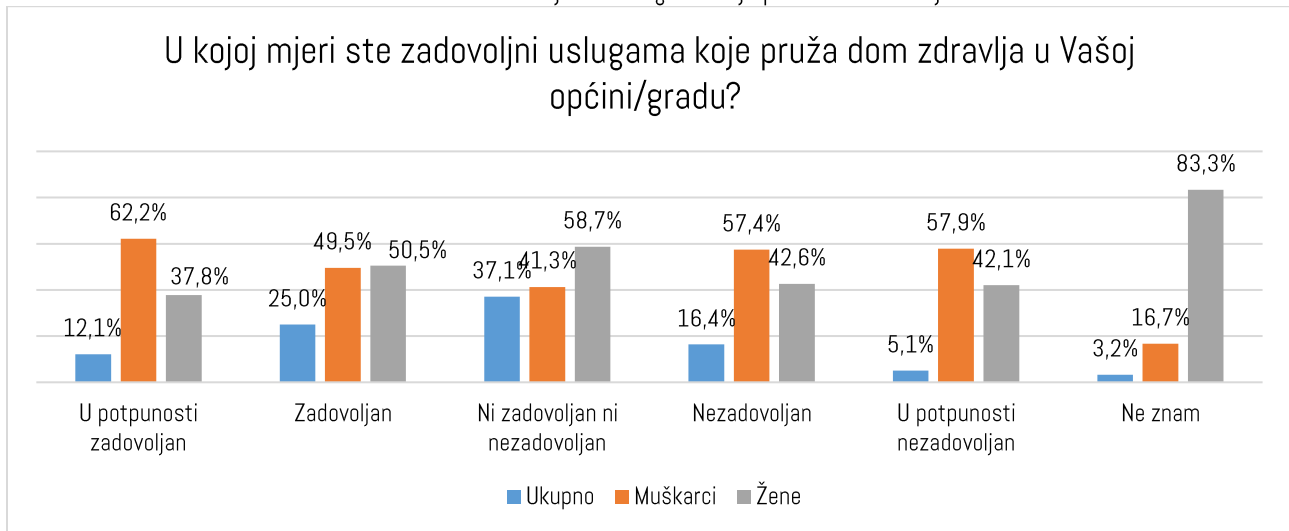
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Zdravstvene usluge

Kada je u pitanju ocjena kvaliteta usluga koje nudi lokalni dom zdravlja, kod mladih su izraženiji pozitivni stavovi u odnosu na negativne stavove o radu ove zdravstvene ustanove. Konkretno, 37,1% mladih je zadovoljno i u potpunosti zadovoljno uslugama koje pruža dom zdravlja, dok je 21,5% mladih nezadovoljno i u potpunosti nezadovoljno uslugama koje pruža dom zdravlja s pratećim ambulantama u njihovoj lokalnoj zajednici. Ipak, veliki je udio mladih koji su niti zadovoljni niti nezadovoljni (37,1%) uslugama doma zdravlja u njihovoj lokalnoj zajednici.

U grupi mladih koji su zadovoljni ili potpuno zadovoljni uslugama koje pruža dom zdravlja, 55,9% čine muškarci, dok je taj postotak među ženama nešto niži i iznosi 44,2%.

Grafikon 28. Zadovoljstvo uslugama koje pruža dom zdravlja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Inače, u domenu primarne zdravstvene zaštite u Vogošći djeluje Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Vogošća²⁶ s 10 službi i područnim ambulantama u Semizovcu, Kobiljoj Glavi, Hotonju i Rosuljama. Također, po listi Ministarstva zdravstva KS, na području Vogošće postoji jedna privatna ginekološka ordinacija²⁷ i 8 privatnih stomatoloških ordinacija.²⁸

Iako zdravstvene ustanove često nude besplatne usluge namijenjene isključivo mladima, svijest o njihovoj dostupnosti među mladima je izuzetno niska. Čak 72,3% mladih nije upoznato s takvim uslugama, što ukazuje na potrebu za intenzivnijom promocijom i informiranjem o zdravstvenim resursima koji su im na raspolaganju. Samo 16,1% mladih zna za ove usluge i koristi ih, dok 8,1% njih ima saznanja o njihovom postojanju, ali ih nije iskoristila. Ovi podaci sugeriraju da, iako su mladi informirani o ovim uslugama, postoji prostor za poboljšanje njihove upotrebe. Zanimljivo je da nisu uočene spolne i dobne razlike među mladima u pogledu informiranosti o besplatnim zdravstvenim uslugama. Ova ujednačenost ukazuje na potrebu za inkluzivnim pristupom u promoviranju tih usluga kako bi svi mladi imali jednake mogućnosti za korištenje specifičnih zdravstvenih resursa.

Na fokusnoj grupi mladi su se osvrnuli na kvalitet usluga koje im pruža lokalni dom zdravlja.

„Ali nemaju ljekara, to je problem, što jedan ljekar radi pola radnog vremena u Semizovcu, pola radnog vremena na Kobiljoj Glavi.“
(Žensko, Vogošća)

„Ja operisao, mislim, radio laser, skinuo dioptriju, i meni je ta klinika propisala dvije sedmice da budem na bolovanju. I piše na papiru. Ja njoj: 'Doktorice, dvije sedmice bolovanje.' 'Ih, ne mogu ja tebi dati dvije sedmice, evo tebi pet dana.' Nije fazon otići u drugu mjesnu zajednicu, nije to rješenje.“
(Muško, Vogošća)

„Nekad izbjegnem da ne idem kod ljekara, jer jednostavno nekad nema fajde.“
(Žensko, Vogošća)

²⁶ Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Vogošća [online]. Dostupno na: (<https://judzks.ba/organizacione-jedinice/#vogosca>) [pristupljeno: 29. 9. 2025].

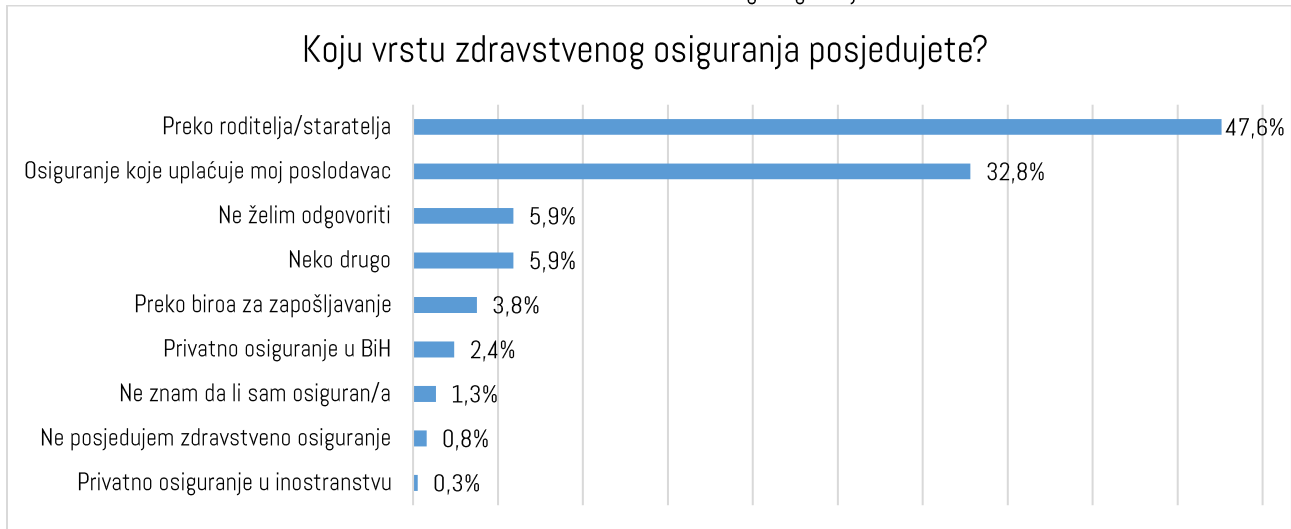
²⁷ Spisak privatnih ambulati na području Kantona Sarajevo [online]. Dostupno na: <https://mz.ks.gov.ba/mape-lokacije/privatne-ambulate> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

²⁸ Spisak privatnih stomatoloških ordinacija na području Kantona Sarajevo [online]. Dostupno na: <https://mz.ks.gov.ba/mape-lokacije/privatne-stomatoloske-ordinacije> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

Zdravstveno osiguranje

Zdravstveno osiguranje među mladima pretežno se ostvaruje kroz dva glavna oblika, pri čemu njih 47,6% ostvaruje osiguranje preko roditelja ili staratelja. Značajan broj mladih (32,8%) također je osiguran preko svojih poslodavaca, što ukazuje na važnost legalnosti radnih odnosa u osiguravanju zdravstvene zaštite. Vrlo mali postotak mladih (0,8%) nema zdravstveno osiguranje, dok 1,3% nije sigurno jesu li osigurani ili ne. Ovi rezultati naglašavaju važnost kontinuiranog praćenja i informiranja mladih o dostupnim opcijama za zdravstveno osiguranje kako bi se osiguralo da svi imaju pristup nužnoj zdravstvenoj njezi.

Grafikon 29. Vrsta zdravstvenog osiguranja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

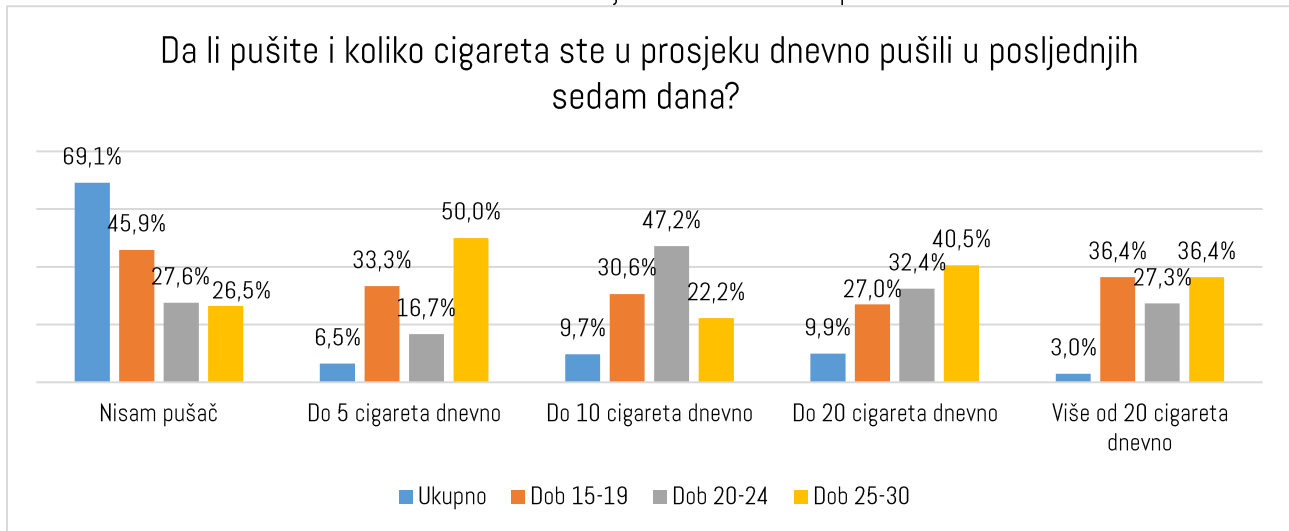
Impulsivna ponašanja (konzumiranje duhana, alkohola, narkotika i igranje igara na sreću)

Rezultati analize ukazuju da manje od trećine mladih osoba konzumira duhan i cigarete (29,1%), dok 69,1% mladih tvrdi da ne koristi duhan ili duhanske proizvode. U grupi mladih koji konzumiraju cigarete nema drastičnih dobnih razlika, naime 30,6% mladih od 15 do 19 godina konzumira cigare, dok je u grupi mladih od 25 do 30 godina taj broj 36,1%. Što se tiče mladih koji ne konzumiraju cigarete, najviše mladih (45,9%) je iz dobnog grupe od 15 do 19 godina. Ovi podaci ističu potrebu za ciljanom intervencijom i prevencijom pušenja među mladima kao populacijom, posebno u starijim dobnim grupama, kako bi se smanjila prevalencija pušenja i potaknulo zdravije ponašanje među mladima. Ako analiziramo grupu mladih koji puše, možemo primijetiti da su 58,3% njih muškarci.

Kada je u pitanju konzumiranje nargile, 61,3% mladih tvrdi da nikako ne konzumira ovaj duhanski derivat, 17,5% mladih konzumira nargilu jednom ili više puta sedmično, dok je 12,4% mladih konzumira jednom i više puta mjesečno.

Korištenje SNUS-a i nikotinskih vrećica, prema izjašnjenju mladih, nije rašireno u Vogošći, te ih je 96,5% odgovorilo da nije koristilo ove proizvode, dok ih je 2,6% izjavilo da je koristilo SNUS u prethodnih mjesec dana.

Grafikon 30. Konzumiranje duhana i duhanskih proizvoda

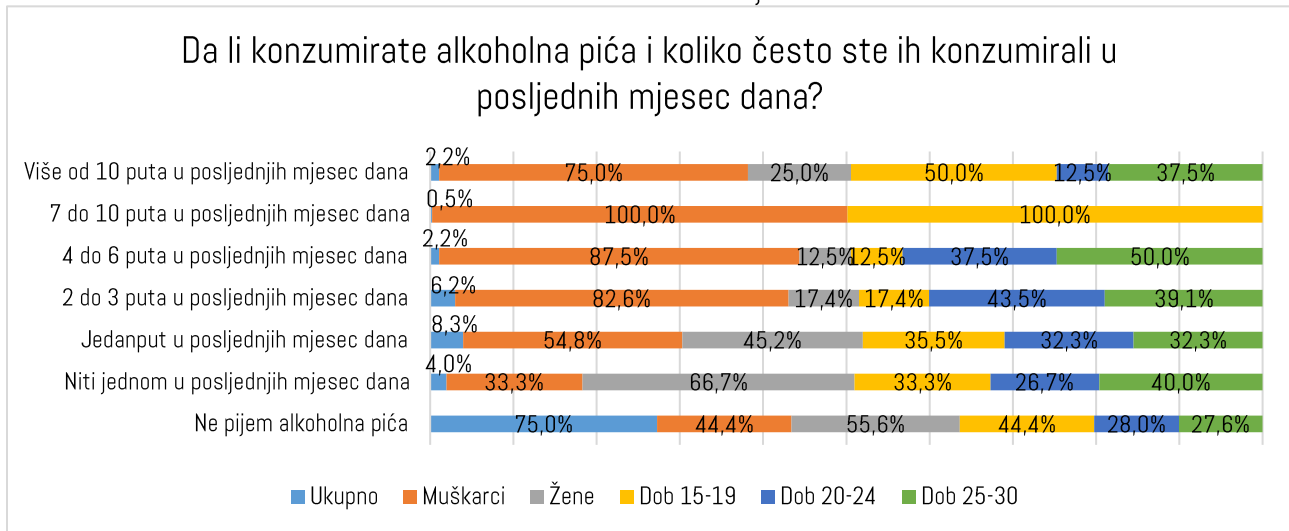

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Postotak mladih koji tvrde da ne konzumiraju alkoholna pića je veći u odnosu na postotak nekonzumenata duhana i iznosi 75%. U grupi mladih koji ne konzumiraju alkohol 55,6% je žena u odnosu na 44,4% muškaraca. Također, u ovoj grupi je 44,4% mladih iz najmlađe dobne grupe (15-19 godina).

Ukupno se 19,4% mladih izjasnilo da konzumiraju jednom ili više puta mjesečno alkohol. Kod mladih koji konzumiraju alkohol, veći je postotak muškaraca (70,8%) nego žena (29,2%).

Grafikon 31. Mladi i konzumiranje alkohola

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema odgovorima iz upitnika, 96,2% mladih tvrdi da nikako ne konzumira opojne droge, dok je 2,7% mladih izjavilo da ih nije koristilo u posljednjih mjesec dana. Mladih koji su opojne droge konzumirali jednom ili više puta u prethodnih mjesec dana ima 1,1%. Spolne ili druge razlike nije realno utvrditi s obzirom na opaženi udio onih koji su izjavili da konzumiraju

opojne droge. Međutim, mladi iz fokusne grupe ističu da su droge popularne, lako dostupne i raširene u njihovim sredinama.

„Narkomanija se može karakterisati kao ovisnost, kao bolest, oni su zastupljeni, mislim, najviše.“
(Žensko, Vogošća)

„Ima svega ... doslovno do Amka da odeš, možeš završiti šta hoćeš.“
(Muško, Vogošća)

„Manje mjesto a više narkomana nema nigdje na svijetu.“
(Muško, Vogošća)

Kada govorimo o igranju igara na sreću (sportske kladionice, lutrije i srećke i sl. aktivnosti), 90,1% mladih je izjavilo da nikada ne igra igre na sreću. Više puta mjesečno ili svaki dan igre na sreću igra 4,3% mladih Vogošćane, dok ih 1,9% igra rjeđe od jednom mjesečno.

Na osnovu informacija prikupljenih od učesnika fokusne grupe, smatramo da podatke o frekvenciji prakticanja igranja igara na sreću prikupljene kroz upitnik treba uzeti u određenoj mjeri s rezervom i shvatiti ovu pojavu prisutnijom i rasprostranjenijom od rezultata prikazanih u okviru istraživanja.

„Koliko Premiera imaš u Vogošći, imaš ih preko dvadeset, više nego škola.“
(Muško, Vogošća)

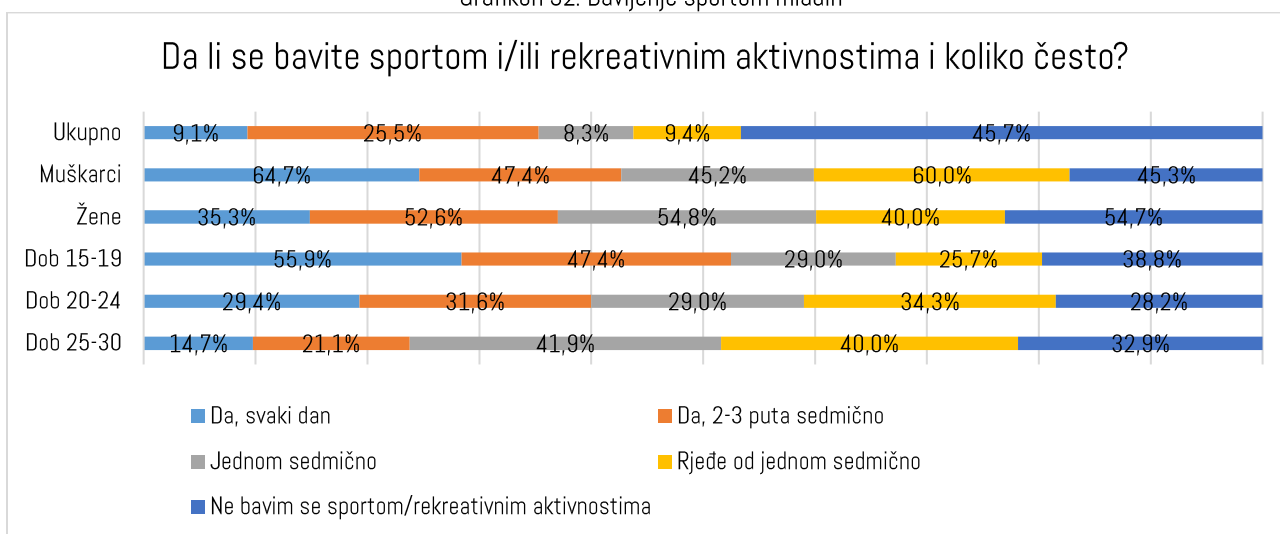
Bavljenje sportom

Podaci o sportskoj aktivnosti mladih ukazuju na opći nizak nivo redovnog bavljenja sportom. Samo 9,1% mladih se bavi sportom svakodnevno, dok 45,7% mladih ni na koji način ne prakticira sportske ili rekreativne aktivnosti. Ovi rezultati sugeriraju potrebu za poduzimanjem inicijativa koje bi potaknule povećanje sportskog učešća među mladima u Vogošći. Nadalje, muškarci se u znatno većem postotku bave sportom u odnosu na žene. U grupi mladih koji se bave sportom 54,3% mladih muškaraca bavi se sportom ili rekreativnim aktivnostima barem jednom sedmično, dok je taj postotak kod mladih žena nešto niži te iznosi 45,7%. Ova rodna razlika u sportskoj aktivnosti može poslužiti kao polazište za razvoj prilagođenih programa i poticanje ženske participacije u sportskim aktivnostima.

U skupini mladih koji se bave sportom 39,5% je mladih dobi od 15 do 19 godina, dok udio mladih iz dobne grupe 25-30 iznosi 29,4%. Ovi podaci ukazuju na važnost prilagođavanja sportskih programa prema specifičnim dobima mladih kako bi se održala njihova zainteresiranost za sportske aktivnosti tokom različitih životnih faza mladosti.

Najčešće vrste sportova kojima se mladi bave su ekipni (nogomet, košarka, odbojka i sl.), treniranje u teretani (bodybuilding, kondicijsko vježbanje i sl.) i borilački sportovi.

Grafikon 32. Bavljenje sportom mladih

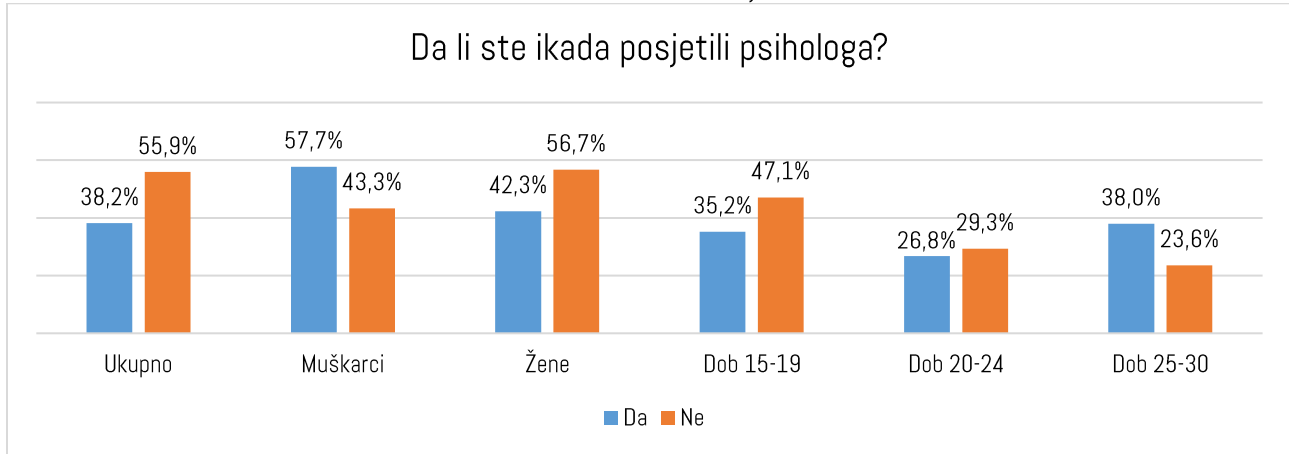
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mentalno zdravlje

Analizom odgovora, došli smo do spoznaje da je 38,2% mladih posjetilo psihologa u određenom periodu svog života, dok je 55,9% mladih iskazalo da nije nikada posjetilo psihologa.

Rezultati pokazuju da je u grupi mladih koji su posjetili psihologa 57,7% muškaraca, dok je među ženama taj postotak nešto manji i iznosi 42,3%. Kada se analizira prema dobnim grupama, vidimo da mladi u dobi od 20 do 24 godine najrjeđe posjećuju psihologa (26,8%), dok je među grupom mladih koja nikako ne posjećuje psihologa 47,1% njih u dobi od 15 do 19 godina.

Grafikon 33. Mentalno zdravlje mladih

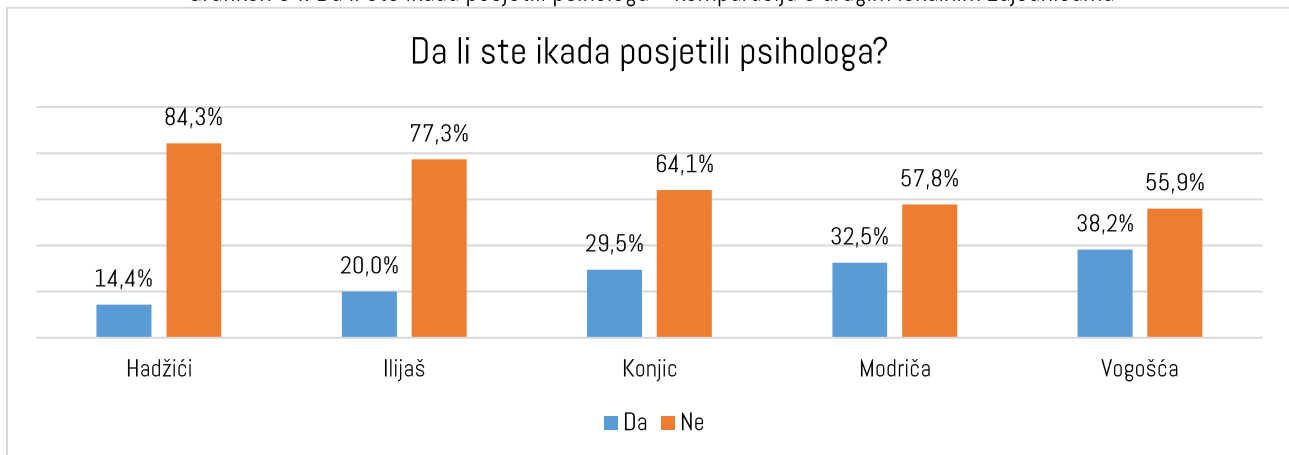

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Potrebno je raditi na podizanju svijesti o važnosti mentalnog zdravlja među mladima kako bi se smanjila stigma koja ih okružuje. U društvu je važno razviti razumijevanje da briga o mentalnom zdravlju nije manje važna od fizičkog zdravlja. Također, obrazovni sistem treba razmisliti o uvođenju redovnih posjeta psihologu kao dio obrazovnog procesa, čime bi se omogućilo smanjenje broja mladih koji nisu upoznati s prednostima korištenja usluga mentalnog zdravlja.

Kada uporedimo postotke mladih koji posjećuju psihologa u različitim lokalnim zajednicama, primjećujemo da je najveći broj u Vogošći, i to 38,2%. U Modriči taj postotak iznosi 32,5%, u Konjicu 29,5%, u Ilijašu 20%, dok je u Hadžićima najmanji broj mladih koji posjećuju psihologa sa samo 14,4%. Vogošća ima najmanji broj mladih koji su izjavili da nikada nisu posjetili psihologa, i to 55,9%, dok Hadžići imaju najveći broj takvih mladih, čak 84,3%.

Grafikon 34. Da li ste ikada posjetili psihologa – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT²⁹

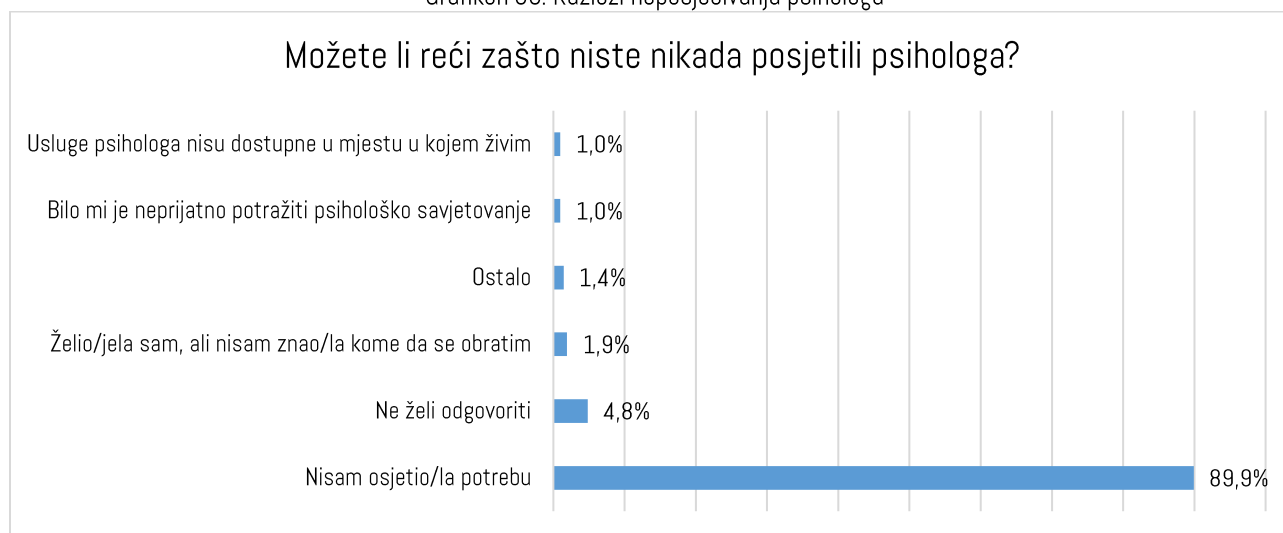
Važno je napomenuti da većina mladih koji su izjavili da nikada nisu posjetili psihologa navodi nedostatak potrebe kao glavni razlog (89,9%). Dodatno 2,9% ispitanika izjavljuje da su osjećali potrebu za takvom vrstom usluge, ali nisu znali kome se obratiti ili gdje potražiti pomoć. Također, 1% ispitanika je izjavilo da im usluge psihologa nisu dostupne u mjestu u kojem žive, isti broj ispitanika se izjasnio da im je bilo neprijatno potražiti psihološko savjetovanje.

²⁹ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općine Modriča

Ovi podaci ukazuju na potrebu za boljim informiranjem mladih o dostupnim psihološkim uslugama, osobito onima koje pružaju centri za mentalno zdravlje.

Poboljšanje pristupa informacijama o zdravstvenim resursima kroz edukaciju u školama i promociju dostupnih usluga može pomoći u smanjenju prepreka koje mladi doživljavaju prilikom traženja pomoći. Ovo bi moglo biti ključ u podizanju svijesti o važnosti mentalnog zdravlja i poticanju mladih da se obrate za podršku kada im je potrebna.

Grafikon 35. Razlozi neposjećivanja psihologa

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

KULTURA I UMJETNOST

Prema posljednjim dostupnim podacima Federalnog zavoda za statistiku,³⁰ u 2023. godini u Vogošći ne postoji niti jedno pozorište, ni kino, ni lokalna radiostanica, međutim postoje dvije lokalne TV-stanice. Dodatno, u oblasti kulture i umjetnosti za 2023. godinu (posljednji dostupni podaci), Vogošća nema ni centar za kulturu, muzej ni galeriju, također niti jedan festival nije organiziran na području općine tokom 2023. godine, dok postoji samo jedno kulturno-umjetničko društvo (KUD).

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini je organizirano 13 festivala i to u 2 općine, registrirano je 18 kulturno-umjetničkih društava u 8 općina. Također, u Kantonu se nalazi 16 lokalnih TV-stanica u 6 općina, 13 lokalnih radiostanica u 6 općina, 4 kina u 2 općine, 10 centara za kulturu u 6 općina, 4 muzeja, 4 pozorišta i 1 pozorište za djecu te 1 pozorište za mlade.³¹

Na području Vogošće se nalazi kulturno-sportski centar koji posjeduje kinodvoranu, biblioteku i izložbeni salon. Također, kulturno-sportski centar posjeduje dvoranu, bazen, stadion, terene za tenis, salu za borilačke sportove, kuglanu, teren s umjetnom travom te prostor za boćanje i odbojku na pijesku.³²

U sklopu Budžeta Općine Vogošća za 2025. godinu planirana su izdvajanja za kulturu u iznosu od 45.000 KM,³³ a isti iznos je planiran i u Budžetu za 2022. godinu, dok je 44.267 KM izvršeno.³⁴ Također, u Budžetu za 2025. godinu planirano je izdvajanje za sport u iznosu od 290.000 KM, što je povećanje od 26,1% od planiranog iznosa u 2022. godini.

Općina Vogošća dodjeljuje sportske stipendije u iznosu od 20.000 KM. Stipendije se dodjeljuju za jednu kalendarsku godinu i isplaćuju se deset (10) mjeseci. Visina stipendije na mjesečnom nivou iznosi 100,00 KM, odnosno 1.000,00 KM na godišnjem nivou po kandidatu. Za takmičare iz jedne sportske discipline može biti dodijeljeno najviše 10% sredstava namijenjenih za sportske stipendije.³⁵

Ukupno 13,4% mladih smatra da imaju često priliku posjećivati sadržaje koji se tiču kulture (predstave, koncerti, izložbe, muzeji i sl. sadržaji). Dodatno, 41,9% mladih smatra da imaju priliku rijetko posjećivati ovakve događaje u Vogošći. Skoro svaka treća mlada osoba (32,3%) smatra da nema priliku posjećivati kulturne sadržaje u obimu i raznovrsnošću koja je za njih adekvatna. U grupi mladih koji tvrde da nemaju priliku posjećivati kulturne sadržaje većinom su muškarci, mladi iz najstarije dobne grupe (25-30 godina), kao i mladi iz vangradskih sredina.

Nasuprot tome, skoro svaka treća mlada osoba (32,8%) smatra da ima priliku često posjećivati sportske događaje. 40,1% mladih smatra da rijetko imaju priliku posjećivati sportske događaje, dok 18,3% mladih smatra da nemaju priliku posjećivati sportske događaje.

Muškarci su ti koji u većoj mjeri smatraju da često imaju prilike posjećivati sportske sadržaje, dok žene u nešto većoj mjeri tvrde da takve sadržaje imaju priliku rjeđe posjećivati. Mladi u najmlađoj dobnoj grupi (15-19 godina) smatraju da imaju priliku često posjećivati sportske događaje u odnosu na ostale dobne grupe.

³⁰ Federalni zavod za statistiku [online]. Kultura i umjetnost 2023. [online]. Dostupno na <https://fzs.ba/index.php/bosanski-bilteni/kultura-i-umjetnost/> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

³¹ Ibid.

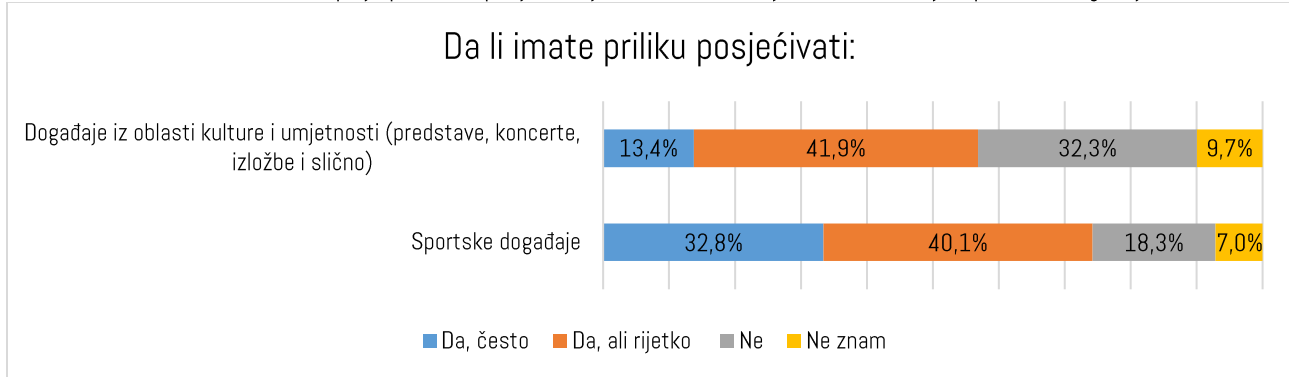
³² Kulturno-sportski centar [online]. Kultura i umjetnost 2023. [online]. Dostupno na: <https://kscvogosca.com/> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

³³ Budžet Općine Vogošća za 2025. godinu [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2025/01/2-1-Budzet-za-2025.pdf> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

³⁴ Izmjene i dopune Budžeta Općine Vogošća za 2022. godinu [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2022/05/15-4-Izmji-dop-Budzeta-2022.pdf> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

³⁵ Sportska stipendija Općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2022/05/15-4-Izmji-dop-Budzeta-2022.pdf> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

Grafikon 36. Percepcija prilika za posjećivanjem kulturnih i umjetničkih sadržaja/sportskih događaja

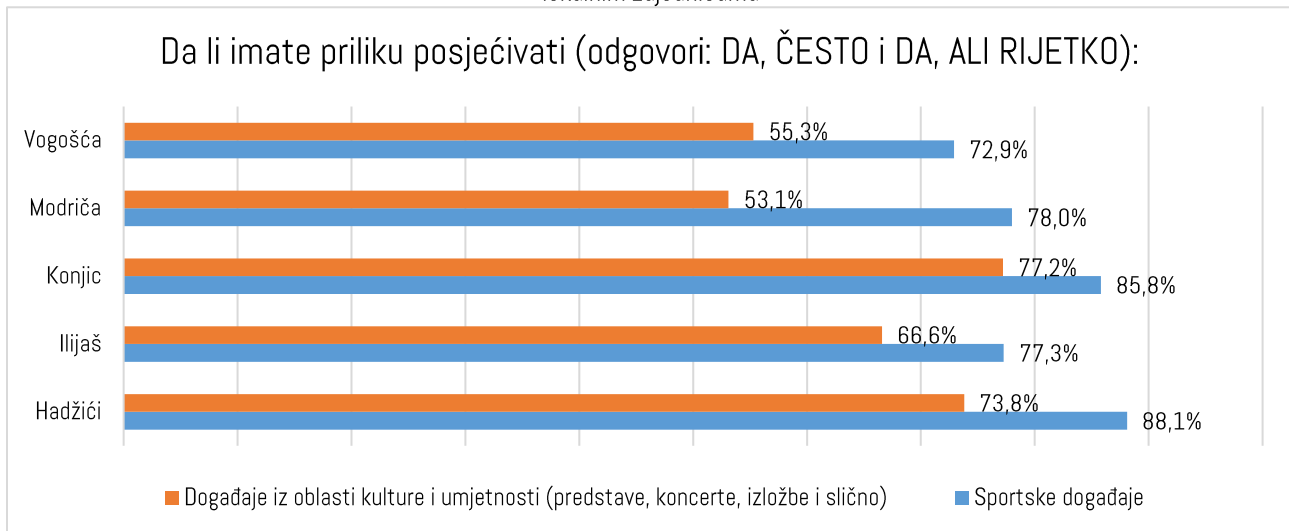

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada uporedimo prilike mladih za posjećivanje događaja iz oblasti kulture i umjetnosti u nekoliko referentnih lokalnih zajednica, vidimo da udio mladih koji tvrde da imaju prilike posjećivati ovakve sadržaje varira od 53,1% do 77,2%. U Modriči je najmanji broj mladih koji misle da imaju priliku posjećivati događaje iz oblasti kulture i umjetnosti (53,1%), dok je najveći broj u Konjicu (77,2%).

Sličan trend se može primijetiti i kod prilika za posjećivanje sportskih događaja, vidimo da broj mladih varira od 72,9% do 88,1%. U Vogošći je najmanji broj mladih koji smatraju da imaju priliku posjećivati sportske događaje (72,9%), dok je najveći broj u Hadžićima (88,1%).

Grafikon 37. Percepcija prilika za posjećivanjem kulturnih i umjetničkih sadržaja/sportskih događaja – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

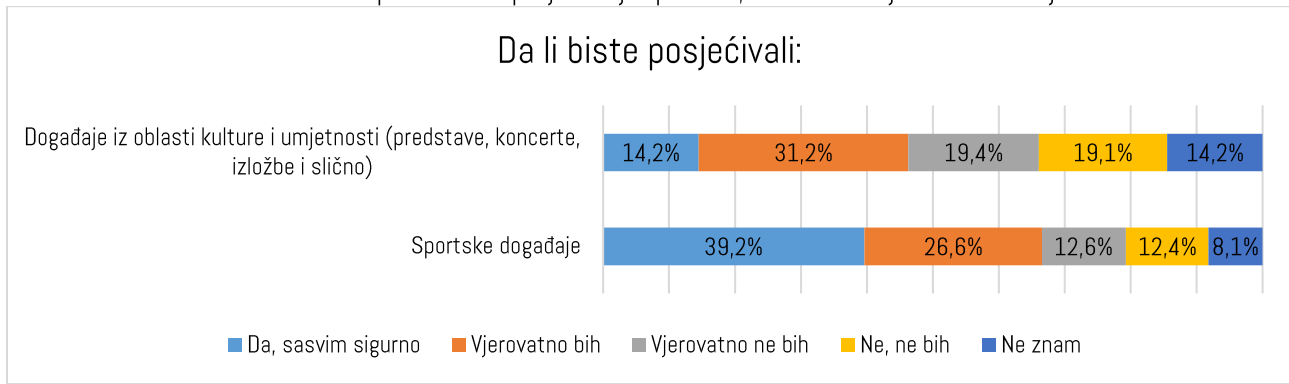

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT³⁶

Kada je u pitanju spremnost za posjećivanje sportskih događaja, 65,8% mladih je iskazalo da bi sasvim sigurno ili vjerovatno posjećivalo ovakvu vrstu događaja. S druge strane, nešto manji broj mladih (45,4%) je iskazao spremnost na posjećivanje događaja iz oblasti kulture i umjetnosti (sasvim sigurno i vjerovatno).

³⁶ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općina Modriča

Grafikon 38. Spremnost na posjećivanje sportskih, kulturnih i umjetničkih sadržaja

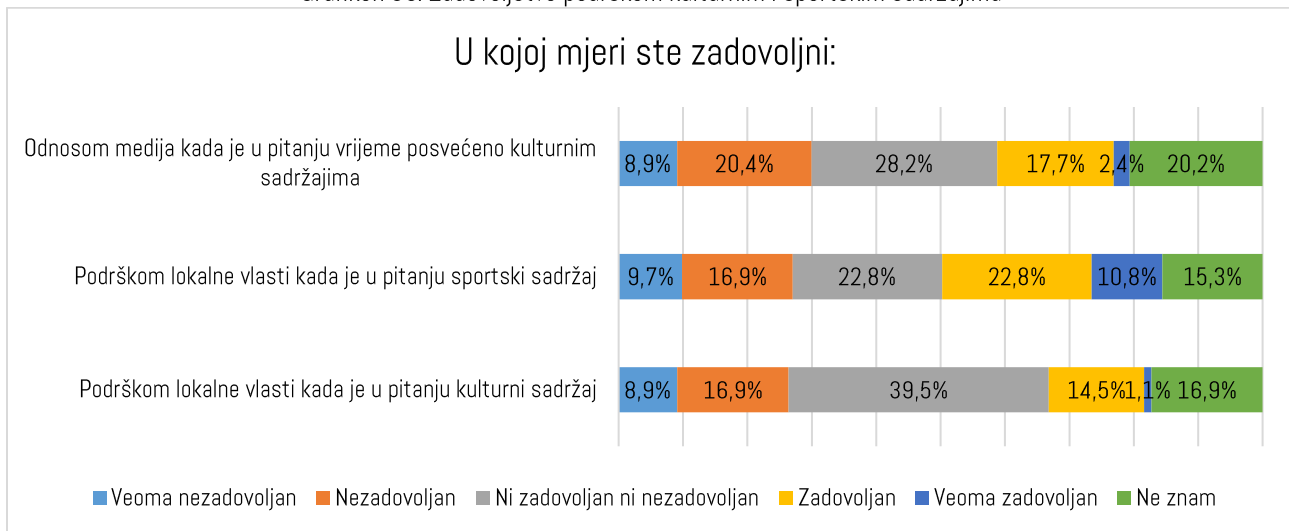

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Poredeći zadovoljstvo mladih odnosom medija i lokalnih vlasti prema sportskim i kulturnim sadržajima, primjetan je dominantan trend neodređenih odgovora, gdje većina mladih izražava neutralnost, niti zadovoljstvo niti nezadovoljstvo. Ukupno je 25,8% mladih veoma nezadovoljno i nezadovoljno podrškom lokalne vlasti kada je u pitanju kulturni sadržaj, 39,5% mladih je neodređeno, dok je 15,6% mladih zadovoljno ili veoma zadovoljno podrškom lokalne vlasti kada je u pitanju kulturni sadržaj.

S druge strane, 26,6% mladih je veoma nezadovoljno i nezadovoljno podrškom lokalne vlasti kada je u pitanju sportski sadržaj, 22,8% mladih je neodređeno, dok je 33,6% mladih zadovoljno ili veoma zadovoljno podrškom lokalne vlasti kada je u pitanju sportski sadržaj. Također, 29,3% mladih je veoma nezadovoljno i nezadovoljno odnosom medija kada je u pitanju vrijeme posvećeno kulturnim sadržajima, 28,2% mladih je neodređeno, dok je 20,1% mladih zadovoljno ili veoma zadovoljno odnosom medija kada je u pitanju vrijeme posvećeno kulturnim sadržajima.

Grafikon 39. Zadovoljstvo podrškom kulturnim i sportskim sadržajima

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

AKTIVIZAM MLADIH (UČEŠĆE, AKTIVIZAM I VOLONTIRANJE)

Zanimanje za politiku

Analiza rezultata istraživanja o zanimanju mladih za politiku na različitim nivoima pokazuje pretežno nizak nivo zainteresiranosti među mladima.

Politika na lokalnom nivou u Vogošći zanima 16,7% mladih, a u velikoj mjeri zanima njih 3,2%. S druge strane, lokalna politika ne zanima i uopće ne zanima ukupno 80,6% ispitanih mladih ljudi.

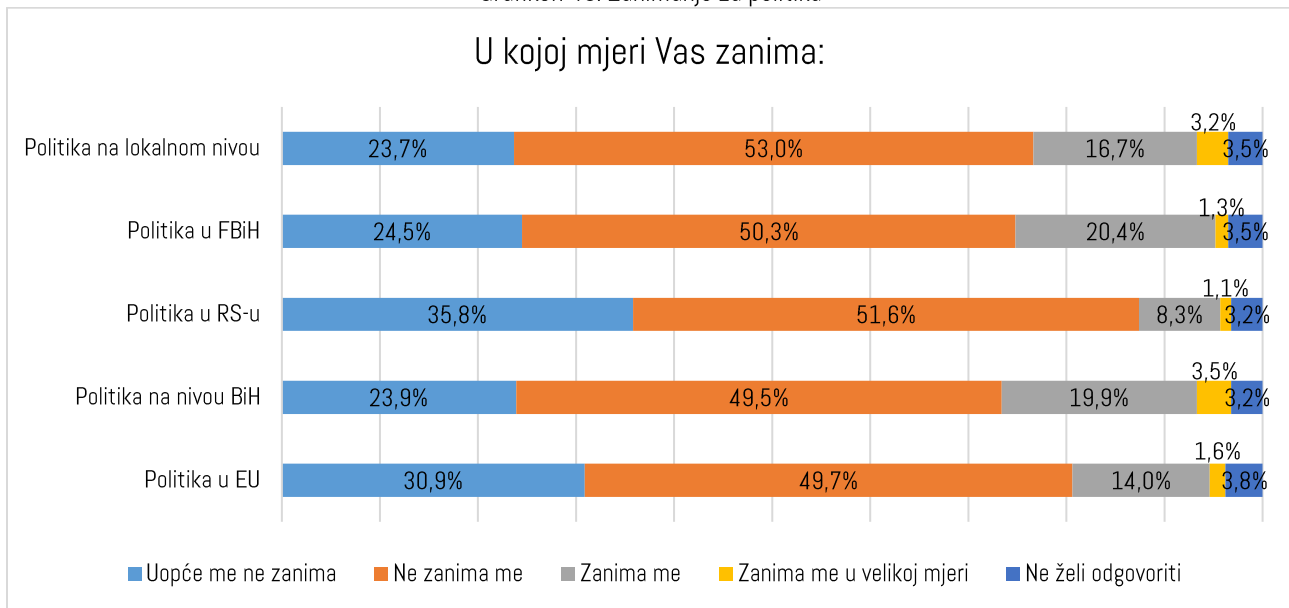
Politika u Federaciji BiH zanima ukupno 20,4% mladih iz Vogošće, a u velikoj mjeri zanima njih 1,3%. S druge strane, politika u Federaciji BiH ne zanima 50,3% mladih u Vogošći, dok uopće ne zanima 24,5% mladih.

Politika u Republici Srpskoj zanima ukupno 8,3% mladih, a u velikoj mjeri zanima njih 1,1%. Onih koje ne zanima politika u ovom bh. entitetu ima 51,6%, a uopće ne zanima njih 35,8%.

Politika na nivou BiH zanima 19,9% ispitanika, a da ih zanima u velikoj mjeri odgovorilo je 3,5% mladih. Državna politika ne zanima i uopće ne zanima ukupno 73,4% mladih.

Politika u Evropskoj uniji (EU) zanima ukupno 14% mladih ljudi, a u velikoj mjeri zanima 1,6% mladih, dok onih koje ne zanima i uopće ne zanima politika u EU ima 80,6%.

Grafikon 40. Zanimanje za politiku

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Na fokusnoj grupi mladi su se osvrnuli na zanimanje za politiku.

*„Politika, mene politika slomi, mislim pratimo je, ne možeš da je ne pratiš, svaki dan te bombarduju, ovaj ono, ovaj ovo...
Ne možeš to da pročitaš.“
(Muško, Vogošća)*

Utjecaj mladih na promjene

Pojedinac može utjecati na promjene u društvu na različite načine. U okviru istraživanja položaja i potreba mladih u Vogošći, oni su ocjenjivali efikasnost različitih načina za kreiranje društvenih promjena.

Da je rad u političkoj stranci učinkovit način djelovanja da se kreiraju promjene u društvu smatra 33,9% ispitanika, a da je jako učinkovit ističe njih 4,8%. Djelovanje u političkoj stranci ne smatra učinkovitim 23,9%, a potpuno neučinkovito je za 10,2% mladih.

Na promjene u društvu može se utjecati i kroz rad u nevladinim organizacijama ili udruženjima, a to je mišljenje 32,8% ispitanika, a da je rad u organizacijama vrlo učinkovit smatra 4,6% mladih. Neučinkovitim i potpuno neučinkovitim na društvene promjene rad u organizacijama/udruženjima ističe 33,1% ispitanika.

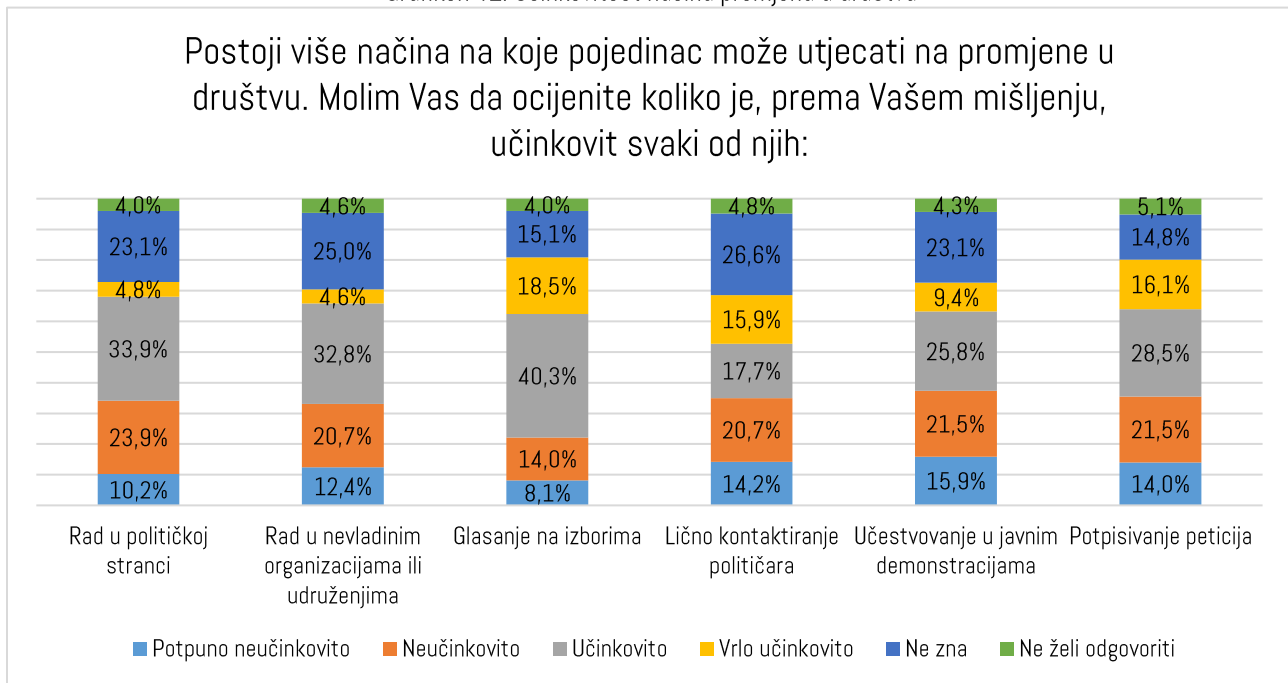
Preko polovine ispitanih mladih smatra da je glasanje na izborima učinkovit i potpuno učinkovit način za promjene u društvu (58,8%). Neučinkovitim i potpuno neučinkovitim je glasanje na izborima ocijenilo ukupno 22,1% mladih.

Lično kontaktiranje političara, tj. onih koji odlučuju, smatra učinkovitim i potpuno učinkovitim ukupno 33,6% ispitanika, a neučinkovitim i potpunom neučinkovitim ističe 34,9% mladih u Vogošći.

Da se na društvene promjene može utjecati javnim demonstracijama ističe ukupno 35,2% mladih, a da su demonstracije neučinkovite i potpuno neučinkovite smatra njih 37,4%.

Za 44,6% mladih u Vogošći potpisivanje peticija može biti generator promjene u društvu, dok su za 35,5% mladih peticije neučinkovite metode.

Grafikon 41. Učinkovitost načina promjena u društvu

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema rezultatima istraživanja, 45,2% mladih istaklo je da je glasalo na proteklim izborima. U ovoj grupi odgovora nisu primijećene demografske razlike. Nije glasalo 48,9% mladih u Vogošći, a i tu je primjetna razlika po mjestu prebivališta (gradsko 31,9% i vangradsko 68,1%), dok na pitanje nije željelo odgovoriti 5,9% mladih.

Oni koji su rekli da nisu glasali odgovorili su na pitanje o razlozima neizlaska na izbore. Kao najdominantniji razlog zbog kojeg nisu glasali mladi su istakli to što nemaju pravo glasa (68,1%). Potom, 11,5% mladih je kazalo da nisu glasali jer ne vjeruju da će se nešto promijeniti.

Prema podacima CLK-a, izlaznost opće populacije na lokalne izbore 2024. godine iznosila je 53,51%.³⁷

Mladi na fokusnoj grupi prokomentirali su glasanje i dali svoje mišljenje o utjecaju glasanja na promjene.

„Moj glas je otišao, sad kome je otišao, ja ne znam, ja sam stavio na papir za koga ja hoću.“
(Muško, Vogošća)

Da su izbori sljedeće sedmice, 43,5% mladih kaže da bi obavili svoju građansku dužnost i glasali, 15,9% mladih ispitanika ne bi glasalo, dok se 23,9% mladih izjasnilo da nema pravo glasa. Zanimljivo je da od mladih koji bi glasali da su izbori sljedeće sedmice od trenutka anketiranja 7,4% mladih koji nisu glasali na prošlim izborima bi sad glasalo, dok 3,6% mladih koji su glasali na prošlim izborima ne bi glasali da izbori budu sljedeće sedmice.

Rezultati istraživanja ukazuju na značajan osjećaj nemoći i nedovoljnog utjecaja među mladima kada je riječ o donošenju odluka na lokalnom nivou. Skoro polovina mladih (47,3%) izražava negativan stav, smatrajući da imaju malo ili nimalo utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou. Ovaj podatak ukazuje na potrebu za jačanjem participacije mladih u procesima donošenja odluka kako bi se osigurala adekvatna zastupljenost njihovih interesa.

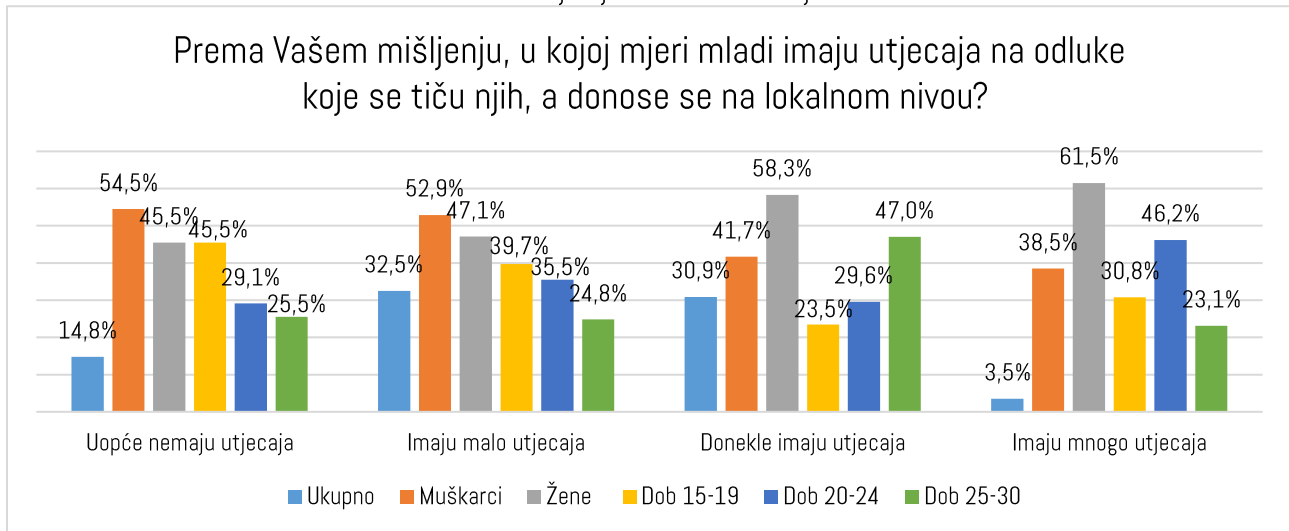
S druge strane, 34,4% mladih smatra da imaju određeni stepen (donekle i mnogo) utjecaja na odluke koje ih se tiču na lokalnom nivou. Ovaj segment populacije prepoznaje mogućnost utjecaja, što može biti osnova za dalju promociju aktivnog učešća mladih u lokalnim inicijativama.

Važno je napomenuti da 16,7% mladih nije sigurno u mjeru svog utjecaja na odluke na lokalnom nivou, dok ih 1,6% nije željelo odgovoriti, što može ukazivati na potrebu za boljom informiranošću mladih o mehanizmima participacije i načinima kako ostvariti svoje interese u lokalnoj zajednici.

Sumirano, rezultati istraživanja pružaju uvid u potrebu za jačanjem angažmana mladih u procesima odlučivanja na lokalnom nivou kako bi se osigurala veća reprezentativnost njihovih stavova i potreba.

³⁷ Centralna izborna komisija. Izborni pokazatelj za 2024. godinu [online]. Dostupno na: https://www.izbori.ba/Documents/2024/zbirna_statistika_2024.pdf [pristupljeno: 30. 9. 2025].

Grafikon 42. Utjecaj mladih na donošenje odluka

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Članstvo mladih u organizacijama

Članstvo mladih u organizacijama civilnog društva i njihov aktivizam su na niskom nivou u Vogošći. Mladi u najvećoj mjeri nisu članovi organizacija, odnosno njih 82,3% kaže da nije član niti jedne organizacije. Ukupno je 12,9% ispitanika odgovorilo da su članovi omladinskih organizacija, 2,7% ispitanika je odgovorilo da su članovi političkih stranki, dok je isti broj ispitanika (1,3%) izjavio da su članovi omladinskih organizacija političkih stranaka i članovi religijskih organizacija.

Na pitanje da li su u protekloj godini učestvovali u aktivnostima koje su organizirale neke organizacije ili su volontirali za organizacije bez obzira na to da li su članovi ili ne, 85,5% ispitanika odgovorilo je da nisu bili učesnici nikakvih aktivnosti. Prema podacima istraživanja, 7,8% mladih odgovorilo je da su učestvovali u aktivnostima omladinskih organizacija, 3% ispitanika je učestvovalo u aktivnostima političkih stranki, dok je 1,9% ispitanika učestvovalo u aktivnostima organizacija za ljudska prava.

Grafikon 43. Članstvo i rad u organizacijama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

MOBILNOST MLADIH

Putovanja i mladi

Općina Vogošća posjeduje program sufinansiranja troškova mobilnosti mladih s područja općine. Sufinansiranje pokriva troškove prijevoza, smještaja, kotizacije, vize i troškove ishrane za vrijeme trajanja edukativnih događaja, radionica, seminara, konferencija, stručnih usavršavanja i volontiranja. Sredstva se dodjeljuju na sljedeći način:

- do 200,00 KM za aktivnosti unutar Bosne i Hercegovine;
- do 300,00 KM za aktivnosti u zemljama regije (Crna Gora, Srbija, Kosovo, Albanija, Sjeverna Makedonija, Hrvatska i Slovenija);
- do 500,00 KM za aktivnosti u ostalim zemljama Evrope;
- do 700,00 KM za aktivnosti u drugim zemljama.³⁸

Podaci ukazuju na značajan nivo mobilnosti među mladima u Vogošći, pri čemu je visok postotak (87,9%) mladih putovao u neki drugi grad unutar Bosne i Hercegovine u posljednjoj godini. Ova mobilnost može odražavati potrebu za širenjem iskustava, stjecanjem novih znanja ili obavljanjem različitih aktivnosti u drugim gradovima unutar zemlje.

Nadalje, polovina mladih (50,5%) je također putovala u inostranstvo u istom periodu. Ovo ukazuje na izraženu želju mladih za internacionalnim iskustvima i susretima s drugim kulturama. Kada je riječ o destinacijama, najčešće destinacije su zemlje iz regije (Hrvatska, Crna Gora, Srbija, Slovenija), također se među destinacijama nalaze Italija, Slovenija, Austrija, Turska, Njemačka i Španija.

Grafikon 44. Mladi i putovanja izvan BiH

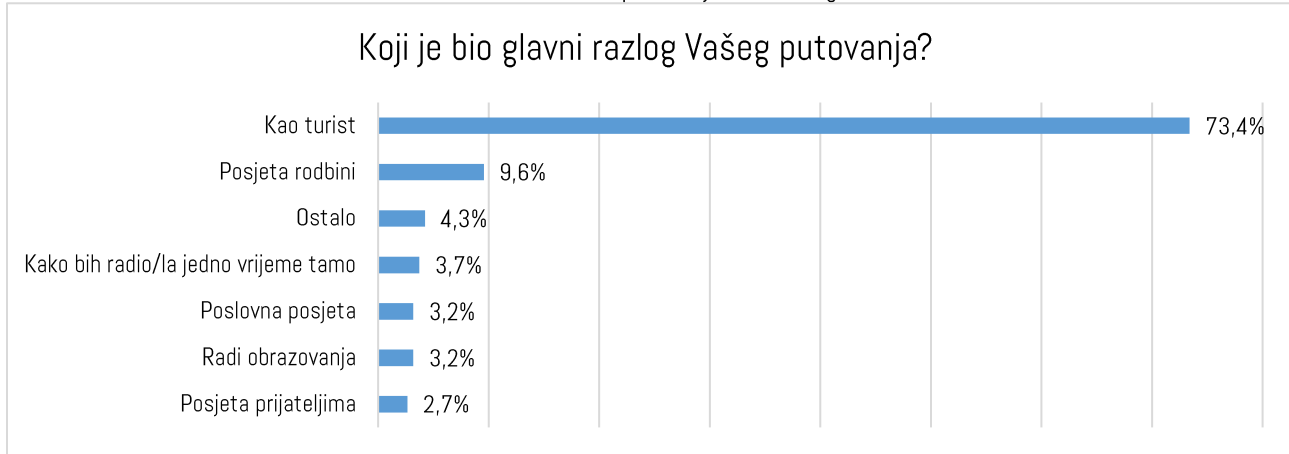

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Pored mjesta i država u koje putuju, mlade smo pitali i o razlozima putovanja. Mladi kao dominantan razlog putovanja u druge države navode turizam (73,4% mladih koji su putovali u inostranstvo putovali su kao turisti). Također, bitan razlog putovanja koji se donekle ističe jeste i posjeta rodbini (9,6% mladih je putovalo iz ovog razloga).

³⁸ Sufinansiranje troškova mobilnosti mladih sa područja općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2025/04/20250414-Javni-poziv-mobilnost.pdf> [pristupljeno: 30. 9. 2025].

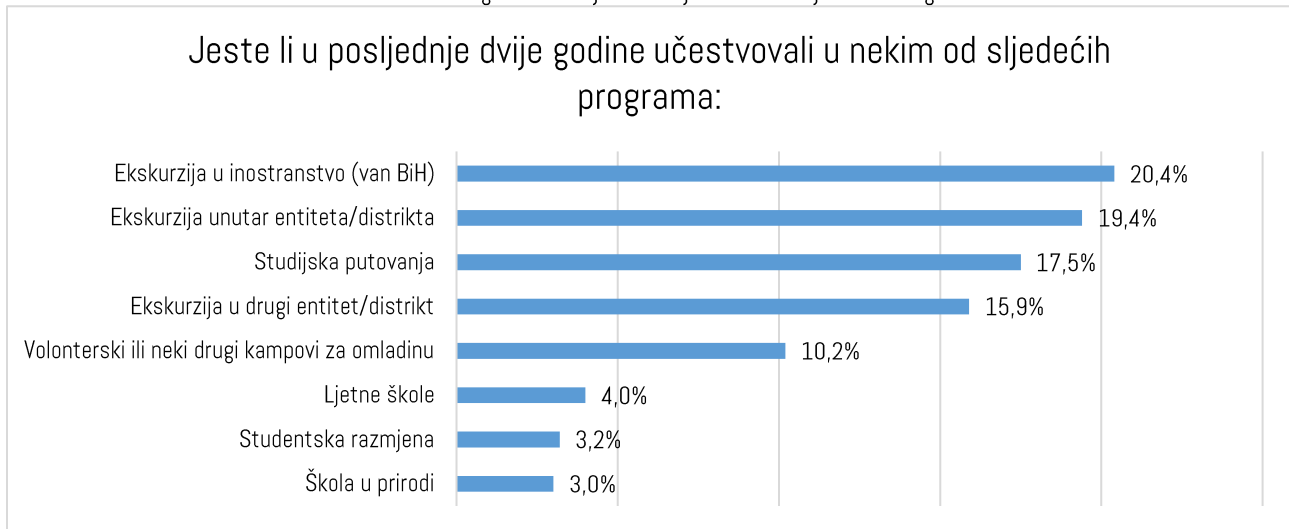
Grafikon 45. Razlozi putovanja mladih Vogošćana

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Informacije o aktivnostima i razmjenama u kojima učestvuju mladi iz Vogošće otkrivaju trendove i preferencije u njihovom slobodnom vremenu. Ekskurzije izvan zemlje čine značajan dio njihovih iskustava, a 20,4% mladih je imalo ekskurzijska putovanja van BiH u protekle dvije godine. Ovakva iskustva pružaju priliku za istraživanje novih kultura i stjecanje međunarodnog iskustva. Zanimljivo je primijetiti da je 19,4% mladih izabralo ekskurzije unutar svog entiteta, dok je 15,9% posjetilo entitet u kojem ne živi. Također je 17,5% ispitanika učestvovalo u studijskim putovanjima, dok je 10,2% mladih učestvovalo u volonterskim ili nekim drugim kampovima za omladinu.

Grafikon 46. Programi razmjene u kojima učestvuju mladi Vogošćani

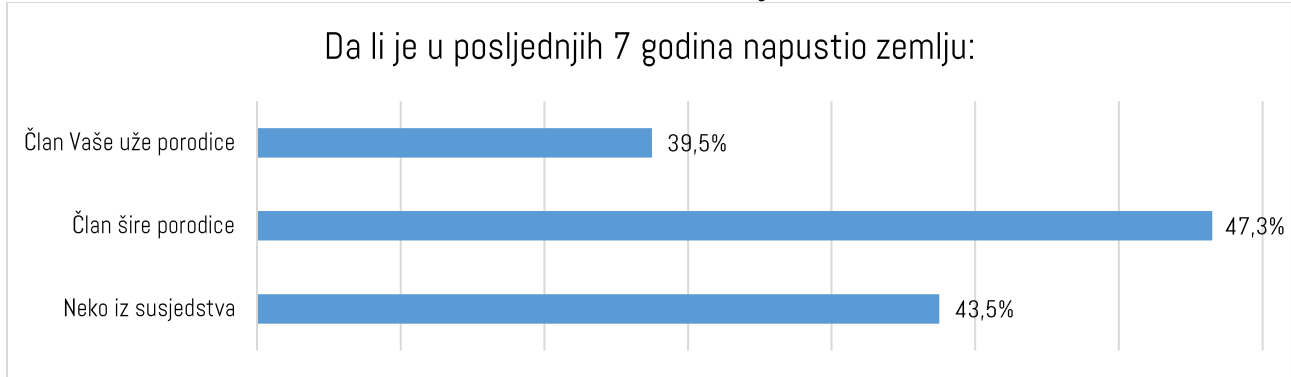

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Napuštanje države

Odlazak stanovništva iz Bosne i Hercegovine, posebno među mladima, predstavlja značajan izazov za društvo. Prema prikupljenim podacima, 39,5% mladih Vogošćana izvijestilo je da je neko iz njihove uže porodice napustio zemlju u posljednjih sedam godina, dok je 47,3% mladih izvijestilo da su se na ovaj korak odlučili članovi šire porodice. Dodatno, 43,5% mladih navelo je da je neko iz njihovog susjedstva također emigrirao u istom periodu.

Grafikon 47. Fenomen odlaska iz BiH građana i mladih

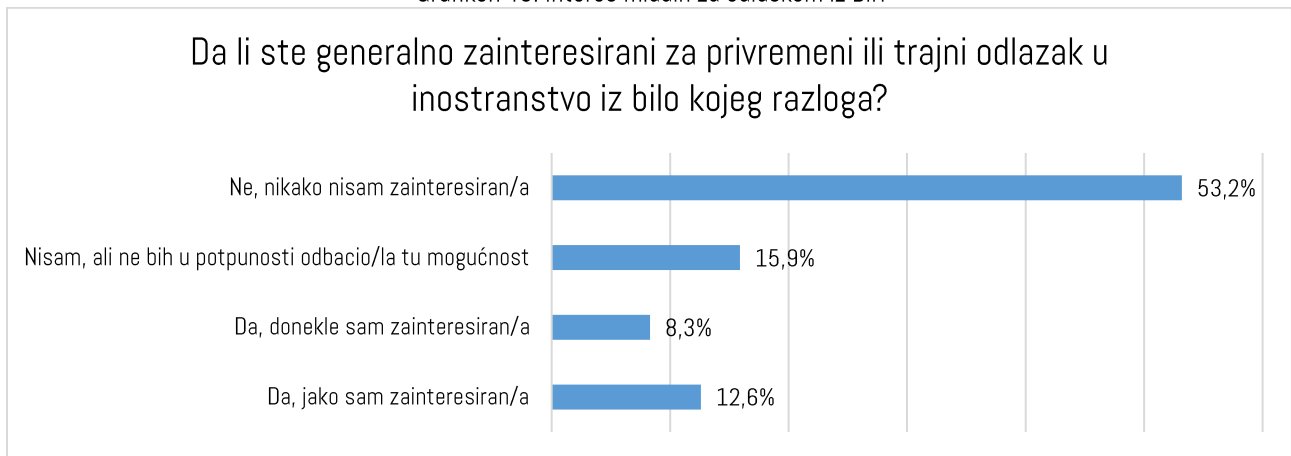
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi iz Vogošće pokazuju veću sklonost ostanku u Bosni i Hercegovini nego napuštanju zemlje. Naime, 53,2% mladih nikako nije zainteresirano za privremeni ili trajni odlazak u inostranstvo. Ukupno 20,9% mladih izražava interes za život izvan zemlje, pri čemu skoro svaka deseta osoba (12,6%) osjeća snažnu želju za tim korakom. Nasuprot tome, 15,9% mladih pokazuje otvorenost za ideju o odlasku iz BiH te nisu potpuno odbacili ideju o odlasku.

Kada se analiziraju rezultati prema dobi, mladi u dobi od 15 do 19 godina najviše iskazuju želju za napuštanjem zemlje, dok nema značajnih razlika u percepciji između spolova. U grupi mladih koji su donekle zainteresirani za odlazak, 48,4% je mladih iz najmlađe dobne grupe, također ova dobna grupa čini 57,4% mladih koji su jako zainteresirani za napuštanje zemlje.

Ovi podaci ukazuju na potrebu za dubljim istraživanjem razloga i faktora koji oblikuju odluke mladih o ostanku ili odlasku iz zemlje. Takvi uvidi mogu biti korisni za oblikovanje politika i inicijativa usmjerenih na zadržavanje mladih talenata i stvaranje povoljnog okruženja za njihov razvoj u Bosni i Hercegovini.

Grafikon 48. Interes mladih za odlaskom iz BiH

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Analizirajući perspektive mladih iz Vogošće o budućim planovima napuštanja Bosne i Hercegovine, uočava se sve izraženiji trend dugoročnog odlaska iz zemlje. U narednoj godini 13,2% mladih izražava čvrstu namjeru da napusti BiH, dok taj postotak značajno skače na petogodišnjem horizontu, gdje se čak 20,1% mladih vidi izvan granica zemlje.

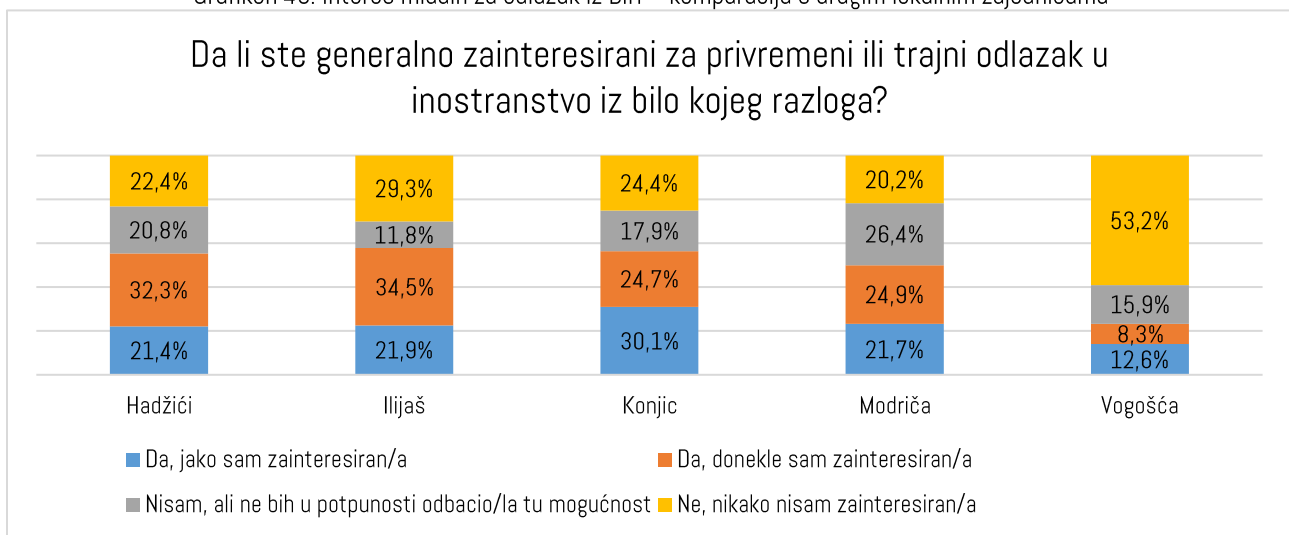
Mladi na fokusnoj grupi bili su većinom za ostanak u Bosni i Hercegovini, ali su se također osvrnuli na razloge odlaska u inostranstvo.

„Jesam, onda sam skonto, ne isplati mi se, šta ću gore.“
(Muško, Vogošća)

„Mislim da se može puno bolje uspjeti negdje u inostranstvu, gdje su bolji uslovi života.“
(Žensko, Vogošća)

Analizirajući druge slične lokalne zajednice, vidimo da broj mladih koji su jako i donekle zainteresirani za trajni odlazak u inostranstvo varira od 46,6% do 56,4%. Jedini izuzetak je Vogošća s 20,9% mladih koji su jako i donekle zainteresirani za trajni odlazak, dok 53,2% mladih nikako nije zainteresirano.

Grafikon 49. Interes mladih za odlazak iz BiH – komparacija s drugim lokalnim zajednicama

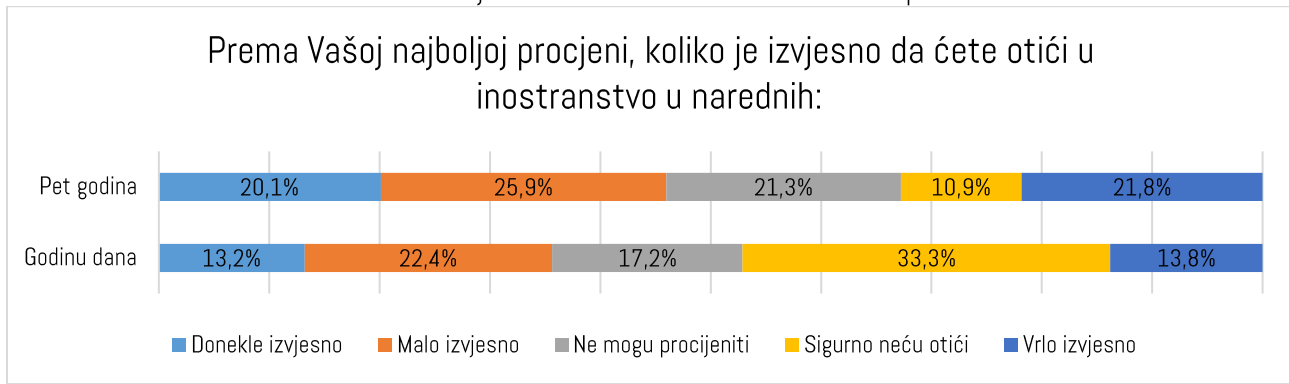

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT³⁹

Skoro svaka deseta mlada osoba koja planira napustiti zemlju (9,2%) poduzela je konkretne korake za odlazak u inostranstvo (učenje jezika, traženje posla/studija, apliciranje za vizu i slično), dok sličan postotak mladih (12,1%) nije poduzeo konkretne korake, ali ih planira poduzeti kada se ispune određeni uvjeti. Ukupno 51,7% ispitanika nema konkretnih planova, dok 7,5% mladih planira poduzeti konkretne korake za odlazak u narednih godinu dana.

³⁹ Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići, općine Ilijaš, općine Konjic i općine Modriča

Grafikon 50. Izvjesnost odlaska mladih iz BiH u narednom periodu

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Analizom razloga zbog kojih mladih iz Vogošće razmišljaju o odlasku u inostranstvo, uočava se nekoliko ključnih faktora.

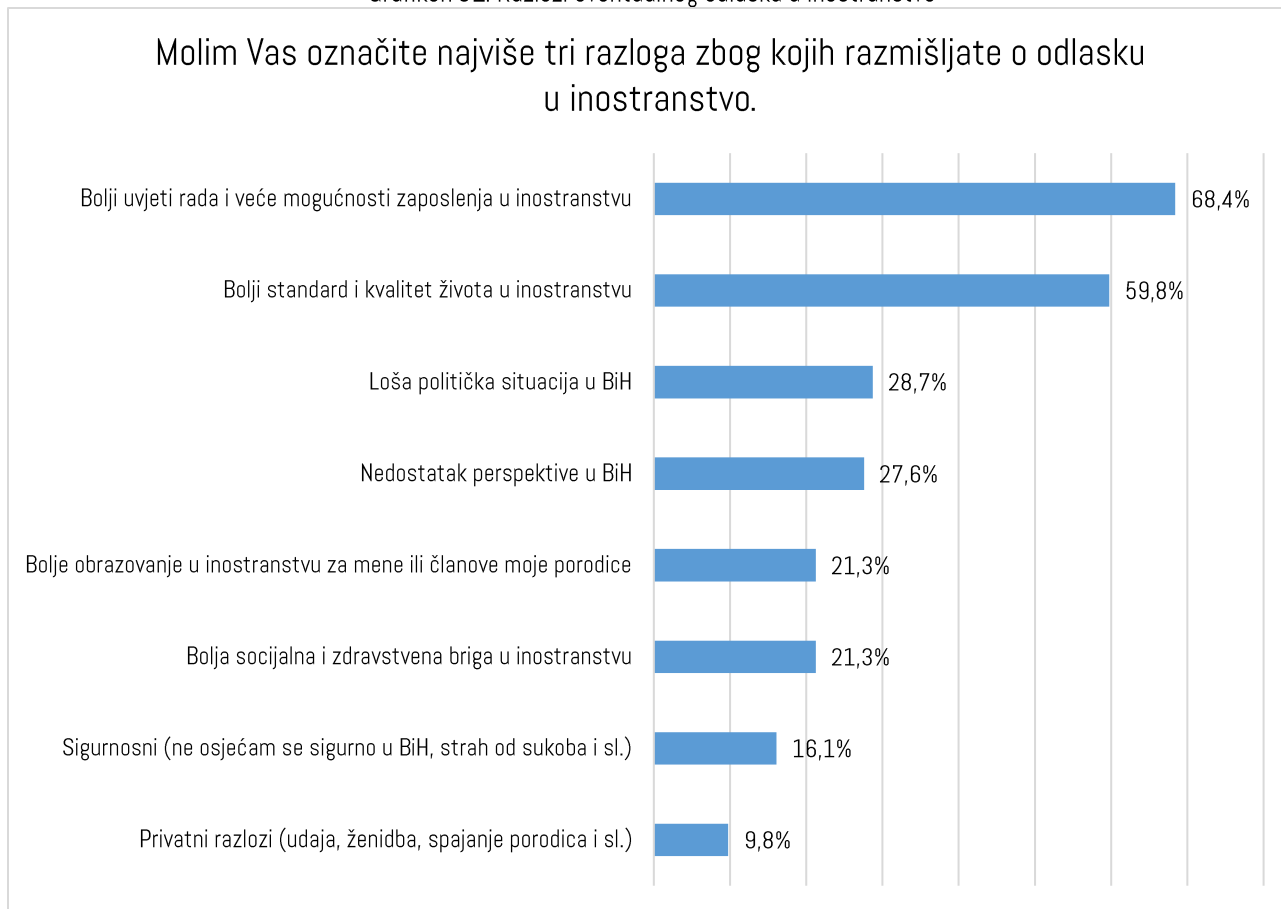
Prvi i najvažniji razlog, sa 68,4% odgovora, odnosi se na bolje uvjete rada i veće mogućnosti zaposlenja u inostranstvu. Ovaj faktor sugerira da ekonomske prilike imaju značajan utjecaj na odluku mladih da napuste Vogošću. Nedostatak stabilnih radnih mjesta i profesionalnih perspektiva u zemlji motivira mlade da potraže bolje prilike izvan granica BiH.

Drugi ključni faktor s 59,8% odgovora jeste želja za boljim standardom i kvalitetom života. Mladi teže boljim uvjetima života, uključujući pristup kvalitetnijim zdravstvenim uslugama, obrazovanju, stanovanju i drugim aspektima koji mogu biti nedostupni u Bosni i Hercegovini.

Treći značaj razlog, s 28,7%, jeste loša politička situacija u BiH, dok je četvrti značajan razlog, s 27,6%, osjećaj nedostatka perspektive unutar BiH. Ovi faktori ukazuju na nesigurnost i osjećaj stagnacije među mladima, koji ne vide jasne mogućnosti za napredak i razvoj unutar zemlje, što ih motivira na razmišljanje o odlasku u inostranstvo.

Ovi podaci jasno pokazuju da mladi iz Vogošće razmatraju odlazak zbog kombinacije ekonomskih, socijalnih i karijernih razloga, a ključni faktori koji oblikuju njihove odluke uključuju nedostatak perspektive u zemlji, bolji standard života i veće mogućnosti zaposlenja u inostranstvu.

Grafikon 51. Razlozi eventualnog odlaska u inostranstvo

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

SLOBODNO VRIJEME

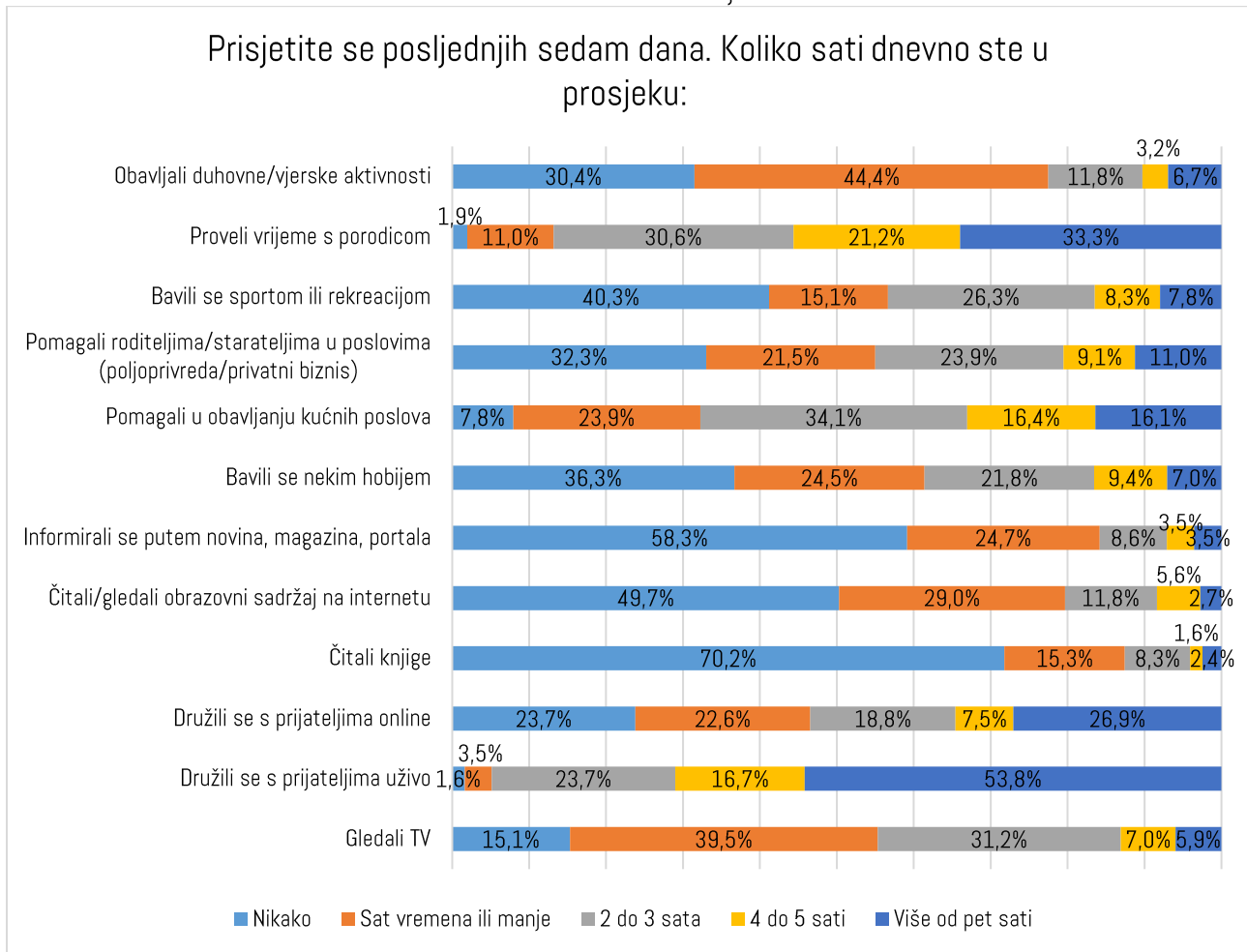
Kada je riječ o društvenim aktivnostima, odgovori mladih na pitanje koliko su sati dnevno u posljednjih sedam dana proveli u navedenim aktivnostima u analizi su svrstani u tri kategorije: nikako, od jednog do tri sata i četiri sata i više.

Prema rezultatima istraživanja, 70,2% mladih nije nikako čitalo knjige u posljednjih sedam dana. Dodatno, 58,3% ispitanika izjavilo je da se u tom periodu nije informiralo putem novina, magazina ili internetskih portala, dok 49,7% mladih navodi da nije čitalo obrazovne sadržaje na internetu. Također, 40,3% ispitanika izjavilo je da se nije bavilo sportom ili rekreacijom, dok se 36,3% mladih u proteklih sedam dana nije bavilo nekim hobijem.

Podaci pokazuju da 70,7% mladih svakodnevno gleda televiziju od jednog do tri sata, dok 58% ispitanika navodi da pomaže roditeljima u obavljanju kućnih poslova u istom vremenskom intervalu. Dodatno, 56,2% mladih izjavilo je da su se bavili duhovnim ili vjerskim aktivnostima od jednog do tri sata dnevno, dok je 46,3% ispitanika provodilo isto vrijeme baveći se nekim hobijem. Također, 45,4% mladih je navelo da su pomagali roditeljima u poslovnim obavezama sat do tri sata dnevno.

Rezultati pokazuju da se 70,5% mladih družilo online četiri ili više sati dnevno, dok je 54,5% ispitanika navelo da su isto toliko vremena provodili s porodicom. Također, 34,4% mladih izjavilo je da su se družili uživo četiri i više sati dnevno. Dodatno, 32,5% ispitanika navelo je da su pomagali roditeljima u kućanskim poslovima u istom vremenskom trajanju, dok je 20,1% mladih izjavilo da su pomagali roditeljima u poslovnim obavezama četiri ili više sati dnevno.

Grafikon 52. Slobodno vrijeme

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

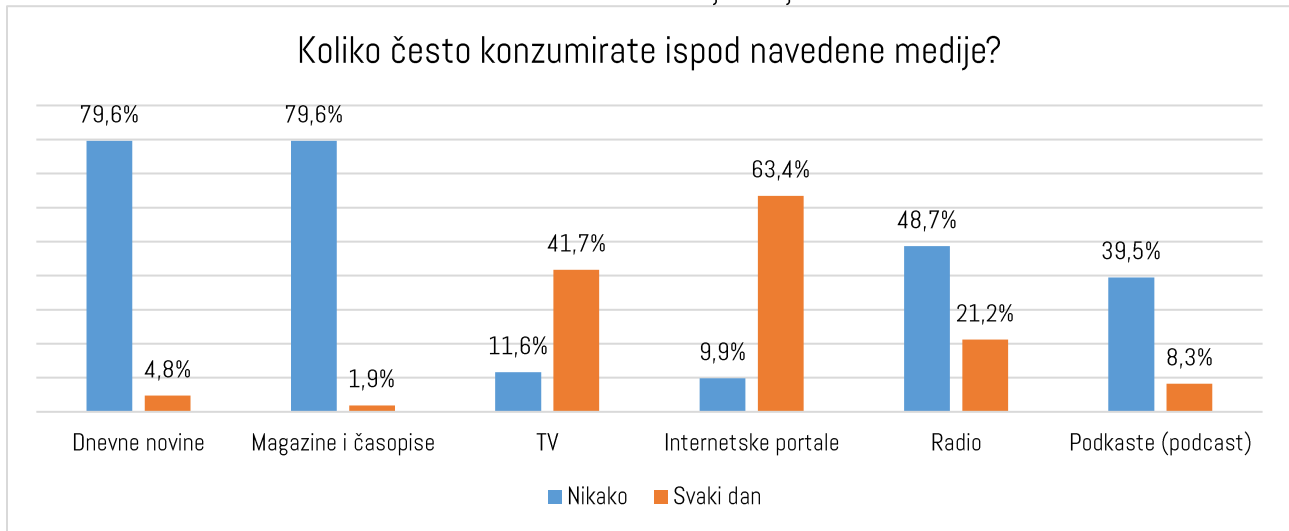
Informiranje

Analiza medijskih navika mladih u Vogošći pokazuje da elektronski mediji, naročito internetski portali, dominiraju kao primarni izvor informacija. Čak 63,4% mladih svakodnevno prati internetske portale, dok televizija ostaje popularna među 41,7% mladih koji svakodnevno prate sadržaje putem televizora. Štampani mediji poput novina i časopisa imaju manju zastupljenost, 4,8% mladih svakodnevno čita novine, dok samo 1,9% mladih čita magazine i časopise. Također, radio zadržava svoju relevantnost, naime 21,2% mladih svakodnevno sluša radio, dok podcasti, kao noviji medij, također pokazuju potencijal za rast među mladima jer ih 8,3% njih svakodnevno prati. Ovaj trend može biti koristan za lokalne vlasti koje žele doseći mlađu publiku i iskoristiti nove medijske platforme za informiranje.

Zanimljivo je da isti broj mladih (79,6%) nikako ne čita dnevne novine ni magazine i časopise, što sugerira da su tradicionalni štampani mediji izgubili privlačnost među mladima. Elektronski mediji su, stoga, postali njihov glavni izvor informacija.

Ovi podaci su ključni za lokalne vlasti koje žele efikasno komunicirati s mladima, jer je najvjerovatnije da će informacije plasirane putem internetskih portala biti primijećene i prihvaćene. S druge strane, informacije distribuirane kroz štampane medije imat će manji doseg među mladima.

Grafikon 53. Korištenje medija

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

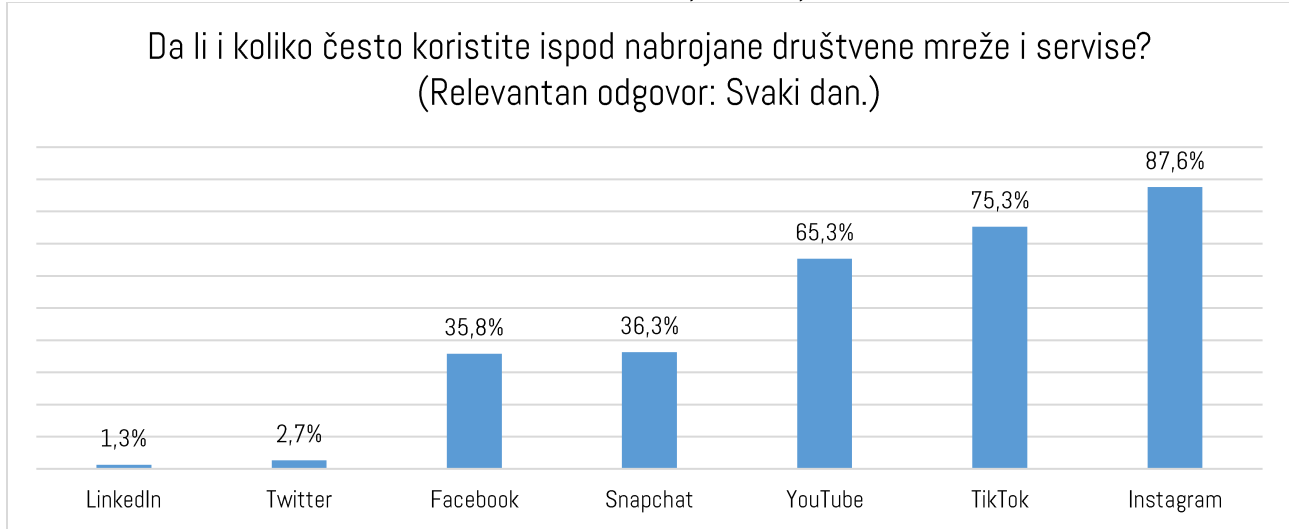
Pored toga, analiza upotrebe interneta pokazuje izuzetno visok nivo digitalne pismenosti među mladima u Vogošći. Čak 92,7% mladih koristi internet svakodnevno. Većina mladih u Vogošći (96%) koristi pametne (mobilne) telefone kao primarno sredstvo za pristup internetu. Ovaj podatak ukazuje na dominantnu ulogu mobilnih uređaja u svakodnevnom životu mladih i ističe važnost mobilnih tehnologija za pristup online sadržajima. Rezultati ukazuju na potrebu za komunikacijskim strategijama koje su mobilno optimizirane i prilagođene mladima koji koriste telefone kao glavni uređaj za pristup internetu.

Kada je riječ o društvenim mrežama, najpopularnija među mladima Vogošće je Instagram, koji svakodnevno koristi 87,6% ispitanika. Instagram privlači naročito mlađu populaciju, s naglaskom na vizuelni sadržaj. Sljedeće po popularnosti su TikTok (75,3%), YouTube (65,3%), Snapchat (36,3%), dok Facebook (35,8%) bilježi nešto manji postotak svakodnevnih korisnika. Mreže poput Twittera (2,7%) i LinkedIna (1,3%) mladi koriste u znatno manjoj mjeri.

Demografske razlike u korištenju društvenih mreža također su uočljive. Spolne razlike su uočljive prilikom analize svakodnevnog korištenja Snapchata. Naime, među korisnicima ove društvene mreže, 63,7% čine žene, dok 36,3% čine muškarci. Kada se posmatra dobna struktura korisnika, mladi u dobi od 15 do 19 godina najčešće koriste TikTok (50%), Snapchat (75%), YouTube (45,7%) i Instagram (44,8%). Mladi u dobi od 20 do 24 godine čine značajan udio korisnika Facebooka (31,6%), Instagrama (30,7%) i YouTubea (26,3%), dok mladi u dobi od 25 do 30 godina najviše koriste Facebook (59,4%), YouTube (28,0%) i Instagram (24,5%).

Ovi podaci pružaju važne uvide u digitalne navike mladih u Vogošći i mogu pomoći u oblikovanju ciljanih komunikacijskih strategija koje odgovaraju preferencijama i navikama ove populacije na društvenim mrežama i mobilnim platformama.

Grafikon 54. Društvene mreže koje mladi najčešće koriste

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Pregled nalaza o informiranju mladih iz Vogošće jasno ukazuje na ključne smjernice za efektivnu distribuciju informacija prema ovoj populaciji. Najvažniji zaključak je da se informacije, kako bi dosegle mlade, trebaju plasirati putem online medija, a posebno internetskih portala i društvenih mreža. Među društvenim mrežama, Instagram, TikTok i YouTube su najpopularniji kanali za svakodnevnu konzumaciju medija među mladima, što čini ove platforme idealnim za distribuciju informacija.

Dodatno, s obzirom na to da 96% mladih koristi pametne telefone za pristup internetu, ključno je da se svi medijski sadržaji prilagode za jednostavno i efikasno gledanje na mobilnim uređajima. Ovaj pristup garantira da će sadržaji biti lakše dostupni i privlačniji, čime se povećava šansa za bolju angažiranost i širenje informacija među mladima. Za buduće komunikacijske strategije bitno je da se sve objave, bilo da se radi o tekstu, videima ili slikama, optimiziraju za mobilne uređaje kako bi mladi mogli brzo i jednostavno konzumirati sadržaj koji im je relevantan.

IDENTITET

U Vogošći je ukupno 79,6% mladih istaklo da osjećaju značajnu i vrlo značajnu povezanost s narodom kojem pripadaju. Vrlo malu povezanost s narodom kojem pripadaju ima 12,4% mladih, a 4% njih ne osjeća nikakvu povezanost.

Veoma značajnu i značajnu povezanost s religijom ima 83,4% mladih. S druge strane, 9,7% mladih osjeća vrlo malu povezanost s religijom, a 4,6% ih ne osjeća nikakvu povezanost.

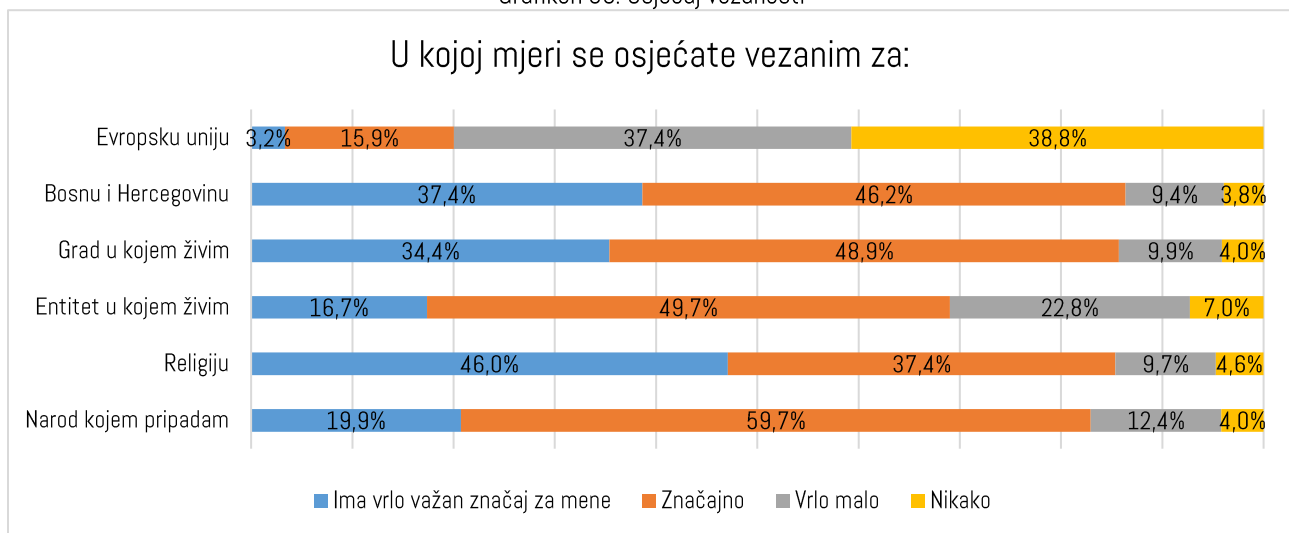
Ukupno 66,4% mladih Vogošće značajno i veoma značajno vezano je za entitet u kojem žive, vrlo malo za entitet je vezano 22,8% ispitanih, a nikako 7%.

Za grad u kojem žive značajno i vrlo značajno je vezano 83,3% mladih, vrlo malu povezanost osjeća 9,9%, a nikakvu 4% ispitanih.

Značajnu i vrlo značajnu vezanost za BiH izrazilo je 83,6% ispitanika. Da su vrlo malo vezani za BiH odgovorilo je 9,4% mladih, a nikakvu vezu s BiH ne osjeća njih 3,8%.

Kad je u pitanju Evropska unija, 19,1% ispitanika je kazalo da EU ima vrlo važan i važan značaj za njih. Međutim, vrlo malu vezu s EU osjeća 37,4% mladih, dok 38,8% ispitanika ne osjeća nikakvu povezanost.

Grafikon 55. Osjećaj vezanosti

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Većina mladih u Vogošći ne smatra nacionalnost i religiju bitnim kriterijem za odabir prijatelja, čak 83,9% ispitanika je to navelo. S druge strane, 5,9% mladih smatra da nacionalnost i religija igraju važnu ulogu u odabiru prijatelja, pri čemu 8,6% mladih nije bilo sigurno u svoj odgovor, dok 1,6% njih nije željelo odgovoriti.

Kada je riječ o braku s osobom druge nacionalnosti, 39,8% mladih iz Vogošće reklo je da bi stupili u brak s osobom druge nacionalnosti, u ovoj grupi je 60,1% muškaraca i 39,9% žena. Suprotno tome, 30,6% ispitanika izjavilo je da ne bi stupili u brak s osobom druge nacionalnosti, u ovoj grupi većina je žena s 58,8%. Zanimljivo, 24,7% mladih nije bilo sigurno bi li stupili u brak s osobom druge nacionalnosti, dok ih 4,6% nije željelo odgovoriti.

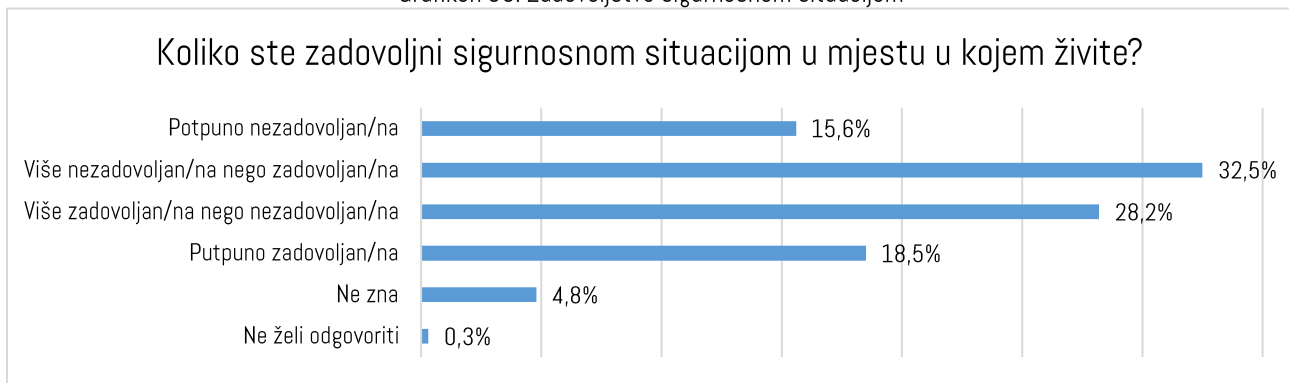
Kada su u pitanju radni odnosi, 87,1% mladih smatra da im ne bi smetalo da im poslodavac ili nadređeni bude osoba druge nacionalnosti, 3,2% ispitanika se izjasnilo da bi im to smetalo, dok 8,9% mladih nije sigurno u vezi s tim pitanjem.

SIGURNOST

Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom i policijskim službenicima

Sigurnosnom situacijom u Vogošći 32,5% mladih više je nezadovoljno nego zadovoljno. S druge strane, sigurnosnom situacijom je više zadovoljno nego nezadovoljno 28,2% ispitanih. Da su potpuno zadovoljni sigurnosnom situacijom odgovorilo je 18,5% mladih, a potpuno nezadovoljnih je 15,6%. Na pitanje o zadovoljstvu sigurnosnom situacijom u njihovom gradu s „ne znam“ odgovorilo je 4,8% mladih iz Vogošće.

Grafikon 56. Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada je u pitanju rad policijskih službi u Vogošći, 44,4% mladih je neutralno, odnosno niti zadovoljno niti nezadovoljno radom organa sigurnosti. Pored toga, zadovoljnih i potpuno zadovoljnih njihovim radom ima 19,9%, a nezadovoljnih i potpuno nezadovoljnih ima 30,6%.

Grafikon 57. Zadovoljstvo radom policijskih službi

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Fokusna grupa je pružila bolji uvid u sigurnosnu situaciju, saobraćajnu sigurnost kao i transportnu povezanost općine.

„Ne osjećam se sigurno u Semizovcu, znači bukvalno kad prođem, na svakom ćošku može neko izletjeti, ali bukvalno. Ja sam imala slučajeve gdje mi pijana osoba izleti pred mene.“

(Žensko, Vogošća)

„Ima trotoar, samo bi nam dobro bilo da imamo kakvu dobru stazu da možemo voziti bicikla naprimjer do Vogošće.“
(Žensko, Vogošća)

„Naprimjer, ja ako zakasnim na autobus, sljedeći imam tek za sat vremena.“
(Muško, Vogošća)

Oblici nasilja među mladim osobama

Procjena prisutnosti nasilja oko mladih vrši se direktnim pitanjem o tome da li su oni bili žrtve nasilja, ali i kroz projektivno pitanje na koje mladi odgovaraju tako što se pokušaju sjetiti znaju li nekoga ko je bio žrtva određenih oblika nasilja. Prisutnost nasilja je na ovako postavljenom pitanju znatno veća u odnosu na direktno izjašnjavanje o tome da li su mladi bili žrtva nekog oblika nasilja.

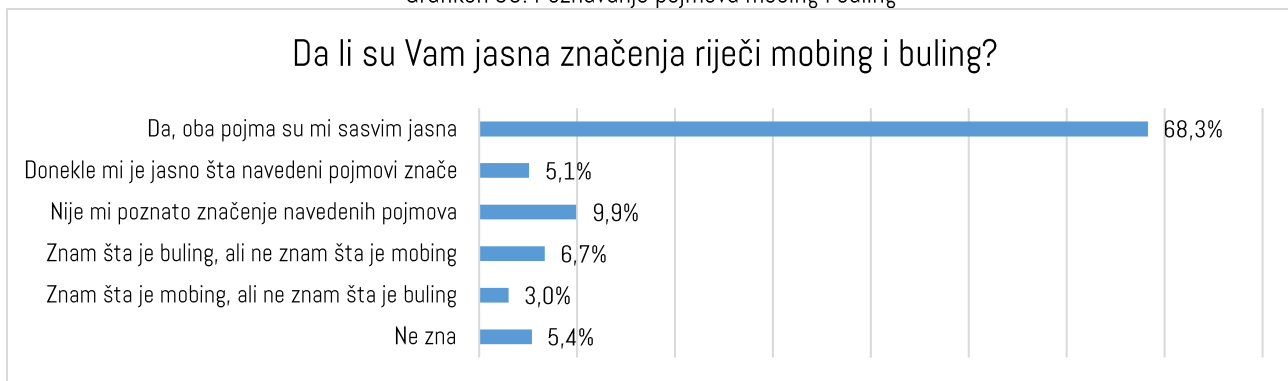
Ispitanici su se osvrnuli na to da li poznaju osobu koja je bila žrtva nasilja, u tom slučaju najčešće spominjani oblik nasilja odnosi se na nasilje u porodici; 9,1% mladih navelo je da poznaje nekoga ko je bio žrtva ovog oblika nasilja. Kada je riječ o međuvršnjačkom nasilju, 8,6% ispitanika izjavilo je da poznaje žrtvu, dok je kod nasilja na internetu i razbojništva jednak udio mladih (4,6%) naveo isto. Dodatno, isti broj ispitanika (2,4%) poznaje osobu koja je bila žrtva nasilja na radnom mjestu ili partnerskog nasilja, dok je 2,2% mladih izjavilo da poznaje žrtve nasilja ekstremističkih grupa (poput navijačkih, religijskih i sličnih grupa).

Inače, 71,2% mladih odgovorilo je da ne poznaje nikoga ko je bio žrtva bilo kojeg oblika nasilja. Također, na pitanje da li su oni bili žrtve nekog oblika nasilja, 76,3% mladih je kazalo kako nikada nisu bili žrtve.

Prema rezultatima istraživanja, 3,5% ispitanika izjavilo je da su bili žrtve razbojništva, dok je 3,2% ispitanika navelo da su iskusili međuvršnjačko nasilje. Također, 1,9% ispitanika bilo je žrtvom nasilja na internetu, a 1,6% ih je izjavilo da su bili žrtve nasilja na radnom mjestu. Jednak udio ispitanika (1,1%) naveo je da su bili žrtve nasilja ekstremističkih grupa (poput navijačkih, religijskih i sličnih grupa). Konačno, 0,5% ispitanika izjavilo je da su bili žrtve partnerskog nasilja, kao i seksualnog nasilja.

Kada je riječ o poznavanju pojmova „mobing“ i „buling“, 68,3% mladih izjavljuje da potpuno razumiju značenje tih pojmova, dok 5,1% navodi da im je ono donekle jasno. Svaka deseta mlada osoba (9,9%) ne poznaje ove pojmove, dok 6,7% mladih zna šta je „buling“, ali ne zna šta znači „mobing“, a 3% mladih zna samo šta je „mobing“, ali ne i „buling“.

Grafikon 58. Poznavanje pojmova mobing i buling

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

PREPORUKE

Analiza položaja i potreba mladih predstavlja dokument koji je osnova za donošenje strategije prema mladima lokalne zajednice. Strategija predstavlja zakonsku obavezu lokalnih zajednica i drugih nivoa vlasti u FBiH u skladu sa Zakonom o mladima. Rad na ovom dokumentu zahtijeva pristup kroz više aspekata. Zbog navedenog analiza je podijeljena na više oblasti, koje daju uvid u položaj i potrebe mladih u određenoj lokalnoj zajednici.

Ova analiza pokazala je potrebu, pored ostalih, da se buduće djelovanje fokusira na domene navedene u nastavku teksta.

Obrazovanje

Praktična nastava je naglašena kao jedna od glavnih potreba unapređenja nastavnog procesa. Iako lokalna zajednica nema veliki utjecaj na proces obrazovanja, sadržaj kurikuluma ili nastavne planove i programe, ona može omogućiti uvjete za praktičnu nastavu.

- ❖ Mladi smatraju da praksa u obrazovnom procesu treba biti povezanija s poslovima za koje se mladi školuju.
- ❖ Preporuka bi se odnosila na poboljšanje trenutnih prostorija za praksu, pogotovo laboratorija za prirodne nauke, kao i njihovo opremanje laboratorijskim materijalima.

Kao drugi aspekt za unapređenje obrazovnog procesa mladi su naglasili preopširne nastavne planove i programe. Ovaj problem bi se mogao rješavati inicijativama s nižih nivoa vlasti prema višim, gdje će se tražiti unapređenje nastavnih planova i programa.

- ❖ Također, preporučuje se osiguranje dodatnih neformalnih oblika edukacije u formi kurseva, radionica, kroz mentorstvo, ali isto tako kroz pružanje tehničke podrške u vidu prostora ili prostorija gdje ih mladi mogu pohađati.

Stipendiranje učenika jedna je od mjera koja dugoročno može dati pozitivne rezultate i pomoći mladima da ostvare svoj puni potencijal.

- ❖ Preporuka je diverzificirati program stipendija za učenike osnovnih i srednjih škola kako bi uključio i program nagrada za nadarene i talentirane učenike.

Zapošljavanje

Mladi su u analizi pokazali da im je idealno radno mjesto u vlastitom biznisu. Omogućena podrška mladima prilikom pokretanja vlastitih obrta i biznisa može pomoći u poboljšanju klime na tržištu rada.

Prema rezultatima istraživanja, mladima bi najviše odgovarala finansijska podrška za pokretanje vlastitog biznisa. Međutim, mladima je potrebna i šira podrška kroz različite oblike savjetovanja o tome kako da pokrenu vlastiti biznis i na taj način ostvare mogućnost vlastitog zaposlenja. U istraživanju su mladi istakli važnost i drugih vrsta podrške prilikom pokretanja biznisa.

- ❖ Lokalne zajednice koje žele podržati biznise mladih trebale bi razvijati sveobuhvatne programe podrške koji ne samo što uključuju finansijska sredstva već i pružaju edukaciju, mentorsku podršku, čime se povećava šansa za održiv i uspješan razvoj mladih preduzetnika.

Mladi su po rezultatima ankete i na fokusnim grupama izjavili da smatraju da nisu spremni za tržište rada. Ovaj domen posebno je važan jer veliki broj mladih ne radi u struci za koju se školovao.

- ❖ Potrebno je uvezati mlade s poslodavcima koji su zainteresirani da pruže obuku i priliku za prvo zaposlenje.
- ❖ Programi zapošljavanja bi trebali biti dodatno razvijeni i mladima promovirani na način koji je njima blizak.

Plaćena praksa i pripravnički staž bi uveliko pomogli da se premosti jaz između završenog obrazovanja i prvog stečenog radnog iskustva.

- ❖ Partnerstvo između lokalne zajednice, lokalnih firmi i obrazovnih ustanova može poboljšati funkcionalnost obrazovanja i spremnost za tržište rada mladih nakon završetka obrazovanja.

- ❖ Potrebno je uvezati potrebe tržišta rada s formalnim obrazovanjem, gdje će se povećati broj mladih koji rade u struci za koju su se školovali.

Zdravstvo

Sistem primarne zdravstvene zaštite s akcentom na preventivne aktivnosti i korake usmjerene na mlade u Vogošći potrebno je unaprijediti. Naime, veliki broj mladih ne obavlja sistematske preglede.

- ❖ Rezultati ukazuju na potrebu za ciljanim intervencijama usmjerenim na jaču svijest o značaju sistematskih pregleda.
- ❖ Poboľšane edukativne kampanje i prilagođeni pristupi mogli bi igrati ključnu ulogu u poticanju redovnih zdravstvenih provjera unutar ove zajednice.

Redovni ginekološki pregledi mogu spriječiti i pravovremeno otkriti moguća oboljenja te je potrebno omogućiti djevojkama redovne ginekološke preglede i osvijestiti ih o važnosti redovne kontrole njihovog zdravstvenog stanja.

- ❖ Podaci iz analize ukazuju na potrebu za kreiranjem posebnih edukacijskih ili informacijskih aktivnosti usmjerenih na zdravlje žena.
- ❖ Uočeni podaci o (ne)provođenju ginekoloških pregleda su zabrinjavajući.

Mladi su ukazali na potrebe unapređenja dostupnosti zdravstvenih usluga posebno namijenjenih mladim osobama.

- ❖ Organizirati kampanje koje promoviraju prevenciju konzumiranja psihoaktivnih supstanci te sportske aktivnosti i neformalno obrazovanje.
- ❖ Posebno prepoznat problem je klađenje i dostupnost klađenja i igara na sreću, s posebnim akcentom na izuzetno visoku dostupnost online klađenja.
- ❖ Organizirati kampanje koje dižu svijest o mentalnom zdravlju i koje se bore sa stigmom o mentalnom zdravlju te pružiti informacije o tome gdje i kako mladi mogu pristupiti psihologu.

Socijalna briga

Potrebno je raditi na razvoju programa socijalne podrške mladima.

- ❖ Dodatno, podaci o nemogućnosti osamostaljenja mladih ukazuju na potrebu za unapređenjem lokalnih programa koji će mladima omogućiti lakši dolazak do vlastite nekretnine ili najma nekretnine.
- ❖ U okviru ovih programa mogu se razmotriti opcije (su)finansiranja kupovine prve nekretnine, (su)finansiranja kamate ili dijela kamate za kupovinu nekretnine, oslobađanja plaćanja poreza na promet nekretnine ili podrške u najmu nekretnine za mlade ili mlade braćne parove te pomoći u izgradnji stambenih objekata (kuća).

Programi za mlade

Potrebno je kreirati prilike i pružiti mogućnosti za veću uključenost mladih osoba u volonterske aktivnosti kroz nastavni ili vannastavni proces.

- ❖ Treba raditi na većoj dostupnosti sportskih i rekreativnih sadržaja mladima.
- ❖ Omogućiti prostorije mladima gdje bi mogli vršiti kulturne i zabavne aktivnosti, kao i aktivnosti u domenu neformalnog obrazovanja.

Mobilnost i uključenost mladih

Potrebno je raditi na većoj participaciji mladih u procesima donošenja odluka na nivou lokalne zajednice kako bi se osigurala adekvatna zastupljenost njihovih interesa.

- ❖ Potrebno je raditi na boljoj umreženosti mjesnih zajednica te poboljšati dostupnost dešavanja mladima iz svih mjesnih zajednica.

Komunikacija

Uzimajući u obzir da mladi najčešće informacije dobijaju putem društvenih mreža i internetskih portala, komunikaciju s mladima je najbolje ostvariti kroz navedene kanale.

- ❖ Mladi ne prate klasične kanale komunikacije i plasmana informacija (televizija, radio, novine) te bi informacije namijenjene njima trebalo plasirati putem drugih kanala.
- ❖ Promocija aktivnosti koje su vezane za mlade osobe puno je efektivnija ako se odvija online i putem društvenih mreža, pogotovo preko mobilnog uređaja.

Sigurnost

Unutar oblasti sigurnosti mladi su naglasili problem velikog stepena korištenja narkotika na području općine te lošu povezanost općine.

- ❖ Potrebno je unaprijediti povezanost mjesnih zajednica s ostatkom općine.
- ❖ Organiziranje kampanja koje promoviraju prevenciju konzumiranja psihoaktivnih supstanci.

LITERATURA

- Agencija za statistiku BiH [online], Popis 2013. Dostupno na: <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=0> [pristupljeno: 18. 9. 2025].
- Budžeti Općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/budzet-opcine/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Centralna izborna komisija. Izborni pokazatelj za 2024. godinu [online]. Dostupno na: https://www.izbori.ba/Documents/2024/zbirna_statistika_2024.pdf [pristupljeno: 30. 9. 2025].
- Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Bilten visoko obrazovanje (2022–2025): Sarajevo, 2025. Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/bosanski-bilteni/obrazovanje/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Federalni zavod za statistiku [online]. Kultura i umjetnost 2023 [online]. Dostupno na <https://fzs.ba/index.php/bosanski-bilteni/kultura-i-umjetnost/> [pristupljeno: 29. 9. 2025].
- Federalni zavod za statistiku. Kantoni u brojkama: Kanton Sarajevo (2022–2025). Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/2021/06/30/kantoni-u-brojkama/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Federalni zavod za statistiku [online]. Mjesečni statistički bilteni. Dostupno na: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/09/Mjesečni-statistički-bilten-FBiH-9.pdf> [pristupljeno: 14. 10. 2025].
- Federalni zavod za statistiku [online]. Zaposlenost, nezaposlenost i plaće. Dostupno na: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2025/06/Zaposlenostnezaposlenost-i-place-2024.pdf> [pristupljeno: 25. 9. 2025].
- Institut za razvoj mladih KULT (2023). Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Hadžići.
- Institut za razvoj mladih KULT (2022). Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Ilijaš.
- Institut za razvoj mladih KULT (2022). Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Konjic.
- Institut za razvoj mladih KULT (2023). Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Modriča.
- Javni poziv za dodjelu sredstava za sufinansiranje troškova prijevoza djece, učenika i studenata sa teškoćama u razvoju i invaliditetom [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2025/09/Javni-poziv.pdf> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Vogošća [online]. Dostupno na: <https://judzks.ba/organizacione-jedinice/#vogosca> [pristupljeno: 29. 9. 2025].
- Konkurs za stipendiranje učenika i studenata u školskoj/akademskoj 2024/2025. godini [online]. Dostupno na: https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2024/11/20241120-STIP-konkurs-2024_2025.pdf [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Kulturno-sportski centar [online]. Kultura i umjetnost 2023. [online]. Dostupno na: <https://kscvogosca.com/> [pristupljeno: 29. 9. 2025].
- Ministarstvo za odgoj i obrazovanje [online]. Lista ustanova. Dostupno na: <https://mo.ks.gov.ba/ustanove/lista> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Općina Vogošća [online]. Obrazovanje. Dostupno na: <https://vogosca.ba/obrazovanje/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine [online]. Sindikalna potrošačka korpa za juli 2025. Dostupno na: <https://www.sssbih.com/sindikalna-potrosacka-korpa-u-julu-kostala-3-20270-km/> [pristupljeno: 25. 9. 2025].
- Sindikalna potrošačka korpa za august [online]. Dostupno na: <https://ssooioks.com/v1/index.php/ssooioks/potrosacka-korpa> [pristupljeno: 25. 9. 2025].
- Srednjoškolski centar Vogošća [online]. Dostupno na: <https://srednjoskolskicentarvogosca.edupage.org/> [pristupljeno: 24. 9. 2025].
- Spisak privatnih ambulanti na području Kantona Sarajevo [online]. Dostupno na: <https://mz.ks.gov.ba/mape-lokacije/privatne-ambulante> [pristupljeno: 29. 9. 2025].
- Spisak privatnih stomatoloških ordinacija na području Kantona Sarajevo [online]. Dostupno na: <https://mz.ks.gov.ba/mape-lokacije/privatne-stomatoloske-ordinacije> [pristupljeno: 29. 9. 2025].

- Sportska stipendija Općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2022/05/15-4-lzmj-i-dop-Budzeta-2022.pdf> [pristupljeno: 29. 9. 2025].
- Sufinansiranje troškova mobilnosti mladih sa područja općine Vogošća [online]. Dostupno na: <https://vogosca.ba/wp-content/uploads/2025/04/20250414-Javni-poziv-mobilnost.pdf> [pristupljeno: 30. 9. 2025].
- Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 36/2010).